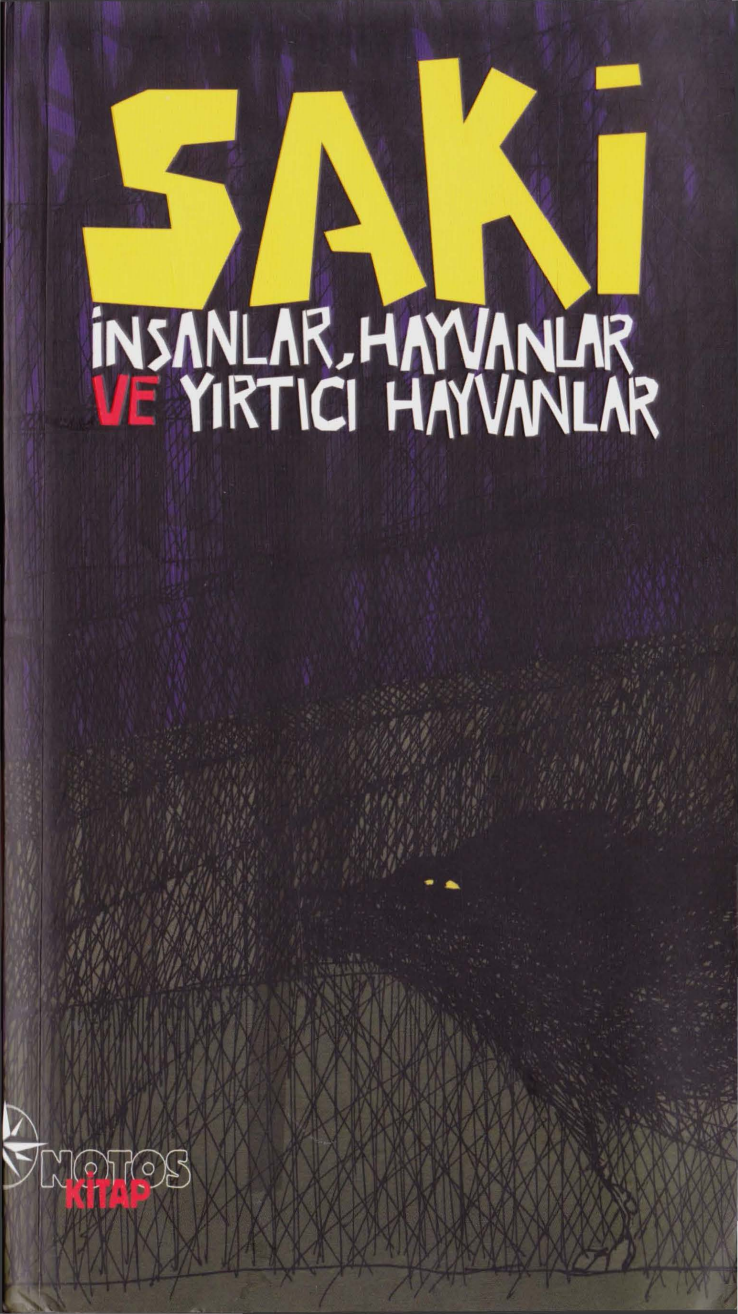
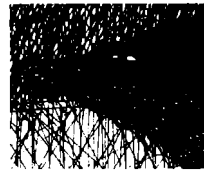
SAKİ

İNSANLAR, HAYVANLAR VE YIRTICI HAYVANLAR

NOTOS KİTAP

Saki

İnsanlar, Hayvanlar ve Yırtıcı Hayvanlar

Notos Kitap 013
Edebiyat 004
Öykü
Saki, İnsanlar, Hayvanlar ve Yırtıcı Hayvanlar
©Notos Kitap Yayınevi, 2008

Birinci Basım
Ocak 2008

ISBN 978-605-0017-03-8

Sertifika 0707-34-008854

Kapak Tasarımı
Mehmet Ulusel

Notos Kitap Yayınevi
Türkgücü Caddesi, 2/4, Boğazkesen, 34425 İstanbul
Telefon: 0212 243 49 07
notoskitap.blogspot.com

Baskı ve Cilt
Ayhan Matbaası, Yüzyıl Mahallesi,
Matbaacılar Sitesi, 5. Cadde, No: 47, Bağcılar İstanbul
0212 629 01 65

Saki

(H.H.Munro)

İnsanlar, Hayvanlar ve Yırtıcı Hayvanlar

İNGİLİZCEDEN ÇEVİREN
Fatih Özgüven

NOTOS KİTAP

Saki

Gerçek adı Hector Hugh Munro olan Saki, 1870 yılında Burma'da doğdu. İki yaşındayken annesinin ölümü nedeniyle İngiltere'ye döndü ve öteki iki kardeşiyle birlikte halasının yanında yaşamaya başladı. Farsçada "kadeh sunan" anlamına gelen Saki adını ilk kez 1904 yılında, ilk öykü kitabı *Reginald*'ı yayımlarken kullandı. 1914'te, kırk dört yaşındayken İngiltere'nin Fransa'ya gönderdiği yüz gönüllü asker arasında yer aldı. 1916 yılında, Birinci Dünya Savaşı sırasında cephede öldü. *İnsanlar, Hayvanlar ve Yırtıcı Hayvanlar*'dan başka, Türkçeye *Lady Anne Susuyor* ve *Kaderin Tazıları* adlı kitapları çevrildi. Öykülerinde konuşan-konuşmayan hayvanlara ve büyüklere dersini veren çocuklara çokça yer verir.

İÇİNDEKİLER

Gabriel-Ernest	9
Kaybolan Bebek	18
Lady Anne Susuyor	25
Hayalet Öğle Yemeği	29
Mrs. Packletide'ın Kaplanı	35
Yedi Gümüş Sütlük	40
Tobermory	47
Uydurukçular	57
Aksi Geyik	62
Ermiş ve İblis	69
Siredni Vaştar	73
Masalcı Amca	80
Kötülük Bayramı	88
Laura	94
Kumar Delisi	101
Ceza	106
Yedinci Piliç	113
Paskalya Yumurtası	121
Bizans Usulü Omlet	127
Dişi Kurt	133
Açık Pencere	141
Schartz-Metterklume Yöntemi	146
Saki Kimdir?	154

GABRIEL-ERNEST

Ressam Cunningham, "Korunuzda yırtıcı bir hayvan var," dedi arabayla istasyona götürülürken. Yol boyunca başka tek bir laf etmemişti; Van Cheele hiç durmadan konuştuğu için yol arkadaşının suskunluğu pek dikkatini çekmedi.

"Başıboş bir iki tilki ya da ormanda yuvalanmış birkaç sansar olsa gerek. Başka olağandışı bir şey yok," dedi Van Cheele. Ressam sesini çıkarmadı.

Daha sonra, trenin gelmesini beklerlerken, "Yırtıcı hayvan derken neyi kastettiniz?" diye sordu Van Cheele.

"Hiç. Bana öyle gelmiş olmalı. Tren geldi," dedi Cunningham.

O akşamüstü, Van Cheele kendine ait korulukta sık sık yaptığı gezintilerden birine çıktı. Çalışma odasında doldurulmuş bir balabankuşu vardı, yabani çiçek adlarının çoğunu bilirdi, demek ki halasının onu büyük bir tabiat âşığı sayması pek de yanlış sayılmazdı. En azından, yürüyüş yapmakta üstüne yoktu. Yürüyüşleri sırasında gördüğü her şeyi de zihnine yazma alışkanlığı vardı. Bunu çağdaş bilime katkıda bulunmak için değil, daha çok, sonradan konuşma konusu bulabilmek için yapıyordu. Çançiçekleri açtığında herkesi bundan haberdar etmeye özen gösterirdi; Van Cheele'i dinleyenler, mevsim dolayısıyla bunun pek de şaşılacak bir şey olmadığını akıllarından geçirseler de, en azından onun

kendilerinden hiçbir bilgiyi esirgemediğini düşünerek mutlu olabilirlerdi.

Ne var ki, Van Cheele'in o akşamüstü gördüğü şey, her zaman gördüklerinden oldukça farklıydı. Küçük bir meşeliğin kuytusunda, derin bir su birikintisine bakan düz bir kayanın üzerinde, on altı yaşında bir oğlan çocuğu sere serpe uzanmış, bronzlaşmış ıslak bedenini büyük bir keyifle güneşte kurutuyordu. Biraz önce suya girmiş olmalıydı, başına yapışmış ıslak saçları ortadan ayrılmıştı. İyice açık kahverengi gözlerinde neredeyse bir kaplanın gözlerinde görülebilecek pırıltılar vardı. Bu gözleri Van Cheele'e yöneltmiş, tembel bir dikkatle onu süzüyordu. Bu beklenmedik görüntü karşısında, Van Cheele hayatında ilk defa konuşmadan önce düşünmek gereğini hissetti. Bu serseri görünüşlü çocuk da nereden çıkmıştı? Değirmencinin karısı iki ay kadar önce çocuğunu kaybetmişti; çocuk değirmen sularına kapılıp gitmişti galiba, ama o bebekti henüz, bunun gibi koskoca bir oğlan değildi.

"Burada ne işin var?" dedi sertçe.

"Güneşleniyorum, belli olmuyor mu?" diye cevap verdi çocuk.

"Nerede oturuyorsun sen bakayım?"

"Burada, koruda."

"Koruda barınamazsın," dedi Van Cheele.

"Neden, bu koru çok güzel," dedi oğlan. Sesi, oralara sahip çıkar gibiydi.

"Peki, geceleri nerede yatıyorsun?"

"Gece yatmam ben, geceleri çok işim olur."

Van Cheele tedirgin olmaya başlıyordu; karşılaştığı durum onun boyunu aşıyor gibiydi.

"Neyle besleniyorsun?" diye sordu.

"Et," dedi oğlan; bu kelimeyi tadını çıkararak, yavaşça söylemişti.

"Et mi? Ne eti?"

"Mutlaka bilmek istiyorsan söyleyeyim, tavşan, av kuşları, tavuk, mevsimi geldi mi kuzu, bulursam küçük çocuklar; bu sonuncular geceleri genellikle sıkı sıkı kilit altına alınıyor, ben de çoğunlukla geceleri avlanırım, iki ay var ki çocuk eti tatmadım."

Oğlanın son söylediği sözün saçmalığını duymazlıktan gelen Van Cheele, bakalım yasak avlanıyor mu diye ağzını aramaya karar verdi.

"Tavşanla besleniyorum derken pek üstü örtülü konuştun." (Oğlanın sere serpe haline bakılırsa bu benzetme oldukça yersiz kaçıyordu.) "Bizim tavşanları avlamak öyle kolay iş değildir."

"Geceleri dört ayak üzerinde avlanırım," diye esrarlı bir laf etti beriki.

"Köpekle avlanıyorum demek istiyorsun herhalde," diye bir tahminde bulundu Van Cheele.

Oğlan yavaşça sırtını döndü, kısık sesle tuhaf bir kahkaha attı. Kahkahası hoş bir kıkırdama ile tüyler ürpertici hırlama arası bir şeydi.

"Herhangi bir köpeğin benim yanıma yaklaşmak isteyeceğini sanmam, özellikle de geceleri."

Van Cheele bu garip gözlü, garip sözlü çocukta pek ürkütücü bir yan olduğunu düşünmeye başlamıştı.

"Ben senin bu korulukta yaşamana izin veremem," dedi kararlı bir sesle.

"Gelip evinde oturmam daha çok işine geliyor galiba," dedi oğlan.

Bu yabani, çıplak hayvanın Van Cheele'in derli toplu evi-

ne dalıvermesi olacak şey değildi.

"Gitmezsen, seni buradan attırmak zorunda kalacağım," dedi Van Cheele.

Oğlan şimşek hızıyla dönüp su birikintisine daldı, ıslak, ışıl ışıl bedeni bir anda Van Cheele'in durduğu kıyıya kadar olan uzaklığı yarılamıştı bile. Susamuru olsa bu hareketi garip kaçmazdı ama Van Cheele bir oğlan çocuğu için oldukça irkiltici buldu bu yaptığını, ister istemez geriye doğru bir adım atınca ayağı kaydı. Az kalsın kaygan toprağa kapaklanıyordu. O kaplanımsı sarı gözler kendisininkilerle karşı karşıyaydı şimdi. Sezgisel bir hareketle elini gırtlağına götürdü. Oğlan yeniden, iyiden iyiye hırlamayı andıran bir gülüşle güldü ve o şaşırtıcı şimşek hızıyla otlarla çalıların arasına dalıp gözden kayboldu.

"Ne tuhaf bir yabani hayvan," dedi Van Cheele ayağa kalkarken. Sonra da Cunningham'ın sözlerini hatırladı. "Korunuzda yırtıcı bir hayvan var."

Ağır ağır eve doğru yürürken Van Cheele bu garip, körpe yabani hakkında açıklama getirebilecek yerel vakaları bir bir aklından geçirmeye girişti.

Korudaki av hayvanları son günlerde azalmaya başlamış, çiftliklerden tavuklar çalınmış, tavşanlar anlaşılmaz biçimde seyrekleşmiş, bayırlardaki kuzuların güpegündüz çalındığı yolunda şikâyetler gelir olmuştu. Bu yabani oğlanın, kaçak avlanmaya alıştırılmış bir köpekle köyleri talan ettiği sakın doğru olmasın? Geceleri 'dört ayak üzerinde' avlandığını söylemişti ama 'özellikle geceleri' hiçbir köpeğin onun yanına yaklaşmaya cesaret edemeyeceğini de söylemişti. Gerçekten anlaşılır gibi değildi. Van Cheele, son bir iki ay içindeki yağmacılık olaylarını aklından geçirirken, birden olduğu yerde çakıldı kaldı. İki ay önce kaybolan çocuğun değirme-

nin suyuna kapılıp gittiği sanılıyordu. Oysa annesi ırmağın ters yönünde, evin tepenin yamacına bakan tarafında bir çığlık duyduğunda ısrar ediyordu. Aklın alacağı gibi değildi tabii, ama oğlan iki aydır çocuk eti yemiyorum, diye ürkünç bir laf etmemiş miydi? Böyle iğrenç şeylerin şakası bile hoş değildi.

Her zamankinin aksine, Van Cheele korulukta gördüğü yaratık hakkında pek konuşmak istemedi. Bölge idare amiri ve sulh yargıcı olarak, kendi arazisinde böylesine ne idüğü belirsiz birini barındırması pek de hoş kaçmayacaktı; hatta belki çalınan tavuklarla kuzuların faturasını da getirip burnuna dayayabilirlerdi. O akşam yemekte alışılmadık biçimde suskundu.

"Dilini mi yuttun?" dedi halası. "Ne oldu, kurt görmüş gibisin."

Halasının ima ettiği eski deyimi bilmeyen Van Cheele, bu sözleri pek aptalca buldu; eğer arazisinde *gerçekten* bir kurt görmüş olsaydı, çenesi her zamankinden daha fazla düşerdi mutlaka.

Ertesi sabah kahvaltıda Van Cheele dünkü olaya ilişkin huzursuzluğunun tamamen geçmediğini fark etti. Trenle komşu kasabaya gitmeye, Cunningham'ı bulup onu 'korunuzda yırtıcı bir hayvan var' sözlerini söylemeye iten şeyin ne olduğunu sormaya karar verdi. Bu kararı verince neşesi az da olsa yerine gelmişti. Küçük, hoş bir ezgi mırıldanarak, sabah sigarasını almak için ağır ağır oturma odasına doğru yürüdü. Odaya girmesiyle de mırıldandığı ezginin "Aman Tanrım!" diye çığlığa dönüşmesi bir oldu. Koruda gördüğü oğlan aynı sere serpelikte, üstelik de son derece abartılı bir dinlenme pozunda divana uzanmış yatıyordu. Dünkü kadar ıslak değildi gerçi ama görünümünde başkaca bir değişiklik

de yoktu.

Van Cheele, köpürerek, "Buraya ne cesaretle girdin?" dedi.

Oğlan, "Koruda barınamayacağımı söylemiştin," dedi hiç istifini bozmadan.

"Buraya gelmeni söylemedim ama. Ya halam seni görecek olursa!"

Böyle bir felaket olasılığını biraz olsun azaltmak üzere, Van Cheele davetsiz konuğunun üzerini *Morning Post* gazetesinin sayfalarıyla olabildiğince örttü. Halası tam o sırada içeriye girdi.

"Bu yolunu kaybetmiş fakir bir çocuk, hafızasını da kaybetmiş. Kim olduğunu, nereden geldiğini bilmiyor," diyerek umutsuzca açıklamalara girişti Van Cheele. Bir yandan da, öksüz veledin suratına bakıyor, öteki yabaniliklerinin arasına bir de uygunsuz bir dürüstlük katıp katmayacağını kestirmeye çalışıyordu.

Miss Van Cheele son derece ilgilenmişti.

"Belki çamaşırlarına markası işlenmiştir," diyecek oldu.

"Onların da pek çoğunu kaybetmiş anlaşılan," dedi Van Cheele; bir yandan da *Morning Post*'un sağını solunu sinirli sinirli dürtükleyerek gazetenin yerinde durmasına çalışıyordu.

Evsiz barksız çıplak bir çocuk, yolunu şaşırmış bir yavru kedi ya da sahipsiz bir yavru köpek kadar yüreğine dokunmuştu Miss Van Cheele'in.

"Onun için elimizden geleni yapmalıyız," dedi. Çok geçmeden, rahibin evine yollanan bir haberci, koroda şarkı söyleyen çocuklardan birinin giysileri, gömlek, ayakkabı, yakalık gibi ufak tefekle geri döndü. Çocuk, giyimli, temiz pak, taranmış haliyle bile Van Cheele'in gözünde ürkünçlüğün-

den bir şey kaybetmemişti ama halası onu pek tatlı buldu.

"Kim olduğunu öğreninceye kadar ona bir ad bulmalıyız," dedi. "Gabriel-Ernest olsun diyorum; bence gayet uygun."

Van Cheele sesini çıkarmadı; adın çocuğa değil, çocuğun ada 'uygun' olup olmadığından kuşkuluydu. Yaşlı ve üşengeç köpeğinin, çocuğun eve girmesiyle birlikte ok gibi fırlayıp gitmesi, şimdi de kesik kesik havlayıp titreyerek inatla meyve bahçesinin en uzak köşesinde durması, genellikle Van Cheele kadar geveze olan kanaryasının, ürkek cıvıltılarla yetinmesi de kuşkularını artıran etkenler arasındaydı. Zaman kaybetmeden Cunningham'a gidip akıl danışmasının artık iyice kaçınılmaz olduğuna karar verdi.

Van Cheele arabayla istasyona doğru yol alırken, halası da, akşamüstü Gabriel-Ernest'in kendisine küçük din okulu öğrencilerini eğlendirmede yardım edeceği çay partisinin hazırlıklarına girişmişti.

Cunningham önce pek konuşmaya yanaşmadı.

Sonra, "Annem beyin hummasından öldü," diye açıklamaya girişti, "onun için, hiç olmayacak gerçekdışı şeyler görmeye ya da gördüğümü sanmaya yatkın oluşumu bağışlamalısın."

Van Cheele, "Peki, *ne* gördün?" diye üsteledi.

"Gördüğümü sandığım şey o kadar sıradışıydı ki, aklı başında bir insan bunun gerçek olduğunu söylemeyi kendine yediremese yeridir. Sizde geçirdiğim son akşam, meyve bahçesine açılan kapının yanındaki fundalığın arkasına gizlenmiş, günbatımının son ışıklarını seyrediyordum. Birden çıplak bir oğlan gördüm; komşu gölde yüzen biri sandım, çıplak tepenin oraya günbatımını seyretmeye gelmiş diye düşündüm. Aldığı poz, pagan efsanelerinde sözü edilen satirle-

re öylesine benziyordu ki, o an oracıkta onun resmini yapmaya karar verdim. Az kalsın, el sallayarak dikkatini çekmeye de çalışacaktım. Ama tam o sırada, güneş tüm turuncu ve pembe ışıklarıyla tepelerin ardında kayboldu, ortalık soğuk ve külrengi bir görünüm aldı. Aynı anda garip bir şey oldu –oğlan kayboluverdi!"

Van Cheele, "Ne? Durup dururken uçup gitti mi yani?" diye sordu heyecanla.

Ressam, "Hayır, işin korkunç yanı da bu ya," diye cevapladı; "çıplak tepede, az önce oğlanın durduğu yerde, rengi siyaha çalan, sivri dişli, sarı gözlü, korkunç bakışlı bir kurt duruyordu. Sanırsın ki..."

Ne var ki, Van Cheele durup düşünecek kadar boşa oyalanamazdı. Son hızla istasyona doğru yola çıktı. Telgraf fikrini o an çıkardı aklından. "Gabriel-Ernest bir kurt adam" diyen bir telgraf pek yetersiz bir durum özeti olacak, halası da bunu, anahtarı kendisince bilinmeyen şifreli bir mesaj sanacaktı büyük olasılıkla. Tek umudu eve günbatımından önce varmaktı. Trenden indikten sonra tuttuğu taksi onu, batmakta olan güneşin pembe ışıklarına boğulmuş köy yollarından bir kaplumbağa hızıyla götürüyordu sanki. Eve geldiğinde halası kalan reçelle pastaları dolaba kaldırmakla meşguldu.

Van Cheele, "Gabriel-Ernest nerede?" diye bir çığlık attı adeta.

Halası, "Toopların küçük oğlunu eve götürüyor," dedi. "Pek geç oldu da, yavrucak tek başına dönmesin dedim. Güneş ne güzel batıyor, değil mi?"

Gözlerini batmakta olan güneşin parıltısından bir an bile ayırmasa da Van Cheele'in günbatımının güzelliklerini tartışacak vakti yoktu. Görülmemiş bir hızla Toopların evi-

ne giden dar yolu tırmanmaya başladı. Yolun bir yanında değirmenin suyu gürül gürül akıyor, öteki yanındaysa göz alabildiğince çıplak tepeler uzanıyordu. Gökte, tepelerin ardında kaybolmakta olan ateş kırmızısı güneşin ucu görünüyordu hâlâ; bir sonraki dönemeçte aradığı garip çiftle burun buruna gelmesi gerekirdi. Tam o sırada birden her şeyin rengi çekildi ve külrengi bir ışık hafifçe titreşerek dört bir yanı kapladı. Van Cheele tiz bir dehşet çığlığı duydu, olduğu yerde kalakaldı.

Toopların çocuğunu da Gabriel-Ernest'i de bir daha gören olmadı. Yolda sadece Gabriel-Ernest'in giysileri bulundu ve bundan çocuğun suya düştüğü, Gabriel-Ernest'in de üzerindekileri çıkarıp onu kurtarmak için suya atladığı sonucuna varıldı. Van Cheele ve o sırada çevrede bulunan işçilerden bazıları, giysilerin bulunduğu yerin yakınında bir çocuğun kulak paralayan çığlığını duyduklarına tanıklık ettiler. On bir çocuğu daha olan Mrs. Toop acısını duruma uygun bir metanetle karşıladı ama Miss Van Cheele kaybettiği öksüzün yasını pek büyük bir içtenlikle tuttu. Kilise mezarlığına, üzerinde "Kim olduğu bilinmeyen Gabriel-Ernest'e –Bir başkası için seve seve canını feda etti" yazılı plaket de onun ısrarları sonucunda konuldu.

Pek çok konuda halasının bir dediğini iki etmeyen Van Cheele nedense Gabriel-Ernest anıtı için para vermeyi kesinlikle reddetti.

KAYBOLAN BEBEK

Villa Elsinore'a çöken alışılmamış sessizlik, arada bir evdeki beklenmedik matemin neden olduğu bağırış çağırışlarla kesintiye uğruyordu. Momeby'ler bebeklerini kaybetmişlerdi. Sessizlik bebeğin yokluğundan ileri geliyordu. Beri yandan, evdekiler çocuğu sersem kafayla, düzensiz bir biçimde arıyorlar, evde ve bahçede deli gibi dört dönüyorlardı; her yanı saran çığlıklar da bunun sonucuydu.

Hiç istemediği halde geçici bir süre için villada pansiyoner kalmak durumunda olan Clovis bahçenin gözlerden uzak bir köşesindeki hamağa uzanmış kestiriyordu ki Mrs. Momeby acı haberi ona da yetiştirdi.

"Bebeği kaybettik," dedi çığlık çığlığa.

"Ne demek yani? Öldü mü, çiğnendi mi yoksa kumarda mı kaybettiniz?" diye sordu Clovis tembel tembel.

Mrs. Momeby, gözyaşları içinde "Bahçede güzel güzel emekliyordu," dedi; "tam o sırada Arnold içeri girdi, dönüp ona kuşkonmaz için hangi sosu istediğini soruyordum ki –"

"*Hollandez* demiştir inşallah," diye sözünü kesti Clovis, birden ilgilenmişti, "çünkü hayatta en nefret ettiğim şey –"

Mrs. Momeby daha tiz bir sesle, "İşte tam o sırada baktım, bebek yok ortalıkta," diye sürdürdü sözünü. "Evi, bahçeyi, her yeri köşe bucak aradık, hiçbir yerde bulamadık."

"Sesi de mi duyulmuyor?" dedi Clovis. "Duyulmuyorsa, en azından buradan iki mil uzakta olmalı."

"Peki nerede? Nasıl?" diye sordu aklı başka yerde olan anne.

Clovis, "Belki de bir kartal ya da yırtıcı bir hayvan kapıp götürmüştür," diye yardımcı olmaya çalıştı.

"Surrey'de kartallar, yırtıcı hayvanlar falan bulunmaz," dedi Mrs. Momeby. Ama sesine bir korku geldiği de apaçık ortadaydı.

"Sirklerden kaçarlar ara sıra. Bazen de reklam olsun diye salıveriyorlar böyle hayvanları, bilmem biliyor muydunuz?" Yerel gazetelerdeki başlıkları düşünün bir kere: 'Yöremizin ileri gelen nonconformist'lerinden* Momeby'nin bebek yaştaki oğlu benekli bir sırtlan tarafından yendi'. Kocanızın ilerigeldiği filan yok tabii ama gazetelere de biraz abartma payı tanıyacaksınız artık."

Mrs. Momeby, "Ama parçalarını bulurduk o zaman," dedi hıçkırıklar içinde.

"Sırtlan gerçekten açsa ve sadece yiyeceği ile oynamakla yetinmiyorsa en ufak bir parçası kalmaz. Küçük oğlanla elma hikâyesi vardır hani –oğlan yemiş yemiş de elmanın sapı bile kalmamış, onun gibi."

Mrs. Momeby aceleyle döndü, öğüt ve avuntu bulmak üzere başka bir yöne çark etti. Genç bir anne olmanın verdiği o bencillik içinde Clovis'in kuşkonmaz sosu konusundaki kaygılarını tamamen unutmuş görünüyordu. Fakat, daha on adım gitmeden bahçenin yan kapısının açılırken çıkardığı gıcırtı ile irkildi. Villa Peterhof'ta oturan Miss Gilpet büyük felaketi ayrıntılarıyla öğrenmeye gelmişti. Clovis hikâyeden bıkmıştı bile, oysa Mrs. Momeby'in bir hikâyeyi doksanıncı kere anlatırken de ilk anlatıştaki kadar zevk alma konusunda aman vermeyen bir yeteneği vardı.

"Arnold yeni girmişti eve; romatizmalarından yakınıyor-

du –"

Clovis, "Bu evde yakınılacak o kadar çok şey var ki, romatizmadan yakınmak aklıma gelmez doğrusu," diye mırıldandı.

"Romatizmalarından şikâyet ediyordu," diye sözünü sürdürdü Mrs. Momeby. Bu arada, zaten hıçkırıklarla dolu olan ve hiç durmamacasına konuşmayı sürdüren sesine hafif bir soğukluk katmayı da unutmamıştı.

Ama gene sözü kesildi.

"Aslında romatizma diye bir şey yoktur," dedi Miss Gilpet. Bunu, içki listesindeki en ucuz şarabın müessese tarafından listeden çıkarıldığını söyleyen bir garsonun burnu büyüklüğü ile söylemişti. Ancak romatizma yerine daha pahalı bir hastalık önermedi de, bütün hastalıkların varlığını yalanlamakla yetindi sadece.

Mrs. Momeby'in tersliği üzüntüsüne galebe çalmaya başlıyordu.

"Biraz sonra da kalkıp bebeciğimin ortadan kaybolmadığını söyleyeceksin herhalde."

Miss Gilpet, "Kayboldu kaybolmasına," dedi lütfedermişçesine, "ama yalnızca sen onu bulacağına yeterince inanmadığın için kayboldu. Kılına zarar gelmeden kollarına dönmesini sağlamak, senin onu bulmaya yeterince inanmana bağlı."

"Fakat ya bu arada bir sırtlan tarafından yenmiş de yarı yarıya hazmedilmişse ne olacak?" dedi Clovis; hâlâ büyük bir keyifle yırtıcı hayvan teorisini savunuyordu. "Herhalde bazı sakıncaları olsa gerek, değil mi?"

Miss Gilpet sorulan sorunun karmaşıklığı karşısında sersemlemişti.

"Eminim sırtlan tarafından yenmemiştir," dedi yarın ağızla.

"Belki sırtlan da tam tersinden emindir. Belki dediğiniz inanç onda çok daha fazladır, kaybolan bebeğin şu anda nerede olduğunu da sizden iyi biliyor olabilir."

Mrs. Momeby yeniden gözyaşlarına boğuldu. Sonra, birden aklına bir fikir geldi: "Eğer sende o dediğin inançtan varsa, küçük Erik'imizi bulur musun bize? Sende bizde olmayan güçlerin olduğuna eminim."

Rose-Marie Gilpet İsa'ya iman ederek inançla mucize yaratma ilkelerine bağlıydı. Bu ilkeleri anlayıp anlamadığı, doğru yerine getirip getirmediği bu konunun uzmanlarının bileceği iş ama şu durumda önünde büyük bir fırsat bulunduğu apaçıktı, bulup buluşturabildiği inancın her bir kırıntısına sıkı sıkıya yapışarak aramaya girişti.

Dört bir yanı tabak gibi ortada olan otoyola çıktı. Mrs. Momeby arkasından geliyor, "Orada aramanın bir yararı yok, biz belki on kere aradık," diye akıl veriyordu. Oysa Rose-Marie'nin kulakları kendini içten içe tebrik eden övgü sözcüklerinden başka bir şey duymaz olmuştu çoktan. Çünkü otoyolun tam ortasında memnun memnun toz toprak ve solmuş düğün çiçekleriyle oynayan, karmakarışık saman sarısı saçları kulağının üstünde mavi bir kurdeleyle tutturulmuş beyaz önlüklü bir bebek oturuyordu. Önce kadın cinsine özgü bir dikkatle ufukta otomobil olup olmadığına bakan Rose-Marie, koşup bebeği kaptı ve bebeğin çılgınca karşı koymasına rağmen tuttuğu gibi Elsinore'un kapısından içeri soktu. Bebeğin öfkeli çığlıkları sonunda ele geçtiğini müjdeliyordu dört bir yana; neredeyse çılgına dönmüş ana baba koşarak bebeciklerini karşılamaya çıktılar. Sahnenin estetik değeri Rose-Marie'nin kucağındaki bebeği tutmakta çektiği zorluk yüzünden bir ölçüde bozuluyordu ne yazık ki. Bebek anasıyla babasının dertli bağrına tepetaklak teslim edilebildi

ancak. Momeby'lar bir ağızdan, "Küçük Erik'çiğimiz geri geldi!" diye bağırdılar; bebek yumruklarını sıkı sıkı gözlerine bastırdığı ve ardına kadar açılmış ağzından başka bir yeri görünmediği için onu tanımak da başlı başına bir inanç meselesiydi doğrusu.

Bebeğe, "Anneciği ile babacığına döndüğüne sevinmiş mi bakiim?" diyerek şirinlikler yapıyordu Mrs. Momeby. Bebeğin tozu toprağı ve elindeki düğün çiçeklerini yeğlediği o kadar açıktı ki, böyle bir soru sormak düpedüz densizlik oluyordu.

Çığlıkların ardı arkası kesilmeyince, "Oyuncak arabaya bindirelim hadi!" diye parlak bir fikir ileri sürdü baba. Bebek hemen kocaman bahçe arabasına oturtuldu ve araba hafifçe itildi. O an silindir biçimindeki arabanın derinliklerinden, çığlıklar atan bebeğinkini bile bastıran korkunç bir uluma yükseldi. Hemen arkasından da karmakarışık saman sarısı saçları kulağının üstünde açık mavi bir kurdeleyle tutturulmuş beyaz önlüklü başka bir bebek emekleyerek dışarıya çıktı. Yeni gelenin ağzı burnu kadar ciğerlerinin kuvveti de yanılmaya yer bırakmayacak kadar tanıdıktı.

Mrs. Momeby, "Ah, mini mini Erik'çiğimiz," diye bebeğin üstüne atladı. Çocuğu neredeyse öpücüklerle boğuyordu. "Bizi korkutmak için arabaya mı saklandın sen, yaramaz?"

Çocuğun birden ortadan kaybolmasıyla yeniden ortaya çıkmasının tek akla yakın açıklaması buydu. Şimdi öteki bebek sorunu vardı ortada, zavallıcık demin gördüğü sevginin şiddeti kadar yoğun, buz gibi bir hoşnutsuzluğun ürpertisini üzerinde hissederek çimenlerin üzerinde oturakalmıştı. Momeby'lar buncağıza hain ve kurnazca hesaplarla, zorla kalplerine girip sevgilerini çalmış bir yaratıkmış gibi ateş

püsküren gözlerle bakıyorlardı. Miss Gilpet'in yüzü ise birkaç saniye önce kendisini sevinçlere boğan küçük bohçaya bakarken külrengine dönmüştü.

"Aşk bitince, âşık bile hatırlamazmış ne olduğunu," diye söylendi Clovis ezberindeki bir parçadan.

Sessizliği bozan Rose-Marie oldu.

"Peki kucağındaki Erik'se bu –kim?"

Mrs. Momeby, "Onu sen bileceksin," dedi burnu bir karış havada.

"Çok açık," dedi Clovis, "inanç inanç diyordunuz ya, inanç gücüyle ortaya çıkardığınız ikiz bir Erik bu. Şimdi sorun şu; onu ne yapacaksınız?"

Rose-Marie'nin yanaklarının külrengi daha da koyulaştı. Mrs. Momeby gerçek Erik'e daha da sıkı sıkı sarıldı; tekinsiz komşusunun sırf hınzırlık olsun diye bebeciği içi balık dolu bir cam kavanoza çevirivereceğinden korkuyor gibiydi.

Rose-Marie, "Ben onu yolun ortasında oturur buldum," dedi cılız bir sesle.

"Götürüp oraya bırakamazsınız ama," dedi Clovis, "otoyol trafik içindir, kullanılmış mucizelerin atılacağı bir çöplük değil."

Rose-Marie ağlamaya başladı. "Düşenin dostu olmaz" atasözü kendi türünden başka atasözleri gibi, hemen o an çürütülüverdi. Her iki bebek de korkunç bir ağlama tuttırdular, Momeby'lerin de sevinçleri kursaklarında kaldı. Neşesinden hiçbir şey kaybetmeyen tek kişi Clovis'di.

Rose-Marie, "Peki o bana mı kalacak şimdi?" diye sordu acıklı bir sesle.

Clovis, "Yok canım," diye avuttu onu, "on üç yaşına geldiğinde bahriyeye yazdırırsınız." Rose-Marie yeniden ağlamaya başladı.

"Tabii," diye ekledi Clovis, "nüfus kâğıdı yüzünden başınıza epey iş açılabilir. Deniz kuvvetlerine açıklarsınız durumu ama onlar da Nuh der peygamber demez, bilirim."

Otoyolun karşı tarafındaki Villa Charlottenburg'dan soluk soluğa koşup gelen bir mürebbiye küçük Percy'i sahiplenince herkes derin bir oh çekti. Percy'cik kimse görmeden bahçe kapısından çıkmış, göz açıp kapayıncaya kadar ortadan kaybolmuşmuş.

Her şey yoluna girdikten sonra bile Clovis mutfağa gidip kuşkonmaz sosuna bizzat göz atmaktan kendini alamadı.

* İngiltere tarihinde, kiliseye üye olmayan protestan (ç.n.)

LADY ANNE SUSUYOR

Egbert, bir güvercinliğe mi yoksa bir bomba fabrikasına mı girdiğinden pek emin olmayan, bu yüzden de kendini her ikisine de hazırlamış bir adam tavrıyla geniş, loş salona girdi. Öğle yemeği sırasında geçen küçük karıkoca kavgası henüz tatlıya bağlanmamıştı ve Lady Anne'in dargınlığı sürdürüp sürdürmeyeceği belli değildi. Lady Anne, çay masasının yanındaki koltuğa bütün heybetiyle, kaskatı oturmuştu; Egbert'in kelebek gözlüğü ise bu Kasım akşamüstünün alacakaranlığında Lady Anne'in yüzündeki ifadeyi seçmekte hiçbir işe yaramıyordu.

Egbert, ortalıkta dolaşıp duran buzları kırmak için göğü kaplayan puslu, ruhani ışıktan söz etti. O ve Lady Anne, kış ve güz sonlarının akşamüstü saatlerinde, saat 4.30 ile 6 arasında hep aynı şeyden söz ederlerdi; bu, evlilik hayatlarının bir parçası haline gelmişti. Konuyu ilk açana verilecek gelenekselleşmiş bir cevap yoktu. Lady Anne sesini çıkarmadı.

Don Tarquinio, Lady Anne'in keyifsiz olması olasılığına hiç aldırmadan Acem halısına uzanmış, şöminedeki ateşin tadını çıkarıyordu. Soyu sopu, üzerine uzandığı halı kadar Acemdi ve boynundaki tüyler hayatının ikinci kışının görkemiyle pırıl pırıl parlıyordu. Ona Don Tarquinio adını Rönesans meraklısı genç uşak koymuştu. Kendilerine kalsa, Egbert ve Lady Anne ona Yumak demekle yetinirlerdi ya, fazla üzerinde durmamışlardı.

Egbert, kendine çay koydu. Sessizliğin Lady Anne tarafından bozulmayacağı anlaşılınca, dişini sıkıp bir girişimde daha bulundu.

"Yemekteki sözüm sadece akademik bir anlam taşıyordu," dedi, "gereksiz yere üzerine alınmışa benziyorsun."

Lady Anne sessizlik engelini kaldıracağa benzemiyordu. Sessizliği, *İphigenia Tauris*'te operasından bir aryayla şakrakkuşu bozdu. Egbert aryayı hemen tanıdı; kuşun tek bildiği arya buydu, zaten kuşu da sırf bunun için satın almışlardı. Aslına bakılırsa, Egbert de Lady Anne de, en sevdikleri eser olan Gilbert ve Sullivan'ın *The Yeoman of the Guard*'ından bir havayı yeğlerlerdi. Sanatsal konularda çok iyi anlaşıyorlardı. Sanatta dürüst ve açık olandan yanaydılar; örneğin bir tablo, konusunu, adının da cömert yardımıyla kendiliğinden anlatıvermeliydi. Koşumları sağa sola kaymış binicisiz bir savaş atının, ayılıp bayılan kadınlarla dolu bir avluya dörtnala girdiğini gösteren bir tablo, hele de altında 'Kötü Haber' yazıyorsa, konusunun askeri bir felaket olduğunu apaçık ortaya koyuyor demekti. Egbert ile Lady Anne, böyle durumlarda tablonun ne anlatmak istediğini hemen anlarlar, daha kıt zekâlı dostlarına da anlatmaktan geri durmazlardı.

Sessizlik sürüyordu. Kural olarak, ilk dört dakikalık suskunluktan sonra, Lady Anne'in hoşnutsuzluğu söze dökülür ve sesi dikkat çekecek kadar yükselirdi. Egbert, sütlüğü aldı, içindekinin birazını Don Tarquinio'nun tabağına döktü; tabak zaten ağzına kadar dolu olduğundan süt taştı ve halıya döküldü. Don Tarquinio, olanlara şaşkın bir ilgiyle baktı, bu ilgi Egbert'in onu çağırıp halıya dökülen sütü içmesini işaret etmesi üzerine kesin bir vurdumduymazlığa dönüştü. Don Tarquinio hayatta birçok şey yapmaya hazırdı ama bunlar arasında halı emici elektrik süpürgesi olmak yoktu.

Egbert, neşeli bir sesle, "Saçmaladığımızın farkında mısın?" diye sordu.

Lady Anne, aynı görüşte olsa bile, bir şey söylemedi.

Neşesi giderek kaçan Egbert, "Tamam, peki, suç biraz da bende," diye sürdürdü konuşmayı.

"Yani, ben de insanım, değil mi? Benim de insan olduğumu unutuyorsun gibime geliyor."

Sanki sağda solda, *satir* özellikleri taşıdığı, insan bedeninin bittiği yerde keçi ayaklarının başladığı yolunda asılsız dedikodular çıkmış gibi, bu nokta üzerinde ısrarla duruyordu.

Şakrakkuşu, *İphigenia Tauris*'te aryasına yeniden başladı. Egbert'in sinirleri bozulmuştu. Lady Anne çayını içmiyordu. Belki de kendini iyi hissetmiyordu. Oysa Lady Anne'in kendini iyi hissetmediğinde suskun kaldığı görülmüş şey değildi. 'Hazımsızlıktan neler çektiğimi kimseler bilmez,' en sevdiği cümlelerden biriydi; öte yandan bilmemek ancak dinlememekten ileri gelebilirdi; yoksa onun bu konuda karşısındakine sunabileceği bilginin küçük bir el kitabını dolduracağına kuşku yoktu.

Evet, Lady Anne kendini iyi hissetmiyordu.

Egbert, kendisine haksızlık edildiğini düşünmeye başlamıştı; tabii, hemen ödün vermeye girişti. "Peki," diyerek, halının ortasına doğru –Don Tarquinio'yu yer açmaya ikna edebildiği kadar– ilerledi. "Ben suçluyum. Seni mutlu edecekse, bundan sonra daha aklı başında bir hayat sürmeye hazırım."

Bir yandan da, belli belirsiz bunun nasıl olacağını geçiriyordu aklından. Orta yaşlıydı, şeytan ancak âdet yerini bulsun diye şöyle bir kanına giriyor, fazla da üstelemiyordu. Yılın on iki ayı boyunca hanımların gazetelere verdikleri kü-

çük ilanlarla zararına satmak istedikleri balık bıçağı takımları ve kürk atkılarına karşı ne kadar ilgisizse, baştan çıkmaya da o kadar isteksizdi. Gene de, olası hınzırlıklarından pişmanlık duyduğunu söylemekte etkileyici bir yan vardı.

Lady Anne etkilenmiş görünmedi.

Her yanı seğiren Egbert, gözlüklerinin ardından ona baktı. Onunla tartışmalarında hep haksız çıkmak yeni bir olay değildi. Ama tek başına konuşup gene de haksız çıkmak yeni ve çok büyük bir işkenceydi.

Egbert, "Akşam yemeği için giyinmeye gidiyorum," dedi. Sesine bir parça olsun sertlik katmaya çalışmıştı.

Kapıda son bir kere zaafına yenildi, bir girişimde daha bulundu.

"Aptallık değil mi bu yaptığımız?"

Egbert, kapıyı çekip çıktığında, Don Tarquinio içinden 'budala' dedi. Sonra, kadife tüylü patilerini havaya kaldırarak şakrakkuşunun kafesinin hemen altındaki kitap rafına kolayca sıçradı. Kuşun varlığını ilk defa fark ediyormuş gibi görünüyordu ama aslında zihninde uzun süredir geliştirdiği bir eylem planını, üstelik de çoktan kıvamını bulmuş bir kararın kesinliğiyle gerçekleştirmek üzereydi. Kendini kafesinin mutlak efendisi sanan şakrakkuşu, birden yerinden olunca önce sendeleyerek düştü, sonra da kanat çırparak acı acı ötmeye başladı. Fiyatı kafessiz yirmi beş şilindi ya, Lady Anne araya girdiğini gösterecek hiçbir davranışta bulunmadı. İki saat önce ölmüştü.

HAYALET ÖĞLE YEMEĞİ

"Smithly-Dubb'lar kente inmişler," dedi Sir James. "Onlara biraz ilgi göstersen iyi olur. Ritz'de filan öğle yemeğine çağır."

"Tanıdığım kadarıyla Smithly-Dubb'larla içli dışlı olmaya hiç niyetim yok," dedi Lady Drakmanton.

"Seçim zamanı hep bizim için çalışıyorlar," dedi kocası. "Pek oy topladıklarını sanmıyorum ama benim bölgemde seçim komitelerinden birinde çalışan bir amcaları var, başka bir amcaları da daha önemsiz toplantılarımızda söz alıyor bazen. Bu çeşit insanlar yaptıklarının karşılığında biraz konukseverlik beklerler."

"Beklerler ne demek!" diye bağırdı Lady Drakmanton. "Smithly-Dubb kız kardeşler çok daha ileri gidiyorlar; konukseverlik diye insanın yakasına yapışıyorlar adeta. Onlar da benim kulübe üye; öğle yemeği saati geldi mi başlıyorlar lobide dolanıp durmaya. Üçünün de dilleri dışarıda, gözleri fıldır fıldır. 'Öğle yemeği' kelimesini fısıldayacak olsam beni o an bir taksiye atıp ben daha ne olup bittiğini anlamadan 'Ritz'e çek!' diyecekler şoföre."

"Olsun, bana kalırsa gene de yemeğe çağır sen onları," diye üsteledi Sir James.

"Rica ederim yani, Smithly-Dubb'ları ağırlamakla hayırseverlikte aşırıya kaçmış olmuyor muyuz?" dedi Lady Drakmanton. "Jones'ları, Brown'ları, Snapheimer'ları, Lubri-

koff'ları ve daha adını unuttuğum bir sürü insanı ağırladım; Smithly-Dubb kız kardeşleri koskoca bir saat neden başıma saracakmışım söyler misin? Düşünebiliyor musun, tam altmış dakika ardı arkası kesilmeyen çene, çene, çene... Milly, sen çıkarsana onları yemeğe," dedi kız kardeşine dönerek.

"Onları tanımıyorum ki," dedi Milly aceleyle.

"Daha iyi ya; kendini ben diye yutturursun. Herkes birbirimize ikiz kardeş kadar benzediğimizi söylüyor. Ben o sıkıcı hanımlarla hayatımda sadece iki kere görüştüm, o da komite toplantılarında, kulüpte de selamlaşırdık o kadar. Kulüpteki komi çocuklardan hangisine sorsan onları gösterir sana, tam öğle yemeği saatinde dilleri dışarıda ortada dört dönmeleriyle ünlüdürler."

"Betty'ciğim saçmalama lütfen," diyerek karşı çıktı Milly; "yarın birilerini Carlton'da öğle yemeğine çağırdım, ertesi gün de gidiyorum zaten."

Lady Drakmanton, "Yemeğin yarın saat kaçta?" diye sordu düşünceli düşünceli.

"İkide," dedi Milly.

"Güzel," dedi kız kardeşi; "Smithly-Dubb'lar yarın benimle öğle yemeği yiyecekler. Çok eğlenceli bir yemek olacak. En azından ben çok eğleneceğim."

Son iki cümleyi içinden söylemişti. Başkaları onun mizah anlayışını her zaman paylaşmıyorlardı da. Hele Sir James, hiçbir zaman...

Ertesi gün Lady Drakmanton giyim kuşamında bazı belirgin değişiklikler yaptı. Saçlarını alışılmadık bir biçimde taradı, görünüşünü daha da değiştiren bir şapka taktı. Bu bir iki değişikliği yapınca kendisi olmaktan iyice çıkmıştı; Smithly-Dubb kız kardeşler ona kulüp lobisinde selam vermeden önce epey bir duraladılar. Lady Drakmanton ise ken-

disinden hiç beklenmeyecek bir neşeyle lafı açarak kız kardeşlerin kuşkularını giderdi.

"Öğle yemeği için Carlton'a ne diyorsunuz?" diye sordu.

Önerilen lokanta üç kız kardeşin ortak övgüleriyle karşılandı.

"Gidip orada yiyelim haydi!" dedi bunun üzerine. Smithly-Dubb'lar daha şimdiden kızarmış etlerle yıllanmış şarabın rüyasını görmeye başlamışlardı bile.

"Havyarla mı başlayacaksınız? Ben öyle yapacağım," dedi Lady Drakmanton. Smithly-Dubb kız kardeşler de havyarla başladılar. Bunu izleyen yemekler de gene iddialı bir biçimde seçildi. Sıra ördeğe geldiğinde hesap iyice kabarmış bulunuyordu.

Masadaki sohbet, yenen yemekler kadar parlak değildi ne yazık ki. Konukların yöresel politikanın koşulları ve Sir James'in yöredeki itibarı hakkında tekrar tekrar söyledikleri sözler Lady Drakmanton'dan gelen 'hu' ya da 'öyle mi' gibi seslerle karşılanıyordu. Oysa onun bu konularla çok daha ilgili olması beklenirdi.

"Bence Sigorta Yasası iyice anlaşıldığında halka çok daha sevimli görünecek," diye girişti Cecilia Smithly-Dubb.

"Sahi mi? Herhalde öyledir. Politikayla başım pek hoş değildir de," dedi Lady Drakmanton.

Smithly-Dubb kız kardeşlerin üçü de kahve fincanlarını masaya bıraktılar, gözlerini dikip boş boş baktılar ona. Sonra üçü birden bir kıkırdama tutturarak buna dünyada inanmayacaklarını belirttiler.

"Şaka ediyorsunuz tabii."

"Katiyen," oldu Lady Drakmanton'un şaşırtıcı cevabı; "şu politika denen baş ağrısına oldum olası aklım ermemiştir. Ne anladım, ne de anlamaya niyetim var. Benim kendi işim

başımdan aşkın; doğru söylüyorum."

"Ama," diye bağırdı Amanda Smithly-Dubb; sesi şaşkınlıktan ciyak ciyak çıkıyordu. "Akşam toplantılarınızdan birinde Sigorta Yasası hakkında son derece öğretici bir konuşma yaptığınızı duydum."

Boş boş bakma sırası şimdi Lady Drakmanton'daydı, "Biliyor musunuz," dedi çevresine korkuyla göz atarak, "korkunç bir şeyler oluyor bana. Belleğimi tamamen kaybediyorum. Kim olduğumu bile hatırlamıyorum. Size bir yerde rastladığımı, beni gelip burada sizinle yemek yemeye çağırdığınızı, benim de nazik davetinizi kabul ettiğimi hatırlıyorum. Bunun dışında koskoca bir boşluk var kafamda."

Korkuya kapılma sırası şimdi yanındakilere gelmişti.

"*Siz bizi* davet ettiniz yemeğe," diye aceleyle bağırdılar. Şu anda karşılarındakinin kim olduğundan daha önemli olan, bu noktanın açıklığa kavuşturulmasıydı.

"A, yok," dedi giderek kırklara karışan davet sahibesi, "*onu* gayet iyi hatırlıyorum. Yemekler çok iyi olduğu için siz beni ısrarla buraya davet ettiniz, dediğiniz kadar da varmış doğrusu. Çok güzel bir yemekti. Benim derdim başka; söylesenize, ben kimim? En ufak bir fikrim yok."

Üç kız kardeş, "Lady Drakmanton'sınız," diye bağırdılar bir ağızdan.

"Yok, yok matrak geçmeyin benimle," dedi beriki küskün bir sesle. "Kendisini görmüşlüğüm var, tanıyorum sayılır, bana şu kadarcık benzemediğini biliyorum. Garip şey, Lady Drakmanton dediniz de –kendisi şu an salona girdi... Bakın, şurada kapının yanında, şapkasında sarı tüy olan siyah elbiseli hanım."

Gösterilen yere bakınca Smithly-Dubb'ların gözlerindeki telaş düpedüz dehşete dönüştü. Dış görünüşe bakılacak

olursa (ve akıllarında kaldığı kadarıyla) şu anda odaya giren hanım, parlamentodaki temsilcilerinin karısına karşılarında oturan hanımdan çok daha fazla benziyordu.

Panik içinde, "Peki o Lady Drakmanton'sa siz kimsiniz?" diye sordular.

"Ben de onu öğrenmek istiyorum ya," oldu cevap, "siz benden daha iyi biliyor gibisiniz."

"Kulüpte yanımıza geldiniz –"

"Ne kulübü?"

"Calais Sokağındaki *Yeni Didaktik* kulübü!"

Lady Drakmanton, "*Yeni Didaktik* mi!" diye bağırdı; kafasında her şey birden aydınlanmıştı sanki. "Çok çok teşekkürler. Tabii, şimdi hatırladım kim olduğumu. Ben Kadın Pirinç Cilacıları loncasının üyesi Ellen Niggle'ım. Kulübe ara sıra gelip binadaki pirinç aksamı parlatmak üzere tutarlar beni. Lady Drakmanton'u da orada gördüm zaten; sık sık geliyor kulübe. Siz de beni yemeğe çağırma inceliğini gösteren hanımlarsınız. Garip şey, nasıl da aklımdan çıkmış birdenbire. Bu alışık olmadığım güzel yemeklerle nefis şarap başımı döndürdü gerçekten; bir an kim olduğumu imkân yok hatırlayamadım. Tanrının işine bak –" Birden durdu: "Saat ikiyi on geçiyor. Whitehall'da bir cila işinde olmam gerekiyor. Sersem tavşanlar gibi yollara düşeceğim anlaşılan. Tuttuğunuz altın olsun."

Lady Drakmanton, adını söylediği hayvanı hatırlatacak biçimde hızla seğirterek yan yan çıktı salondan; sersemlik derseniz, o zoraki davet sahiplerinin suratından akıyordu. Gözlerinin önünde fırıl fırıl dönüyordu lokanta. Hesap geldiğinde de baş dönmelerinin geçtiği söylenemez. Böyle şık bir lokantada öğle yemeği vakti ağlamak yakışık alsaydı hüngür hüngür ağlayacaklardı. Dört başı mamur bir yeme-

ğin parasını bol bol ödeyecek kadar paraları vardı aslında; yalnızca, konuk ağırlamaktan çok konuk olarak ağırlanmaktan yanaydılar da... Kendi keselerinden harcayarak kendi kendilerini ağırlamak hiç alışık olmadıkları bir lükstü. Neyse, hiç değilse bir biçimde paralarının karşılığını almışlardı. Sosyetede yeri olmayan gariban Ellen Niggle'cığı konukseverliklerinin ağına çekmiş olmak öyle her gün rastlanan olaylardan değildi, bu felaketi akıllarına getirdikçe burunlarından soluyacaklardı.

Smithy-Dubb'lar sinirlerini altüst eden bu olayın etkisinden kolay kurtulamadılar. Politikayı bıraktılar, hayır işleriyle uğraşıyorlar artık.

MRS. PACKLETIDE'IN KAPLANI

Mrs. Packletide bir kaplan vurmayı aklına koymuştu ve vazgeçecek gibi de görünmüyordu. Gözünü birdenbire kan bürüdüğünden ya da bir milyon kişiye bir kaplan düşen Hindistan'ı bulduğundan daha tehlikesiz ve sağlıklı bırakmak istediği için değil. Onu Nemrut'un izinden gitme sapkınlığına götüren şey, Loona Bimberton'ın kısa süre önce Cezayirli bir havacı tarafından on bir millik bir uçak gezisine davet edilmiş olmasıydı. Bu durumda ona yalnızca kendi bileğinin gücüyle edineceği bir kaplan postu ve tümen tümen gazete fotoğrafçılarıyla baskın çıkabilirdi. Mrs. Packletide, Curzon sokağındaki evinde ve tabii Loona Bimberton onuruna vereceği yemeği şimdiden tasarlamıştı zihninde; ön planda yerin büyük bölümünü ve sohbetin tamamını kaplayan kaplan postu. Loona Bimberton'a bir dahaki doğum gününde armağan edeceği kaplan tırnağı broşun deseni de hazırdı aklında. Mrs. Packletide çoğu kez açlıkla aşkın buyruklarına göre yönetilen dünyamızın farklı bir üyesiydi; onun davranışları ve girişimleri sadece ve sadece Loona Bimberton'a olan nefreti tarafından yöneltilirdi.

İşler yolunda gitti. Mrs. Packletide çok büyük bir tehlikeye atılıp riske girmesini gerektirmeyecek bir kaplan vurma fırsatı çıkarsa bin rupi ödemeye hazır olduğunu açıklamıştı. Rastlantıya bakın ki, komşu köylere dadanmış, pek saygıdeğer atalara sahip böyle bir kaplan bulunuyordu. Yaş-

lılık nedeniyle giderek elden ayaktan düşmesi, hayvanın avlanmaktan vazgeçmesine ve iştahını ufak tefek evcil hayvanlarla körletmesine yol açmıştı. Bin rupi kazanma fırsatı köylülerin avcılık ve tüccarlık güdülerini kışkırtmıştı; olmayacak şeydi ya, taze et bulmak için yeni avlanma yerleri aramaya çıkıp da köyden uzaklaşmaya kalkışacak olursa, onu köye döndürmek üzere komşu cengelin girişine gözcü çocuklar dikilmiş, gediklisi olduğu av alanından hoşnutsuz olmasın diye sağa sola olanca özenle nispeten ucuz keçiler serpiştirilmişti. Herkesin tek büyük korkusu, kaplanın *memsahib*'in tüfeğini ateşleyeceği günden önce yaşlılıktan ölüvermesiydi. Tarladaki işlerinden eve dönerken bebeleriyle cengelin içinden geçen anneler bile koyun hırsızlarının ağababasının uykusu bozulmasın diye türkülerini iyice alçak sesle söylüyorlardı.

En sonunda büyük gece geldi çattı. Gökyüzü aylı ve bulutsuzdu. Uygun bir yerde yükselen rahat bir ağaca iskele kurulmuş, Mrs. Packletide ve ücretli refakatçisi Miss Mebbin bu iskeleye çömelmişlerdi. Yaprak kımıldamayan bir gecede yarı sağır bir kaplanın bile fersah fersah duyacağı kadar ısrarlı bir meleme yeteneğine sahip bir keçi arada uygun bir uzaklık bırakılarak ağaca bağlanmıştı. Avcı hanım, elinde doğru yöne çevrilmiş tüfeği ve bir deste pasyans kâğıdıyla avın gözükmesini bekliyordu.

"Biraz tehlikedeyiz galiba, ne dersin?" diye sordu Miss Mebbin.

Aslında vahşi hayvanlardan falan korktuğu yoktu, sadece aldığı para karşılığında yerine getirmek zorunda olduğu görevlerden bir nebze fazlasını bile yapmak niyetinde değildi.

"Saçma," dedi Mrs. Packletide, "çok yaşlı bir kaplan bu.

İstese de buraya sıçrayamaz."

"Kaplan yaşlıysa daha az vermeliydin. Bin rupi epey para."

Miss Mebbin ülkesi ve adı ne olursa olsun para denen şeye karşı hep bir abla tavrı takınırdı. Onun enerjik çabaları sonucunda nice rubleler Moskova otellerinde bahşişe dönüşmekten kurtulmuş, franklar ve *centime*'ler, daha ilgisiz ellerden kolayca çıkabilecekleri durumlarda sezgisel bir biçimde Miss Mebbin'in eteklerine yapışmışlardı. Ancak, Miss Mebbin'in kaplan eskilerinin piyasa değeri üzerine düşünceleri hayvanın boy göstermesiyle o an yarıda kesiliverdi. Kaplan, bağlı keçiyi görür görmez yere yapışıp kalmıştı. Bu, mümkün olduğunca iyi siper almak isteğinden çok, saldırıya geçmeden önce şöyle bir dinlenmek arzusundan ileri geliyordu.

"Galiba hasta," dedi Louisa Mebbin. Komşu ağaçta pusuya yatmış köy reisi de duysun diye yüksek sesle, üstelik de Hindu dilinde söylemişti bu sözleri.

"Hişt!" dedi Mrs. Packletide; tam o anda kaplan aheste aheste ağaca yaklaşıyordu.

Miss Mebbin, "Haydi canım, haydi!" diye heyecanla ısrar etti; "keçiye dokunmazsa parasını ödemek zorunda değiliz." (Yem ücrete tabiydi.)

Tüfek müthiş bir gürültüyle patladı, kocaman, hardal renkli hayvan yana sıçradı, ölümün kıpırtısızlığı içinde yuvarlandığı yerde kalakaldı. Ortalığı bir anda gürültücü bir yerli kalabalığı kapladı. Bağırış çağırışları mutlu haberi köye ulaştırdı, zafer korosuna tamtamlar da katıldı. Bu zafer ve sevinç çığlıkları, Mrs. Packletide'ın gönlünde yankısını bulmaya dünden hazırdı zaten; Curzon sokağındaki yemek daveti eskisinden çok daha yakındı şimdi.

Kaplanın üzerinde tüfeğin hiçbir ölümcül işareti görülmezken, keçinin, aldığı kurşun yarasından ölmekte olduğuna dikkati çeken Louisa Mebbin oldu. Anlaşılan, kurşun yanlış hayvana isabet etmiş, bizim yırtıcı da tüfeğin patlarken çıkardığı gürültü sonucu, yaşlılığın da etkisiyle kalp sektesinden ölmüştü. Mrs. Packletide'ın bu durum karşısında öfkelenmesi anlayışla karşılanmalı; gene de elinde iyi kötü ölü bir kaplan vardı ve bin rupilerine bir an önce kavuşmaktan başka bir şey düşünmeyen köylüler, kaplanı onun öldürdüğü yalanına seve seve arka çıktılar. Miss Mebbin de ücretli refakatçiydi zaten. Bu nedenle Mrs. Packletide fotoğrafçılara gönlünde en ufak bir tasa olmaksızın poz verdi ve resimlerle belgelenen ünü, *Haftalık Teksas Şipşak*'tan *Novoe Vremya* gazetesinin resimli pazar ekine kadar ulaştı. Loona Bimberton'ı sorarsanız, o haftalarca resimli gazetelere bakmayı reddetti; kaplan tırnağından broşa karşılık olmak üzere yolladığı teşekkür mektubu ise bastırılmış duyguların çok güzel bir örneğiydi. Yemek davetini geri çevirdi; ne de olsa, bastırılmış duygular belli sınırların ötesinde tehlikeli olabilir.

Kaplan postu, Curzon sokağından taşradaki malikaneye yollandı ve ilçenin tüm sakinleri tarafından bir bir hayranlıkla incelendi. Mrs. Packletide'ın İlçe Kıyafet Balosuna da av tanrıçası Diana kılığında katılmasından daha doğal ve yerinde bir şey olamazdı. Ne var ki Mrs. Packletide, konuklardan Clovis'in herkesin son kurbanının postuna bürünerek gelmesini önerdiği bir bahar balosu kışkırtmasına kanmadı. Clovis, "Benim Muhabbet Kuşu kılığına girmem gerekir," diye açıkladı gönlünden geçenleri; "iki üç tane yırtık pırtık tavşan postu bulur, sarınır bürünürüm, hem ne de olsa," kötücül bakışlarla av tanrıçasının beden ölçülerini süzerek –"vücudum şu ünlü Rus dansör oğlanınki kadar kusursuz!"

Louisa Mebbin, balodan birkaç gün sonra, "Herkes gerçekte neler olup bittiğini öğrense ne kadar gülerdi kim bilir," dedi.

Mrs. Packletide aceleyle, "Ne demek istiyorsun?" diye sordu.

"Keçiyi vurup kaplanı korkudan öldürmeni söylüyorum," dedi Miss Mebbin. Kahkahasında uğursuz bir keyif gizliydi.

Mrs. Packletide, "Hiç kimse inanmaz buna," dedi. Eskiden pek moda olan kumaş kataloglarından birinin sayfalarını alelacele çeviriyormuş gibi hızla renk değiştiriyordu yüzü.

"Loona Bimberton inanır," dedi Miss Mebbin. Mrs. Packletide'ın yüzü kendisine hiç gitmeyen yeşilimsi beyaz bir renk almıştı.

"Beni ele vermezsin herhalde?" diye sordu.

Miss Mebbin, aklına başka bir şey gelmiş gibi, "Dorking yakınlarında pek hoşuma giden bir sayfiye evi gördüm, satın almak isterdim doğrusu," dedi. "Altı yüz seksene veriyorlar, tapu teslimi. Oldukça kelepir, ne yazık ki param yok."

Louisa Mebbin'in 'Les Fauves' adını verdiği şirin sayfiye evi, yazın bahçeyi çevreleyen 'pars' zambaklarıyla şenleniyor, dostlarının hayretini ve hayranlığını çekiyor.

Sağda solda, "Louisa nasıl becerdi bu işi, hayret doğrusu," deniyor.

Mrs. Packletide nicedir vahşi hayvan avıyla haşır neşir olmuyor.

Nedenini soran arkadaşlarına, "Ekstra masrafları o kadar ağır ki," diye içini döküyor.

YEDİ GÜMÜŞ SÜTLÜK

"Artık baronluk ünvanıyla onca paranın tek varisi olduğuna göre, Wilfrid Pigeoncote bir daha buralara uğramaz herhalde," diye hayıflanıyordu Mrs. Peter-Pigeoncote.

"Eh, henüz bir hiç olduğu sıralarda ondan uzak durmak için az uğraşmadığımızı düşünürsen başka türlüsü de beklenmez," diye cevapladı kocası. "Yanılmıyorsam, on iki yaşından beri görmedik onu."

"Ama ondan uzak durmamızın nedeni vardı," dedi Mrs. Peter. "Onun gibi nahoş bir zaafı olan kişiyi kimse evinde barındırmak istemez doğrusu."

"Zaaf dediğin şey hâlâ geçerli, değil mi?" dedi kocası, "yoksa mal mülk sahibi olunca huy mu değiştirecek sanıyorsun?"

"A, tabii, o sakınca hâlâ var," diye itiraf etti Mrs. Peter. "Ama insan sırf meraktan da olsa, ailenin gelecekteki başı ile tanışmak istiyor. Üstelik şaka bir yana, *zengin oluşu* çevrenin onun zaafına bakışını çok değiştirecek. Eğer sadece varlıklı değil, basbayağı servet sahibi isen, doğal olarak kötü niyet aranmaz yaptıklarında; kabahatine sadece sıkıcı bir hastalık gözüyle bakılır."

Wilfrid Pigeoncote, kuzeni Büyük Wilfred Pigeoncote'un bir cirit kazası sonucunda ölmesi üzerine amcası Sir Wilfrid Pigeoncote'un tek varisi olmuştu. (Ailenin Dük Marlborough'un seferleri sırasında büyük yararlıklar gösteren Wilfrid

Pigeoncote adlı bir atası olduğu için, o günden bu yana Wilfrid adı vaftizlerde vazgeçilmez bir tutku olmuş çıkmıştı.) Aile adının ve mülkünün yeni varisi yirmi beş yaşlarında bir delikanlıydı. Geniş bir kuzen ve akraba çevresi onu tanımaktan çok ününü duymuştu. Pek hoş bir ün değildi bu. Ailedeki öteki Wilfrid'ler, birbirlerinden oturdukları bölge ya da yaptıkları işler yolu ile ayırt edilirken (örneğin Hubbledown'lı Wilfrid ya da Topçu Wilfrid gibi) bu çocuk belki yüz kızartıcı, fakat son derece açıklayıcı bir lakapla, 'Arakçı' Wilfrid diye çağırılırdı. Öğrenciliğinin son yıllarından bu yana önüne geçilmez, çaresi bulunmaz bir kleptomani illetinin pençesindeydi; hiç ayırmadan, ne bulursa cebine atardı. Wilfrid için yemek odasındaki büfeden daha ufak ve daha kolay taşınabilen, dokuz penny'den daha değerli herhangi bir eşyanın, bir başkasına ait olması koşuluyla, karşı konmaz bir cazibesi vardı.

Kırk yılda bir sayfiyedeki bir partiye çağrıldığında ev sahibi ya da ailenin başka bir üyesi, o, evden ayrılmadan önce bavullarını onu gocundurmayacak biçimde arar, başkalarının eşyalarının 'yanlışlıkla onun eşyalarının arasına karışıp karışmadığına' bakardı. Bu kontrollerde genellikle sayısı ve çeşidi çok kabarık ganimetler ele geçerdi.

Pigeoncote'ların konuşmasının üzerinden yarım saat geçmişti ki, "Tuhaf şey," dedi Peter Pigeoncote karısına; "Wilfrid'den bir telgraf geldi, arabayla buradan geçiyormuş, bize bir nezaket ziyareti yapmak istediğini söylüyor. Eğer bizi rahatsız etmeyecekse geceyi de geçirebilirmiş. İmza 'Wilfrid Pigeoncote' 'Arakçı' olmalı; ötekilerden hiçbirinin arabası yoktur. Gümüş evlilik yıldönümümüz için armağan verecek herhalde."

"Aman Tanrım!" dedi Mrs. Pigeoncote, aklına birden bir

şey gelmişti; "ne aksilik, tam da ziyaret edecek zamanı buldu. Bütün gümüşler oturma odasında, daha postayla gelecekler de cabası; ne gelenlerin ne de geleceklerin sayısını biliyorum. Hepsini de kilit altına alamayız ya; armağanları görmek isteyecektir."

Mr. Pigeoncote, "Gözümüzü dört açarız, olur biter," diyerek yatıştırmaya çalıştı karısını.

"Ama bu kleptomanlar cin gibi olur," dedi karısı kaygılı bir sesle, "hele gözümüzü üzerinden ayırmadığımızı anlaması ne tedirgin edici bir durum, düşünsene."

Gerçekten de o akşam Tanrı misafiri Wilfrid Pigeoncote ağırlanırken karıkocaya müthiş bir tedirginlik egemendi. Sohbet, ne olduğu belirsiz konuların birinden ötekine atlıyordu, sinirleri yay gibiydi. Kuzenleri, konuğun kaçamak, az çok suçlu davranışlarda bulunmasını beklerken o kibar ve kendinden emindi. Asıl suçluluk belirtisi sayılabilecek bir rahatsızlık içinde olan, ev sahipleriydi. Yemekten sonra, oturma odasında kaygı ve tedirginlikleri daha da arttı.

"Aa, sana daha gümüş yıldönümü armağanlarını göstermedik," diye atıldı Mrs. Pigeoncote; sanki konuğu eğlendirecek bir şey bulmuştu ansızın. "İşte, hepsi burada. Ne güzel, ne yararlı armağanlar değil mi. Bazılarından birden fazla geldi, eh o kadarı da olacak artık."

"Tam yedi tane sütlüğümüz var," diye söze karıştı Peter.

Mrs. Pigeoncote hemen lafı kaptı. "Yaa, ne aksilik! Tam yedi tane. Ömür boyu süt içme cezasına çarptırılmış gibi hissediyor insan kendini. Tabii, armağanların bazılarını değiştirmek mümkün."

Wilfrid, armağanların sadece antika değeri taşıyanlarıyla ilgileniyor, ışığa tutup uzun uzun inceliyordu. Ev sahiplerinin gözlerinde, yeni doğmuş yavrularının elden ele dolaşma-

sını seyreden bir anne kedinin kaygısına benzer bir sıkıntı okunuyordu.

"Wilfrid, dur bakayım, hardallığı verdin mi sen bana?" diye vızıldadı Mrs. Peter. "Bak, yeri şurası!"

Wilfrid başka bir parçayı incelerken, "Kusura bakmayın, şarap sürahisinin yanına koymuşum" dedi.

"Ha, şu şeker eleğini de verir misin," diye atıldı Mrs. Pigeoncote bu sefer; giderek tedirginliği yerini inatçı bir kararlılığa bırakıyordu. "Unutmadan kimden geldiğini yazıp üzerine yapıştırayım diyorum da."

Olanca dikkate rağmen yine de içleri rahat değildi Pigeoncote'ların. Konuklarına iyi geceler diledikten sonra, Mrs. Peter kocasına Wilfrid'in bir şey yürüttüğünden emin olduğunu söyledi.

Kocası da bu görüşe katılıyordu. "Davranışlarını düşünecek olursan gene bir dalavere çevirdiğine inanası geliyor insanın. Eksik var mı?"

"Sadece otuz dört parça var, oysa otuz beş olması gerekiyordu galiba. Yoksa başpapaz yardımcısından gelecek olan zeytinyağlık-sirkelikle birlikte mi otuz beş ediyordu?"

"Hey Tanrım bir şey yürütüp yürütmediğini nereden anlayacağız? Pis domuz, bize armağan getirmediği gibi, gelenlerden birini de yürüttüyse hiç şaşmam."

Mrs. Peter heyecanlı bir sesle, "Yarın, banyoya girdiğinde nasıl olsa anahtarlarını bir yere bırakacak, o zaman bavulunu ararız. Yapılacak tek şey bu."

Ertesi gün, iki suç ortağı yarı açık kapılar ardında nöbet tuttular ve Wilfrid, üzerinde görkemli bir bornozla banyoya yollandığında, ikisi birden hırsızlama konuk odasına daldılar. Mrs. Peter dışarda gözcülük ederken, kocası önce aceleyle anahtarları arayıp buldu, sonra da son derece görevine

düşkün bir gümrük memuru suratsızlığıyla bavula yumuldu. Araması uzun sürmedi; gümüş bir sütlük, ince yünlüden gömleklere sarılmış olarak duruyordu bavulda.

"Kurnaz namussuz," dedi Mrs. Peter; "aynısından birkaç tane olduğu için sütlüklerden birini çalmış; bir tane alırsam nasılsa fark edilmez diye düşündü herhalde. Çabuk, koş, bunu da ötekilerin yanına, yerine koy!"

Wilfrid o sabah kahvaltıya geç indi. Halinden tavrından bir aksilik olduğu anlaşılıyordu.

Çok geçmeden baklayı ağzından çıkardı. "Bunu söylemek hiç hoş değil ama, hizmetçilerinizin arasında bir hırsız var galiba. Bavulumdan bir şey çalındı. Gümüş yıldönümünüz için annemle ortaklaşa vermeyi düşündüğümüz küçük bir armağan. Gümüş bir sütlük; dün gece yemekten sonra verecektim ama baktım ki çok sütlük geldi diye hayıflanıyorsunuz, bir tane de ben vermeyeyim dedim. Değiştirmeyi düşünüyordum, bavulumdan uçmuş."

Mr. ve Mrs. Pigeoncote, neredeyse bir ağızdan, "*Annemle* ortaklaşa mı dedin?!" diye bağırdılar. 'Arakçı' Wilfrid kaç yıldır yetimdi de.

"Evet, annem şu anda Kahire'de. Bana, Dresden'e mektup yazıp eski gümüş işi, şık bir parça seçmemi istedi, ben de bir sütlük seçtim."

Pigeoncote'ların ikisi de ölü beyazı kesilmişlerdi. Dresden lafı, olayın rengini tümüyle değiştiriyordu. 'Arakçı' Wilfrid niyetine ağırladıkları delikanlı, onların sosyal çevresine ender olarak giren pek seçkin bir genç, Ateşe Wilfrid'in ta kendisiydi. Annesi Lady Ernestine Pigeoncote, onların rüyalarında bile göremeyecekleri bir toplum kesiminin üyesiydi, oğlu ise büyük olasılıkla yakında büyükelçi olacaktı. Kalkıp bu gencin bavulunu karıştırmışlar, yağma etmişlerdi! Ka-

rıkoca bir an için çaresiz gözlerle birbirlerine bakmaktan başka bir şey yapamadılar. Derken ilk esin Mrs. Pigeoncote'a geldi.

"Evde hırsız olabileceğini düşünmek ne feci şey! Geceleri oturma odasını kilitli tutuyoruz gerçi ama, biz kahvaltıdayken bal gibi her şeyi alıp götürmüş olabilirler!"

Oturma odasındaki gümüşlerin yerinde durup durmadığına bakmak bahanesiyle aceleyle yerinden fırladı, bir saniye sonra elinde bir sütlük ile geri döndü.

"Yedi yerine sekiz sütlük var," diye bağırdı; "bu sütlük dün orada değildi. Belleğin garip bir oyunu olmalı, Mr. Wilfrid! Dün gece sütlükle aşağı inip biz odayı kilitlemeden oraya koydunuz herhalde, sonra da sabah dün gece olup bitenler aklınızdan çıktı!"

Ne yapacağını şaşıran Mr. Peter da, "Yaa, yaa insanın belleği böyle oyunlar oynar bazen," diyerek işi şakaya boğmaya kalkıştı; "daha geçen gün kente bir fatura ödemeye gitmiştim, dün kalktım gene gittim, inanır mısınız aklımdan çık –"

"Size aldığım sütlük olduğu kesin," dedi Wilfrid sütlüğe daha yakından bakarak; "bu sabah banyoya girmeden önce, bavuldan bornozumu alırken yerindeydi, dönüşte bavula baktığımda bulamadım. Ben odada yokken birisi almış olmalı."

Pigeoncote'lar daha da solmuş, sararmışlardı. Mrs. Peter'a son bir esin geldi.

"Fena oluyorum, naneruhu, çabuk naneruhu!" dedi kocasına. "Yatak odasında olacak."

Peter fırladı çıktı odadan, kuş gibi hafiflemişti. Şu son birkaç dakika içinde yıllar geçmiş, Altın Evlilik Yıldönümleri gelip çatmıştı sanki.

Mrs. Peter cilveli cilveli konuğuna yanaştı, bir sır verece-

ği belliydi.

"Sizin gibi bir diplomatın böyle bir olayı hiç olmamış farz edeceğinden hiç kuşkum yok. Peter'in küçük zaafı bu; ailede var, ne yaparsınız."

"Aman Tanrım! Onun da 'Arakçı' kuzenimiz gibi kleptoman olduğunu mu söylemek istiyorsunuz?"

"Yok, tam öyle de değil," dedi Mrs. Peter; kocasına bulaştırdığı karaya, biraz olsun ak katarak hiç değilse grileştirmek istiyordu ama boşuna. "Açıkta duran şeylere kesinlikle el sürmez, kilit altındaki eşyalara karşı önüne geçemediği bir zaafı vardır. Doktorlar buna bir şey diyorlardı. Neyse, siz banyodayken bavulunuzu açıp eline geçen ilk şeyi almış olmalı. Tabii, sütlük çalması için ortada hiçbir neden yok; siz de gördünüz, zaten yedi tane sütlüğümüz var –annenizle sizin nazik armağanınıza çok sevindik, orası ayrı. Şişşt, Peter geliyor!"

Mrs. Peter'in aklı iyice karışmıştı, lafın gerisini getiremeden koridora, kocasının yanına attı kendini.

"Her şey yolunda," diye fısıldadı kocasına. "Gereken açıklamayı yaptım. Artık bu konuda ağzını bile açmayacaksın."

"Ne cesur kadınsın," dedi Peter, rahat bir soluk alarak, "ben olsam hiçbir şey yapamazdım."

Diplomatlar genellikle sıkı ağızlı olarak bilinir, ama bu kural aile meselelerinde her zaman geçerli olmuyor. Peter Pigeoncote, o ilkbahar evlerine konuk gelen Mrs. Consuelo van Bullyon'ın evin koridorlarında rastladığı herkese manikür ve yüz masajı çantası olduğunu söylediği, oysa mücevher kutusu olduğu açıkça belli olan iki kutuyu banyoya giderken neden hep yanında taşıdığını bir türlü anlayamadı.

TOBERMORY

Ağustos ayının sonlarına doğru serin, yağmurla yıkanmış bir akşamüstüydü. Kararsız bir mevsim dönümüdür bu; keklikler ya hâlâ güvenlik içindedirler ya da buzhanede, avlanacak hiçbir şey yoktur. Tabii eğer Bristol kanalının güneyinde iseniz, o başka; o zaman yasaları çiğnemeden tombul, kızıl renkli dişi geyiklerin peşine düşebilirsiniz. O akşamüstü, çay masasının çevresi silme konukla dolu olduğuna göre, demek ki Lady Blemley'nin hafta sonu partisi Bristol kanalının güneyinde değildi. Gene de mevsimin tatsızlığına, toplantının sıkıcılığına karşın, konuklar arasında, genellikle mekanik piyanonun verdiği bıkkınlığı ya da briç oyununa gizliden gizliye duyulan isteği dile getiren o bitkin huzursuzluktan eser yoktu. Partideki bütün konuklar gizlemeye çalışmadıkları, ağızları açık bırakan bir hayranlıkla bütün ilgiyi Mr. Cornelius Appin denilen pek gösterişsiz, pek suratsız bir adama yöneltmişlerdi. Lady Blemley'nin listesindeki konukların en az ünlü olanı oydu aslında. Birileri onun pek 'akıllı' olduğunu söylemiş, ev sahibesi de, akıllılığının hiç değilse bir parçası konukları oyalayıp eğlendirmeye yarayabilir düşüncesiyle, laf olsun diye çağırmıştı onu. Lady Blemley, ondaki 'akıllılığın' –eğer varsa– ne yönde olduğunu o gün çay saatine kadar keşfedememişti. Ne nüktedandı, ne kriket şampiyonuydu, ne medyumdu, ne de amatör tiyatro meraklısıydı. Ayrıca, dış görünüşüyle de, hanımlara bol

miktarda eblehliği bağışlatacak bir erkek izlenimini vermekten çok uzaktı. Onun için, Mr. Appin olmaktan öteye gidememiş, 'Cornelius' adı açıkça görülen bir vaftiz hatası olup çıkmıştı. Şimdi de kalkmış, barutun, buhar makinesinin, matbaanın icadını dama atacak bir buluş serüvenine girişti-ğini öne sürüyordu. Bilim son zamanlarda dev adımlarla ilerlemişti gerçi ama, onun sözünü ettiği şey, bilimsel ilerlemeden çok mucizelerin alanına giriyor gibiydi.

"Demek, bu söylediklerinize gerçekten inanmamızı istiyorsunuz," diyordu Sir Wilfrid, "hayvanlara insan gibi konuşmayı öğretmenin bir yolunu bulmuşsunuz, bizim sevgili Tobermory'cik de ilk başarılı öğrenciniz olmuş, öyle mi?"

Mr. Appin, "Bu, son on yedi yıldır üzerinde çalıştığım bir konu," dedi. "Ne var ki, ancak yedi sekiz aydır başarı kırıntıları elde edebildim. Tabii, binlerce hayvanla deney yaptım, ama son zamanlarda sadece kedileri yeğliyorum. Çünkü kediler, bir yandan çok gelişmiş olan yabani sezgilerini korurken bir yandan da uygarlığımıza başarıyla uyum sağlayan harika yaratıklar. İnsan yığınlarında olduğu gibi, bazen kediler arasında da üstün zekâlılara rastlanıyor. İşte, bir hafta önce Tobermory ile tanıştığımda üstün zekâlı bir 'Ötekedi' ile karşı karşıya bulunduğumu anladım. Bundan önceki deneylerimde başarı yolunda epey ilerlemiştim; Tobermory adını verdiğiniz kedide ise hedefe ulaştım."

Mr. Appin bu ilginç sözleri, sesini her türlü gururlu vurgudan arındırmaya çalışarak noktaladı. Bu sözlere 'Traş!' diyen çıkmadı gerçi, ama konuklardan Clovis'in dudakları büzüldü, büyük olasılıkla inançsızlık belirten bu tek heceli sözcüğün biçimini aldı.

"Yani," dedi Miss Resker, kısa bir sessizlikten sonra, "Tobermory'ye tek kelimelik kolay cümleler öğrettiğinizi mi

söylemek istiyorsunuz?"

Mucizenin mucidi, "Sevgili Miss Resker," dedi sabırlı bir sesle, "dil, ancak küçük çocuklara, vahşilere ve geri zekâlılara öyle bölük pörçük öğretilir; insan bir kere üstün zekâlı bir hayvanla başarılı bir başlangıç yaptı mı, bu ağır aksak yöntemlere gerek kalmaz. Tobermory dilimizi kusursuz bir yetkinlikle konuşmaktadır."

Clovis, bu defa tane tane, "Traş ki, ne traş!" dedi. Sir Wilfrid daha kibar olmakla birlikte aynı derecede inançsızdı.

Lady Blemley, "En iyisi, kediyi içeri çağırıp kendi kulaklarımızla duyalım, ne dersiniz?" diye bir öneride bulundu.

Sir Wilfrid hayvanı aramaya çıktı, konuklar da az çok becerikli bir amatör vantrilogun numarasını seyretmek üzere, mahmur bir bekleyiş içinde arkalarına yaslandılar.

Sir Wilfrid bir dakika sonra odaya daldı. Yanık teni solmuş, gözleri heyecandan iri iri açılmıştı. "Aman Tanrım, doğru!"

Heyecanı kuşkuya yer bırakmayacak kadar gerçekti, onu duyanlar oturdukları yerde yeniden ilgiyle doğruldular.

Bir koltuğa çökerek soluk soluğa sözlerine devam etti: "Bilardo odasında kestiriyordu, 'Çaya gel,' diye çağırdım. Her zamanki gibi gözlerini kısarak bana bakınca, 'Hadi Toby bekletme bizi,' dedim ve –Aman Tanrım!– ürkünç denecek kadar doğal bir sesle, canı ne zaman isterse o zaman geleceğini bildirdi! Aklımı oynatacaktım az kalsın!"

Appin demin inançsız konuklara söylemişti sözlerini; Sir Wilfrid'in sözleriyse son derece inandırıcıydı. Babil kulesi benzeri bir koronun irkilti dolu çığlıkları arasında bilgin, hiç sesini çıkarmadan oturmuş, akıllara durgunluk veren buluşunun ilk meyvelerini dermekle meşguldu.

Bu gürültü patırtı sürüp giderken, Tobermory odaya gir-

miş, kadife adımlı yürüyüşü ve yüzünde özellikle takındığı kayıtsızlık maskesiyle çay masasının çevresini saranların arasında dolanmaya koyulmuştu.

Aniden tedirgin bir mırıltı, bir gerginlik sardı konukları. Şimdiye kadar dişlerinin keskinliği dışında pek bir marifeti görülmemiş bir ev kedisini kendileriyle eş tutmakta utanç verici bir yan vardı.

Lady Blemley, gerginliğini hayli açığa vuran bir sesle, "Biraz süt ister misin Tobermory?" diye sordu.

Tobermory, kayıtsızlığı hiç elden bırakmadan, "Doğrusu hayır demem," dedi. Konuklar, bastırmaya çalıştıkları heyecanla şöyle bir ürperdiler. Bu koşullar altında, Lady Blemley'nin çay tabağına süt dökerken biraz taşırması bağışlanabilirdi.

Özür diler gibi, "Korkarım sütün büyük bir kısmını yere döktüm," dedi.

Tobermory'nin cevabı, "Zararı yok, halı benim güzel Axminster halım değil zaten," oldu.

Gene bir sessizlik; sonra Miss Resker, Tobermory'ye oturaklı bir bayan hayır kurumu üyesi sesiyle, insan dilini öğrenmenin çok zor olup olmadığını sordu. Tobermory ona şöyle dik dik baktı bir an, sonra gözleri uzaklara daldı gitti. Bu gibi sıkıcı soruların ilgi alanına girmediği anlaşılıyordu.

Mavis Pellington, "Peki, insan zekâsı hakkında ne düşünüyorsun?" diye sordu çekingen bir sesle.

Tobermory, "Kimin zekâsı örneğin?" diye sordu soğuk bir sesle.

"Ah, şey, örneğin benimki," dedi Mavis cılız bir kahkaha atarak.

Tobermory, "Beni zor duruma sokuyorsun ama," karşılığını verdi. Oysa ne sesinin tonunda ne de davranışlarında

zor durumda kalmış gibi bir hal vardı. "Bu partiye çağrılman önerildiğinde Sir Wilfrid senin, tanıdığı en beyinsiz kadın olduğunu öne sürerek, konukseverlik ile geri zekâlılara kol kanat germe arasında dağlar kadar fark olduğunu söyledi. Lady Blemley ise, beyinsizliğinin partiye çağrılmanın başlıca nedeni olduğunu, eski arabalarını kakalayabilecekleri senden daha geri zekâlı bir tanıdıklarının bulunmadığını söyledi. Biliyorsun, hani şu 'Sisyphos-çatlatan' dedikleri, yokuşları nazlı nazlı tırmanan araba –eğer arkasından itersen tabii."

Daha o sabah Mavis'e, Devonshire'daki arazisi için en uygun arabanın bu olacağını söylememiş olsaydı, Lady Blemley'nin itirazları daha inandırıcı olabilirdi.

Binbaşı Barfield, konuyu değiştirmek için duruma el koymaya kalkıştı.

"Ahırların oradaki alacalı dişi kediyle aranız nasıl, söyle bakalım?"

Bu sözler ağzından çıktığı an çam devirdiğini anlamıştı herkes.

Tobermory, "Bu gibi şeyler uluorta konuşulmaz," dedi buz gibi bir sesle. "Bu eve geldiğinizden beri gördüklerim düşünülecek olursa, konuyu değiştirip kendi küçük ilişkilerinizin dışına kaydırmak işinize geliyor herhalde."

Yalnızca binbaşı değil, öteki konuklar da panikleldiler.

Lady Blemley, "Ahçı yemeğini hazırlamış mı, gidip bakmak ister misin?" diye sordu aceleyle. Tobermory'nin yemek vaktine daha iki saat olduğunu bilmezden geliyordu.

"Teşekkürler," dedi Tobermory, "hemen çay saatinin üstüne olmaz. Hazımsızlıktan ölmek niyetinde değilim."

Sir Wilfrid, "Biliyorsun, kediler dokuz canlıdır!" dedi içtenlikle.

"Olabilir," diye cevapladı Tobermory, "ama karaciğerleri

bir tane."

"Adelaide!" dedi Mrs. Cornett. "Bu kedinin gidip de hizmetçiler katında bizim dedikodumuzu yapmasına izin mi vereceksin yani."

Panik iyice büyümüştü. Kule tarafındaki yatak odası pencerelerinin çoğunun önünde süslü demir parmaklıkların bulunduğu dar çıkıntılar vardı. Bunların, Tobermory'nin günün her saatinde üzerinde keyifle dolaştığı bir gezinti yeri olduğu, kedinin oradan güvercinleri –ve kim bilir daha neleri– gözetlemeyi pek sevdiği biliniyordu. Bu sözünü sakınmaz üslupla her gördüğünü anlatırsa sonuç 'nahoş'tan da öte olacaktı. Tuvalet masasında oldukça uzun zaman harcayan ve cildinin renginin Bedevileri andırdığı söylenen Mrs. Cornett en az Binbaşı kadar huzursuz görünüyordu. Ateşli aşk şiirleri yazan fakat tertemiz bir yaşam sürdüren Miss Scrawen ise sadece biraz irkilmişti, olur a, insan özel yaşamında son derece tertipli ve erdemli olabilir de bunun herkes tarafından bilinmesini istemez. On yedisinde son kertede yoldan çıktığı için, nicedir daha ileri gitmeye çalışmaktan vazgeçen Bertie van Tahn'ın yüzü gardenya çiçeğinin donuk beyaz rengini aldı, ama o hiç değilse din eğitimi gördüğü söylenen ve herhalde başkalarıyla ilgili rezaletleri dinlemeye dayanamayan Odo Finsberry gibi odadan fırlayıp kaçma yanlışına düşmemişti. Clovis kendine hâkim olmayı başaracak kadar serinkanlıydı; içten içe, rüşvet olarak *Exchange and Mart* mağazasından bir kutu oyuncak fare getirmenin ne kadar zaman alacağını hesaplıyordu.

Bunun gibi nazik bir meselede bile, Agnes Resker çok uzun süre ikinci plana düşmeye dayanamazdı.

Dokunaklı bir sesle, "Hey Tanrım, sanki neden geldim ki buraya?" dedi.

Tobermory lafı kapmakta gecikmedi:

"Dün, kriket sahasında Mrs. Cornett'e söylediklerine bakılırsa, yemekler için. Blemley'lerin tanıdığın en sıkıcı ev sahipleri olduğunu ama birinci sınıf bir ahçı tutacak kadar akılları bulunduğunu söyledin; yoksa bir gelenin bir daha gelmeyeceğini de ekledin."

"Bu sözlerde en ufak bir gerçek payı yok! Mrs. Cornett, insafınıza sığınıyorum..." diye bağıracak oldu kanı tepesine sıçrayan Agnes.

"Mrs. Cornett söylediklerini Bertie von Than'a da aktardı," dedi Tobermory, "üstelik, 'bu kadın hep kıtlıktan çıkmış gibidir, günde dört öğün yemek için nereye olsa gider,' diye de ekledi, Bertie von Than da dedi ki..."

Neyse, sözün burasında Tobermory birden sustu. Rahibin iri erkek sarmanının ahırlara doğru gitmek üzere fundalıklardan geçmeye çalıştığını görmüştü. Açık duran camlı kapılardan şimşek gibi dışarıya fırladı.

Gereğinden fazla parlak öğrencisinin gözden kaybolmasıyla birlikte, Cornelius Appin bir anda acı sitemlerin, kaygılı sorgulamaların ve korkulu yakarışların boy hedefi oldu. Durumdan o sorumlu olduğuna göre, işlerin daha kötüye gitmesine de o engel olmalıydı. Cevaplaması istenen ilk soru şuydu: Tobermory bu yeteneğini başka kedilere de aşılayabilir miydi? Mr. Appin, onun bunu ahırların orada içli dışlı olduğu arkadaşına da öğretebileceğini ama şu aşamada öğreticilik yeteneğinin fazla gelişmiş olamayacağını bildirdi.

"O halde," dedi Mrs. Cornett, "Tobermory değerli bir kedi ve olağanüstü bir ev hayvanı da olsa, onun ve ahırların oradaki kedinin bir an önce, hiç zaman geçirmeden yok edilmesi gerekiyor; sanırım sen de benimle aynı düşüncedesindir Adelaide."

Lady Blemley, "Şu son on beş dakika içinde çok eğlendiğimi sanmıyorsun herhalde," dedi küskün bir sesle. "Kocam ve ben Tobermory'yi çok severiz –en azından bu korkunç yeteneği geliştirmeye zorlanmadan önce 'severdik' ama şimdi, tabii ki yapılacak tek şey onu hemen ortadan kaldırmak."

"Ona akşam yemeğinde verilen artıklara biraz striknin katabiliriz," dedi Sir Wilfrid. "Ahırların oradaki kediyi ise gidip kendi ellerimle suda boğacağım. Arabacı kedisinden ayrıldığına çok üzülecek ama ona iki kedinin de çok tehlikeli bir uyuz hastalığına yakalandığını, öbür hayvanlara da bulaşmasından korktuğumuzu söylerim."

"Peki ya benim büyük keşfim," diyecek oldu Mr. Appin, "bunca yıllık araştırmalarım, yaptığım deneyler..."

"Gidip çiftliklerde, denetim altında tutulan ineklerle deney yapın siz de," dedi Mrs. Cornett, "ya da hayvanat bahçesindeki fillerle. Fillerin çok zeki olduğu söylenir, üstelik de gelip yatak odalarımızda, iskemlelerimizin altında dolaşmazlar hiç değilse."

Tam hazdan eriyerek kıyametten önceki bin yıllık selamet dönemini haber verecekken, Henley'deki kürek yarışlarıyla çakıştığını, bu yüzden de ertelenmesi gerektiğini fark eden bir başmelek, o anda harika buluşunun nasıl karşılandığını izlemekte olan Cornelius Appin'den daha büyük bir bozguna uğrayamazdı. Herkes ona karşıydı –hatta oylama yapılsa striknin diyetine onu da katmayı öneren etkin bir azınlığın bile çıkabileceği söylenebilirdi.

Tren saatlerinin ayarlanamaması ve genelde, işin kesin bir sonuca vardırılması konusundaki tedirginlik, konukların hemen dağılmasını engelledi. Gene de akşam yemeğinin başarılı geçtiği pek söylenemezdi. Sir Wilfrid öteki kediyle, dolayısıyla da arabacıyla epey uğraşmak zorunda kalmıştı. Ag-

nes Resker, havalara bürünmüş, tüm öğünü sanki can düşmanıymışcasına hırsla ısırdığı bir dilim ekmekle sınırlamayı seçerken, Mavis Pellington da yemek boyunca ezici bir suskunluğa sığınmayı yeğlemişti. Lady Blemley sohbeti sürdürmek adına aralıksız konuşup durduysa da gözü hep eşikteydi. Eşiğe zehir dozu dikkatle ayarlanmış bir tabak dolusu balık artığı konmuştu. Sırasıyla tatlı, çerez, meyve geçip gittiyse de, Tobermory ne yemek salonunda ne de mutfakta göründü.

Mezar sessizliği içinde yenen yemek, oturma odasındaki bekleyişin yanında hayli neşeli sayılırdı. Hiç değilse yenilip içilirken, herkesi saran tedirginlik havası dağılmış, gizlenmişti. Bu sinirlerle briç oynamak da söz konusu olamazdı. Hele, Odo Finsberry buz gibi bir dinleyici kalabalığına iç bayıltan bir sesle *Mélisande Ornnanda* şarkısını geçtikten sonra müzik de bir kenara bırakıldı. Hizmetçiler kiler penceresinin, her zamanki gibi Tobermory girip çıkabilsin diye açık bırakıldığını bildirerek saat on birde odalarına çekildiler. Konuklar ne kadar dergi varsa harıl harıl okumaya başladılar, derken giderek Badminton tenisi külliyatı ile *Punch* ciltlerine kadar düştüler. Lady Blemley düzenli aralıklarla kilere gidip geliyor, her defasında da herhangi bir soru sormayı gerektirmeyecek kadar bozguna uğramış bir yüz ifadesiyle geri dönüyordu.

Sürüp gitmekte olan sessizliği saat ikide Clovis bozdu.

"Bu gece gelmeyecek. Büyük olasılıkla şu anda yöre gazetesinin yazı işlerinde, hatıralarının ilk tefrikasını yazdırmakla meşguldür. Lady Bilmemkim'in anıları çıkmayacak gazetede, onun yerine Tobermory'ninkiler çıkacak ve büyük olay olacak."

Konukların neşesine böylece katkıda bulunduktan sonra

yatmaya gitti Clovis. Öteki konuklar da uzun aralıklarla onu izlediler.

Ertesi sabah çay dolaştıran hizmetçiler, ortak soruya ortak cevap verdiler: "Tobermory dönmedi."

Kahvaltı, akşam yemeğinden de sıkıntılı geçiyordu, fakat sonuna doğru durum aydınlığa kavuştu. Tobermory'nin iki bahçeyi ayıran fundalıkların altında bulunan cesedi bahçıvanlardan biri tarafından eve getirildi. Boğazındaki ısırıklarla pençelerinin arasındaki sarı tüylerden, rahibin sarmanıyla tutuştuğu kavgada yenik düştüğü anlaşılıyordu.

Öğleye doğru konukların çoğu çekip gitmişti.

Lady Blemley ancak öğle yemeğinden sonra kendini toparlayarak, sevgili kedisinin ölümünü kınamak üzere rahibe iyice veryansın eden bir mektup döşendi.

Tobermory, Appin'in tek başarılı öğrencisi olmuştu. Kadere bakın ki, onu izleyecek başkası da çıkmadı. Birkaç hafta sonra Dresden Hayvanat Bahçesinde, önceden hiçbir rahatsızlık belirtisi göstermeyen bir fil, kafesinden fırladığı gibi, kendisini kızdırdığı anlaşılan bir İngilizi öldürdü. Gazetelerde kurbanın adı Oppin ya da Eppelin olarak geçiyor, fakat küçük adının Cornelius olduğunda birleşiliyordu.

"Belki de zavallı hayvana Almancadaki kuraldışı fiil çekimlerini öğretmeye çalışıyordu," dedi Clovis, "o zaman başına geleni hak etmiş demektir."

UYDURUKÇULAR

Londra'da sonbahar; kışın şiddetiyle yazın oynaklığı arasındaki o kutlu mevsim. İnsanların çiçek soğanları alıp oy verdikleri, bahara ve hükümet değişikliklerine sonsuza dek inanabilecekleri güven dolu bir mevsim.

Morton Crosby, Hyde Park'ın gözlerden uzak bir köşesindeki bir sıraya oturmuş, tembel tembel sigarasının keyfini çıkarıyor, pas rengi dişisinin bembeyaz kopyası gibi görünen erkeğiyle bir çift kazın hiç acele etmeksizin yemlenip gezinmelerini seyrediyordu. Crosby, bir yandan da göz ucuyla, oturduğu sıranın önünden giderek kısalan aralıklarla, olası bir yem parçasına atılmak üzere tetikte bekleyen bir karga gibi bir ya da iki kere geçip giden bir adamın kararsız hareketlerini ilgiyle kolluyordu. Sonunda adam sıranın ilk sahibiyle rahatça konuşabileceği bir uzaklığa demir attı. Yeni gelenin bakımsız giysileri, saldırgan, kırlaşmış sakalı, karşısındakine bakmaktan çekinen kaçamak bakışları onun, yarım günlük namuslu çalışma serüvenine atılmaktansa saatler boyu insanın içine sıkıntılar veren masallar uydurmaya ve terslenmeye katlanma yanlısı bir adam, meslekten bir dilenci olduğunu ortaya koyuyordu.

Yeni gelen, inatçı, dalgın bakışlarla yere, tam önüne baktı bir süre; sonra yanındaki gibi boşa harcayacak zamanı olan herkese yutturabileceğine inandığı bir hikâyesi olduğunu ima eden bir ses tonuyla konuşmaya başladı.

"Şu dünya ne garip," dedi.

Sözlerine karşılık alamayınca cümleyi soru biçimine soktu.

"Şu dünya ne garip, değil mi beyefendi?"

"Fikrimce," dedi Crosby, "şu otuz altı yıl içinde garipliğinden çok şey kaybetti"

Kır sakallı, "Aah!" dedi; "öyle olaylar biliyorum ki, anlatsam inanmazsınız. Şahsen bendenizin başına gelmiş ne akla hayale sığmaz olaylar var."

Crosby, "Bugünlerde gerçek olaylara pek rağbet yok," dedi terslercesine; "yazarlıkla geçinenler bu tür şeyleri daha iyi kıvırıyor. Örneğin, komşularım bana İskoçya'dan, Çin'den gelme köpeklerinin, Rus tazılarının yaptığı harika, inanılmaz şeyleri anlatırlar hep; hiç dinlemem. Oysa, *Baskerville'lerin Köpeği*'ni üç kere okudum."

Kır sakallı oturduğu yerde şöyle bir keyifsizce kıpırdandı, ardından başka bir yol denedi.

"İnancı tam bir Hıristiyansınız herhalde," dedi.

Crosby, "Doğu İran'daki Müslüman cemaatinin önde gelen ve şunu da rahatlıkla söyleyebilirim ki, sözü geçen bir üyesiyim," diye cevap verdi. Kendisi de uydurukçuluğun denizlerine yelken açmıştı artık.

Kır sakallının bu tanışma sohbetinin aldığı yeni yön karşısında şaşaladığı belliydi.

"İran ha. Hiç de İranlıya benzemiyorsunuz," dedi. Biraz bozulmuştu.

"Değilim," dedi Crosby, "babam Afganlıdır."

Öteki, "Afganlı mı!" diye bağırdı. Özgüveni bir an için tuzla buz olmuştu, sersemleyerek sustu. Sonra toparlandı ve yeniden saldırıya girişti

"Afganistan. Ah! Orayla da epey savaşmıştık; diyorum ki,

yani demek istiyorum ki savaşacağımıza onlardan bir şeyler öğrenebilirdik. Çok zengin bir ülkeymiş diyorlar. Orada hiç yoksulluk yokmuş."

'Yoksulluk' derken, ne kadar duygulandığını belirtecek biçimde hafifçe sesini yükseltmişti. Crosby bunu fark etti ama duymazdan geldi.

"Gene de bir avuç son derece yetenekli ve kurnaz dilencimiz vardır," dedi. "Gerçek olaylardan öylesine aşağılayıcı bir biçimde söz etmemiş olsaydım size İbrahim ile on bir deve yükü kurutma kâğıdının hikâyesini anlatırdım. Sonu nasıldı onu da tam hatırlamıyorum ya."

"Benim hayat hikâyemse pek gariptir," dedi yabancı. İbrahim'in hikâyesini dinleme isteğini frenlemiş görünüyordu. "Eskiden bu halde değildim."

Crosby, "Yedi yılda bir tümden değişiyormuşuz, öyle diyorlar," dedi bu sözlere karşılık olarak.

Yabancı, "Hiç şu andaki kadar kötü durumda olmadım, demek istedim ben," diye inatla üstüne gitti.

Crosby, "Kabalık ediyorsunuz ama," dedi soğukça; "unutmayın ki, Afgan sınırının en yetenekli sohbet ustalarından biriyle konuşmaktasınız."

Kır sakallı, "Onu demek istemedim," dedi aceleyle; "sohbetiniz son derece ilginç. Ben, kara talihim yüzünden içine düştüğüm parasal sıkıntıdan söz ediyordum. Belki inanmazsınız ama, şu anda üzerimde metelik yok. Önümüzdeki birkaç gün içinde nereden para bulabilirim, onu da bilmiyorum. Kalıbımı basarım ki, siz hiç böyle bir duruma düşmemişsinizdir," diye de ekledi.

"Güney Afganistan'da bulunan ve aynı zamanda benim de doğduğum kent olan Yom kentinde," dedi Crosby, "insanın başına gelebilecek en mutlu üç olaydan birinin beş para-

sız yaşamak olduğunu söyleyen Çinli bir düşünür vardı. Öbür ikisi neydi unuttum."

Yabancı, Çinli düşünürü pek de hayırla anmadığını belirten bir ses tonuyla, "Yaa, öyle mi?" dedi. "Herkese verdiği aklı kendi de tutuyor muydu bari? Burası önemli."

"Pek az bir parayla oldukça mutlu bir yaşam sürdürüyordu," dedi Crosby.

"Herhalde benim şu anda olduğum gibi zor durumda kaldığında yardımına koşan dostları vardı."

"Yom'da," dedi Crosby, "yardım görmek için insanın dostları olması gerekmez. Yom'lu herhangi bir kişinin yabancı da olsa hemşerisine yardım etmesi olağandır."

Kır sakallı gerçekten ilgilenmişti bu defa. Sohbet en sonunda elverişli bir yörüngeye doğru kayıyordu.

"Mesela benim gibi, hiç hak etmediği halde sıkıntıya düşmüş biri kalkıp da sözünü ettiğiniz kentin sakinlerinden birinden birkaç günlüğüne züğürtlüğüne çare olacak kadar bir borç istese –beş şilin ya da belki daha büyük bir meblağ– bu parayı öyle hemen alabilir mi?"

"Yalnız bir önkoşul vardır," dedi Crosby; "kendisinden para istenen para isteyeni bir şarapçıya götürüp belli ölçüde içirir, şöyle biraz sarhoş sohbeti ettikten sonra, berikinin istediği parayı avucuna sıkıştırır. Böyle basit bir alışveriş için dolambaçlı bir yol gerçi ama Doğu'da bütün yollar dolambaçlıdır."

Karşısındakinin gözleri parlıyordu şimdi.

"Ah!" diye bağırdı, sonra da sözlerine imalı bir sırıtış katarak, "doğduğunuz kentten ayrıldığınızdan beri bu cömertçe göreneklerden vazgeçmiş gibisiniz. Artık bunları yerine getirmiyorsunuz, öyle mi?"

Crosby ateşli bir sesle, "Yom'da bulunmuş, onun kayısı

ve badem ağaçlarıyla dolu tepelerini, dağ doruklarında eriyen karların yaylaları okşarcasına, buz gibi şelaleler halinde dökülüp küçük tahta köprülerin altından çağıldayarak geçişini görmüş olan bir insan, bunları hatırlayan ve belleğinde bütün canlılığıyla saklayan bir insan, Yom'un kurallarıyla göreneklerinin bir tekinden bile vazgeçemez. Onlar benim için, hâlâ gençliğimin o mutlu ülkesinde yaşıyormuşum gibi kutsaldırlar."

Kır sakallı, "Peki o zaman, sizden küçük bir borç istesem," dedi yaltaklanarak. Crosby'e daha sokulmuş, aklından, ondan ne kadar koparabileceğini hesaplamaya çalışıyordu. "Mesela, diyelim ki –"

"Başka zaman olsa seve seve," dedi Crosby; "ne var ki kasım ve aralık aylarında ırkımızdan birinin borç ya da armağan vermesi de alması da kesinlikle yasaktır. Hatta, bunun sözü bile edilmemelidir. Uğursuzluk getirdiğine inanılır. Onun için bu konuyu kapatalım."

Serüvenci, "Ama şu anda ekim ayındayız!" diye kızgın, aceleci bir sesle kişnedi adeta. "Ay sonuna daha sekiz gün var!"

Crosby azarlarcasına, "Afgan takvimine göre kasım ayı dün başladı," dedi ve oturduğu yerde homurdanan, öfkeyle kendi kendine bir şeyler mırıldanan sıra arkadaşını bırakıp yürüdü gitti.

"Söylediklerinin tek kelimesine bile inanmadım," diye söyleniyordu kır sakallı. "Baştan sona bir sürü pis yalan. Keşke suratına da söyleseydim. Hıh, Afganlıymış!"

Kır sakallının daha on beş dakika kadar kendine hâkim olamayıp hırlaması ve soluması 'iki cambaz bir ipte oynamaz' atasözünün doğruluğunu iyice kanıtlıyordu.

AKSİ GEYİK

Teresa, yani Mrs. Thropplestance, Woldshire ilinin en zengin ve en inatçı yaşlı hanımıydı. Genelde dünya ile olan ilişkilerinde benimsediği davranış biçimi saraylı bir baş kadın ile bir köpek terbiyecisinin karışımını akla getiriyordu, üstelik her ikisinin ağzıyla da konuşurdu. Evindeyse, insanın belki de haksız yere, ancak parti toplantısındaki Amerikalı bir politikacıya yakıştıracağı biçimde aklına geleni söyler, aklına estiği gibi davranırdı. Merhum Theodore Thropplestance, otuz beş yıl kadar önce, onu büyük bir servetin, geniş toprakların ve değerli tablolarla süslü bir galerinin tek sahibi yaparak göçüp gitmişti. O günden bugüne, Teresa kendi oğlunu gömmüş, kendi onayı olmaksızın evlenen büyük torunuyla da bozuşmuştu. Küçük torunu Bertie, Thropplestance mülkünün tek varisiydi, bu yüzden de evlenecek yaşta kızları olan elli küsur kadar annenin tek ilgi ve merak odağını oluşturuyordu. Bertie yumuşak başlı, sevimli bir gençti. Önerilecek her genç kızla evlenmeye hazır olduğu halde, büyükannesinin veto edeceği bir adaya âşık olarak vakit harcamaya da niyeti yoktu. Yani önerinin Mrs. Thropplestance'den gelmesi gerekiyordu. Teresa'nın evinde verdiği davetler her zaman eline yüzüne bakılır genç kızlarla ve onlara refakat eden tetikte annelerle dolu olurdu ama yaşlı hanım, bu kızlardan hiçbirinin gelecekteki gelin adayı olarak diğerlerini gölgelemeye kalkışmasına izin vermezdi.

Servetinin ve mülkünün emin ellere gitmesi söz konusu olduğuna göre seçme ve reddetme gücünü sonuna kadar kullanacaktı. Bertie'nin seçimi pek önemli değildi; her türden eşle gıkı çıkmadan mutlu olacak erkeklerdendi o. Hayat boyu hiç yakınmadan büyükannesiyle baş edebildiğine göre, hayat arkadaşının herhangi bir falsosuna kızıp köpürecek değildi herhalde.

Bindokuzyüzbilmemkaç yılının Noel haftasında Teresa'nın çatısı altında toplanan konuklar sayıca her zamankinden daha azdı ve konuklardan biri olduğunu şiddetle hissettiren Mrs. Yonelet bunu uğurlu bir işaret sayma eğilimindeydi. Papazın karısına, "Dora (Yonelet) ve Bertie sanki birbirleri için yaratılmışlar," diye fısıldamıştı. Yaşlı büyükanne onları sık sık bir arada görürse uygun bir çift oluşturduklarına aklı yatardı belki de.

Mrs. Yonelet, "Bir fikri durmadan insanın gözüne gözüne sokarsan kısa süre sonra alışır," diyordu umudunu hiç kırmadan, "Teresa da gençleri ne kadar sık bir arada görür, birbirlerinin yanında mutlu olduklarını anlarsa Dora'ya olan ilgisi o kadar artacak, zamanla onu Bertie için uygun bir eş olarak görecektir."

Papazın karısı, talihine küsmüş bir sesle, "Bak, hayatım," dedi; "benim Sybil'im, Bertie ile en romantik koşullarda bir araya geldiydi de –bir gün uzun uzadıya anlatırım sana– gene de Teresa'nın kılı bile kıpırdamadıydı; son derece kararlı bir biçimde araya girip pişmiş aşa su kattı, Sybil'im de Hindistan'da görevli bir katiple evlendi."

Mrs. Yonelet, pek de inandırıcı olmayan bir sesle, "Çok iyi etmiş," diyerek onayladı; "gururlu bir kızdan başka türlüsü beklenmezdi zaten. Gene de bu bir yıl önceydi, yanılmıyorsam; Bertie de Teresa da yaş aldılar bu bir yıl içinde.

Teresa Bertie'nin bir yuva kurmasını her zamankinden çok istiyor olmalı."

Papazın karısı, Bertie'nin yuva kurması konusunda hiç kaygılanmayan biri varsa bunun Teresa'dan başkası olmadığını içinden geçirdiyse de düşüncesini kendine sakladı.

Mrs. Yonelet tuttuğunu koparan, önderlik niteliğine sahip bir kadındı; diğer konuklara, yani deyim yerindeyse 'safra'ya, öyle eğlenceler ve uğraşılar buldu ki, Bertie ile Dora'nın yanına bir an bile yaklaşamadılar. Böylece Bertie ile Dora istediklerini yapabileceklerdi –yani daha doğrusu, Dora istediğini yapabilecek, Bertie ise her zamanki uysallığıyla başına gelenleri kabullenecekti. Dora kilisedeki Noel süslemelerine yardım etti. Bertie de onun yardımlarına yardım etti. Birlikte, zavallı kuşların midesini bozuncaya kadar kuğulara yem verdiler, bilardo oynadılar, köyün yoksullar evinin ve bir de parkta tek başına insanlardan ırak gezinip duran evcil geyiğin fotoğraflarını saygılı bir mesafeden çektiler. Geyiğin 'evcilliği' insan ırkına karşı nicedir korkunun kırıntısını bile beslememesi anlamınaydı. Öte yandan geyiğin sicili, insanların kendilerini aynı türden bir korkusuzluğa kaptırmalarının tehlikeli olabildiğini gösteriyordu.

Bertie'yle Teresa'nın girişikleri her uğraş, eğlence ya da spor etkinliği, tek tek Mrs. Yonelet tarafından Bertie'nin büyükannesinin bilgilerine sunulmak üzere titizlikle izleniyor, allanıp pullanıyordu.

Mrs. Yonelet, "Bizim çifte kumrular bisiklet gezintisinden şimdi döndüler," diye çığlıklar atıyordu mesela; "resim gibiler, o kadar pedal salladıktan sonra hâlâ taptaze, pırıl pırıllar!"

Teresa içinden, "Sözsüz bir resim ama," diye geçiriyordu. Bertie'yle ilgili konularda yorumda bulunmamakta son dere-

ce kararlıydı.

Noel'i izleyen akşamüstü Mrs. Yonelet büyük bir telaşla oturma odasına daldı. Ev sahibesi, konuklar, çay fincanları ve sıcak börek tabakları arasına kurulmuş oturuyordu. Çöpçatanlığını sabırla sürdüren annenin yoluna kader iyi bir fırsat çıkarmışa benziyordu. Gözleri heyecandan parlayarak ve bol bol 'Ah! Oh!' sesleri çıkararak müthiş bir haber verdi.

"Bertie, Dora'yı geyikten kurtardı!"

Çabuk çabuk, heyecanlı bir sesle konuşarak, ana sevgisiyle kesintiye uğrayan cümlelerle olayı açıkladı Mrs. Yonelet; Dora saha dışına kaçan bir golf topunu bulmaya gitmiş, Dora'yı o ara gözüne kestiren lanet hayvan birden saldırmış, Bertie de onu kurtarmak üzere yabayı kaptığı gibi gelmiş, canavarı tam zamanında kaçırmıştı.

Mrs. Yonelet, soluk soluğa, "An meselesi! Dora hayvana golf sopasıyla vurmuş ama durduramamış. Bir saniye daha geçse geyiğin altında paramparça olmuş gitmişti!" dedi.

Konuğa bir fincan çay sunarken, "O hayvana güven olmaz," dedi Teresa. "Çayına şeker alıp almadığını unutmuşum. Yaşadığı yalnız hayat iyice sinirlerini bozmuş olacak. Börekler şöminenin ızgarasının üzerinde. Suç bende değil; çiftleştirmek için az uğraşmadım. Satılık ya da değiş tokuş edilecek bayan geyiği olan birini tanıyor musunuz?" Öylece, ortaya soruyordu bunu.

Oysa Mrs. Yonelet'in geyik izdivaçlarıyla ilgili bir sohbeti dinlemeye hiç niyeti yoktu. Onun aklı iki insanın çiftleştirilmesindeydi. Kafasında çoktandır geliştirdiği tasarıyı öne sürmek için çıkan bu fırsat kaçırılmayacak kadar önemliydi.

İçe işleyen bir sesle, "Teresa!" diye bağırdı. "Bu iki gencin kaderleri böylesine dokunaklı bir biçimde birbirine bağlandıktan sonra, artık hiçbir şey eskisi gibi olamaz. Bertie,

Dora'nın hayatını kurtarmaktan da öte bir şey yaptı; onun sevgisini kazandı. Kaderin onları birbirine uygun gördüğüne en ufak bir kuşku yok."

Teresa, hiç istifini bozmadan, "Bertie bir ya da iki yıl önce Sybil'i geyiğin saldırısından kurtardığında papazın karısı da aynı şeyleri söylemişti," dedi; "ben de ona Bertie'nin o tarihten bir iki ay önce de Mirabel Hicks'i aynı felaketten kurtardığını hatırlattım ve eğer öncelik söz konusuysa, ilk hakkın bahçıvanın oğluna ait olduğunu belirttim. Bertie oğlanı o yılın ocak ayında kurtarmıştı da. Taşra yaşamı da ne kadar tekdüze, değil mi?"

Konuklardan birisi, "Pek tehlikeli bir hayvana benziyor," dedi.

"Bahçıvanın oğlunun annesi de aynı şeyi söylemişti," dedi Teresa. "Geyiği öldürtmemi istedi, ben de onun geride daha on bir çocuğu olduğunu, oysa benim bir tek geyiğim olduğunu hatırlattım. Ayrıca siyah ipekliden bir de eteklik armağan ettim; evinden cenaze çıkmasa da kendisini öyle hissettiğini söylemişti de... Neyse, dostça ayrıldık. Sana ipek etek armağan edemem Emily ama bir fincan çay daha alabilirsin. Demin de söylediğim gibi, börekler şöminenin ızgarasının üzerinde."

Teresa tartışmayı böylece kapatıverdi. Çevresindekiler üzerinde, bahçıvanın oğlunun annesinin, geyiğin saldırısına uğramış diğer kurbanlardan çok daha sağduyulu davrandığı kanısında olduğu izlenimini uyandırmayı başarmıştı.

Mrs. Yonelet, daha sonra papazın karısına, "Teresa'da şuncacık duygu yok," diyecekti, "orada oturmuş, böreklerden söz etmez mi, büyük bir felaketi kılpayı sıyırtmışken –"

"Tabii, aslında Bertie'yi kiminle evlendirecek biliyorsundur herhalde," dedi papazın karısı; "kaç zamandır farkında-

yım. Bickleby'lerin Alman mürebbiyesiyle!"

Mrs. Yonelet, soluğu kesilerek, "Alman mürebbiye mi! Nereden de aklına gelmiş!" diyebildi.

Papazın karısı, "Oldukça iyi bir ailedenmiş yanılmıyorsam," dedi. "Üstelik, çoğu mürebbiyeler gibi bir kenara sinmiş fare kılıklı bir şey de değil. Hatta, aslını istersen, Teresa'dan sonra bu yakınlardaki en atak, en dişli kadın. Kocama vaazlarındaki bütün yanlışları bir bir gösterdi. Sir Laurence'e de tazılara nasıl bakılması gerektiği konusunda adamakıllı bir ders vermiş. Sir Laurence'in bu konuda ne kadar duyarlı olduğunu bilirsin, mürebbiyenin tekinin kalkıp da kendisine akıl öğretmesi deliye çevirmiş onu tabii. Herkese buna benzer davranışlarda bulunmuş, Teresa hariç tabii, herkes de kendini savunmak için kabalaşmak zorunda kalmış. Bickleby'lerin ödleri kopuyor, onun için başlarından atamıyorlar. Tam Teresa'nın kendisinden sonra tahta çıkmasını isteyeceği bir kadın tipi, değil mi? Malikânenin bir sonraki sahibesi olacağı duyulduğunda herkes nasıl birbirine girecek, bir düşün. Teresa'nın tek üzüntüsü hayatta kalıp da olup bitenleri göremeyecek olması herhalde."

Mrs. Yonelet, "Peki ama," diye söze karıştı, "Bertie de kızla biraz olsun ilgili mi bari?"

"Aa, kız hiç fena değil, iyi giyiniyor, iyi de tenis oynuyor. Bickleby malikânesinden haber getirmek üzere sık sık Teresa'nın parkından geçiyor, bugünlerde Bertie onu geyikten kurtarır. Artık âdet oldu ya. Teresa da kaderin onları birbirine uygun gördüğünü söyler. Bertie, kaderin seçimlerine pek aldırış etmez ama büyükannesine karşı çıkmayı aklının köşesinden bile geçirmeyecektir."

Papazın karısı, sezgilerine oldukça güvenen birinin sakin kararlılığıyla konuşuyor, Mrs. Yonelet de kalbinin ta içinden

ona inanıyordu.

Bundan altı ay sonra geyiğin kurşunlanarak ortadan kaldırılması gerekti. Görülmemiş bir huysuzluk anında, Bickleby'lerin Alman mürebbiyesine saldırıp öldürmüştü. Böylece kaderin garip bir cilvesiyle, geyiklik hayatının son dakikalarında çevrenin sevgisini kazanmayı başardı. Her neyse, hiçbir şey olmasa bile Teresa Throppleştance'ın planlarını sonsuza dek bozguna uğratan tek canlı olarak anılacaktı ya.

Dora Yonelet, Hindistan'da görevli katiple nişanını bozdu ve büyükannenin ölümünden üç ay sonra Bertie ile evlendi. Teresa, Alman mürebbiye fiyaskosundan sonra fazla yaşamamıştı. Her yıl Noel sıralarında genç Mrs. Throppleştance, holü süsleyen iri geyik boynuzlarının üzerine koskocaman bir herdemtaze çelengi asıyor.

"Ne korkunç hayvandı," diyor Bertie'ye, "ama gene de bizi birleştirmekte önemli bir rol oynadığına inanmaktan kendimi alamıyorum."

Eh, yalan da değil.

ERMİŞ VE İBLİS

Küçük Ermiş heykeli, eski katedralin yan cephe duvarında gözlerden uzak bir girintiye büzülmüş duruyordu. Onun hangi Ermiş olduğunu pek bilen yoktu, bu da bir anlamda saygınlık kazanmanın en emin yoluydu. En azından İblis böyle söylüyordu. İblis, süslü taş oymacılığının çok güzel bir örneğiydi. Küçük Ermiş'in sığındığı girintinin karşısındaki duvarın en tepesinde, demir bir payandanın üzerinde oturuyordu. Katedral halkının en kalburüstü olanlarıyla, koronun durduğu yerle mihrabın arkasına gelen bölmenin üzerindeki garip oymalarla, çatıdaki ucu hayvan ya da cin başı biçimindeki yağmur oluklarıyla akrabalığı vardı. En aşağıdaki temel kemerlerinden kilisenin içindeki kemerlerin en tepesine kadar, kıvrılıp bükülerek sere serpe dört bir yana uzanmış tahtadan, taştan ya da kurşundan yapılma bütün o eşsiz hayvanlarla ucubeler şu ya da bu biçimde bizim İblise benziyorlardı. İşte bu yüzden de katedral dünyasında önemi olan biriydi İblis.

Birçok konuda farklı görüşlere sahip olmalarına karşın, küçük, taştan Ermiş'le İblis çok iyi geçiniyorlardı. Ermiş biraz modası geçmiş bir insan dostuydu; ona göre dünya 'iyi' idi ama daha da iyiye götürülebilirdi. Özellikle de korkunç yoksul olan kilise farelerine acıyordu. İblis ise dünyanın kötü olduğunu biliyor, dünyaya ilişmemenin daha iyi olacağını savunuyordu. Kilise farelerinin işlevi yoksul olmaktı.

"Olsun," dedi Ermiş. "Gene de onlara çok acıyorum."

"Tabii acıyacaksın," dedi İblis. "Onlara acımak da *senin* işlevin. Onların yoksullukları sona erse senin işlevin ortadan kalkardı. O zaman da seni palas bir işe verirlerdi."

İçinden, Ermiş'in ona 'palas'ın ne demek olduğunu soracağını ummuştu ama beriki yeniden taş sessizliğine gömüldü. İblis haklı olabilirdi, ama gene de kış gelmeden önce kilise fareleri için bir şeyler yapması gerektiğini düşünüyordu. O kadar yoksuldular ki.

Tam aklından bunları geçirirken, madeni bir takırtıyla ayaklarının arasına düşen bir şey Ermiş'i irkiltti. Pırıl pırıl, yepyeni bir *taler*'di bu; katedralde yuva yapan küçük kargalardan biri böyle parlak şeyleri toplamaya meraklıydı, parayı pençesine sıkıştırmış, Ermiş'in üzerindeki taş saçağa doğru uçarken kilise eşyalarının saklandığı odalardan birinin kapısı gürültüyle kapanınca ürküp parayı düşürmüştü. Barutun bulunuşundan bu yana ailede sinirler eskisi kadar sağlam değildi de.

"Nedir o yerdeki?" dedi İblis.

"Gümüş bir *taler*," dedi Ermiş. "Gerçekten de büyük bir talih; artık kilise fareleri için bir şeyler yapabilirim."

"Nasıl yapacaksın?" diye sordu İblis.

Ermiş durdu, düşündü.

"Kilisenin yerlerini silen gündelikçi kadına rüyada görüneceğim. Ona ayaklarımın arasında bir gümüş *taler* bulacağını, bununla bir ölçek mısır alıp sunağıma koymasını söyleyeceğim. Parayı bulduğunda rüyanın gerçek olduğunu görecek ve dediklerimi eksiksiz olarak yapmaya özen gösterecek. Böylece fareler de bütün kış yiyecek bulabilecekler."

"Tabii, *sen* bunu başarabilirsin," dedi İblis. "Oysa ben insanlar midelerini hazmı güç şeylerle tıka basa doldurduktan

sonra görünebilirim onlara ancak. Gündelikçi kadına görünme şansım çok az. Eh, Ermiş olmanın da bu kadarcık ayrıcalığı olsun artık."

Bütün bunlar olup biterken para Ermiş'in ayaklarının arasında duruyordu. Tertemiz, pırıl pırıl bir paraydı, üzerindeki prenslik arması göz alıyordu. Ermiş böylesi bir fırsatın aceleye gelmeyecek kadar ender ele geçtiğini düşünmeye başlamıştı. Düşüncesizce yapılan bir hayır, kilise farelerinin zararına olacaktı belki de. Gerçekten de, onların işlevi yoksul olmak değil miydi? İblis öyle söylemişti ve İblis genellikle haklı çıkıyordu.

Ermiş, "Düşündüm de," dedi yukarıdakine, "mısır yerine, sunağıma bir *taler*'lik mum diktirtsem daha iyi olacak galiba."

Kimi zaman sırf görüntüsüne imrendiği için, insanlar onun sunağına da mum diksinler istiyordu. Oysa kim olduğu unutulduğundan, ona bu saygıyı göstermek hiç kimseye kazançlı bir yatırım gibi gelmiyordu.

"Mum fikri daha uygun bence," dedi İblis.

"Daha uygun olduğu kesin", dedi Ermiş, "hem diplerini de fareler yer, mum dipleri son derece besleyicidir."

İblis hınzırca göz kırpmayacak kadar terbiyeliydi. Ayrıca taştan iblis olduğu için göz kırpması da mümkün değildi zaten.

"İşte, burada değilse n'olayım, durup duruyor!" dedi ertesi sabah ortalık temizlemeye gelen kadın. Tozlu girintiye uzanıp pırıl pırıl parlayan parayı aldı, kirli ellerinde evirip çevirdi. Sonra ağzına sokup ısırdı.

Kadına en taştan bakışlarını dikerek, "Parayı mı yiyecek yoksa!" diye düşündü Ermiş.

Kadın, "Buyrun bakalım," diye bağırdı daha tiz bir sesle, "kimin aklına gelir, üstelik de ermiş!"

Sonra, nedeni anlaşılmayan bir harekette bulundu. Cebinden eski bir kurdele parçası çıkardı, *taler*'i ucuna çaprazlamasına sarıp büyük bir kolye biçimine sokarak küçük Ermiş'in boynuna astı.

Bunu yaptıktan sonra da çekti gitti.

"Tek açıklaması var bunun," dedi İblis, "demek ki para sahteydi."

Yakındaki bir sütun başlığına kazınmış kanatlı bir ejder, "Komşunun boynuna asılı nişan da ne öyle?" diye sordu.

Ermiş, utançtan ağlayabilirdi, ne yazık ki ki taştan olduğu için ağlayamadı.

İblis, "Eee, şey –değeri biçilemeyen bir para!" dedi durumu kurtarmak için.

Küçük Ermiş'e paha biçilmez bir armağan sunulduğu haberi katedralde kulaktan kulağa yayıldı.

"Eh, neyse bir iblisi insafa getirmek de az şey değil!" dedi Ermiş kendi kendine.

Kilise fareleri gene yoksul kalmışlardı. Ne de olsa işlevleri buydu.

SİREDNİ VAŞTAR

Conradin on yaşındaydı. Doktor çocuğu muayene etmiş, beş yıl bile yaşayamayacağını söylemişti. Doktor beş para etmez hanım evladının tekiydi, kimsenin onun sözüne pek kulak astığı yoktu ama hemen hemen herkese söz geçiren Mrs. De Ropp da doktorla aynı kanıdaydı. Mrs. De Ropp, Conradin'in büyük kuzini ve vasisiydi; çocuğun gözünde, dünyanın 'kaçınılmaz', 'sevimsiz' ve 'somut' diye bilinen beşte üçünü temsil ediyordu. Bu üçüyle sürekli savaş halinde olan beşte iki ise Conradin'in kendisi ve düş dünyasıydı. Conradin, çok geçmeden o bıktırıcı 'kaçınılmaz'ların ezici baskısına boyun eğmek zorunda kalacağını düşünüyordu. Hastalıklar, üşümesin diye kat kat giydirilen elbiseler, boğucu kısıtlamalar, uzayıp giden can sıkıntısı... Yalnızlığın da kamçılamasıyla iyice alıp başını giden düş dünyası olmasa, çoktan pes etmişti bile.

Doğru, Mrs. De Ropp'un 'çocuğun iyiliği için' sık sık zebella gibi Conradin'in karşısına dikilmeyi canı gönülden görev bildiği, yaptıklarının da az çok farkında olduğu söylenebilirdi ama kadın en dürüst anlarında bile Conradin'i sevmediğini itiraf edememişti kendine. Conradin ise ondan ölesiye nefret ediyor, bunu da son derece iyi gizliyordu. Kendisi için yarattığı bir iki küçük mutluluk, eğer vasisinin sinirini bozma olasılığını taşıyorsa, daha da keyifleniyordu. Onun düş dünyasının sınırları Mrs. De Ropp'a kapalıydı; o bu dün-

yaya sokulmaması gereken, saflıktan uzak bir varlıktı.

Her an açılıp, içlerinden 'şöyle yapma, böyle yapma' ya da 'gel, ilacını içeceksin' buyrukları yağabilecek dizi dizi pencerenin altına düşen kasvetli, sıkıcı bahçe, çocuğu hiç oyalamıyordu. Bahçedeki tek tük meyve ağacı, Conradin meyveleri koparmasın diye adeta kıskançlıkla bir köşeye ayrılmışlardı. Sanki kendi türlerinin bu kıraç topraklarda çiçek açıp meyve veren tek örnekleriydi bu ağaçlar. Hem zaten bunların yıl boyunca verdiği meyveye on şilin verecek pazarcı bile zor bulunurdu. Neyseki, bahçenin unutulmuş bir köşesinde, tozlu fundalıkların ardına gizlenmiş duran görkemli boyutlarda bir alet kulübesi vardı. Conradin bunun dört duvarı arasında sığınabileceği bir yuva, oyun odası ile kilisenin çeşitli özelliklerini bağdaştıran bir köşe bulmuştu. Burayı, bazılarını tarihten bazılarını da kendi hayalinden bulup çıkardığı tanıdık hayaletlerle doldurmuştu ama, kulübede etten kemikten iki de tutsak vardı. Bir köşede, oğlanın başka bir şeye ya da kişiye yöneltemediği sevgiden bol bol payını alan, tüyleri perişan bir Houdan tavuğu bulunuyordu. Daha kuytuda, karanlık bir yerde iki bölmeli bir kafes vardı, bölmelerden birinin önüne sık aralıklı demir parmaklıklar çekilmişti. Burası, arkadaş canlısı bir kasap çırağının, uzun süre zulada saklanan bir avuç gümüş para karşılığında kafesi mafesi her şeyiyle birlikte gizlice bahçeye sokup kulübeye yerleştirdiği iri bir gelinciğin mekân tuttuğu köşeydi. Conradin bu ince uzun, sivri dişli yırtıcı hayvandan müthiş korkuyor ama gene de ona sahip olduğu en değerli şey gözüyle bakıyordu. Gelinciğin alet kulübesindeki varlığı, 'Kadın' adıyla anmakla yetindiği kuzininden titizlikle saklanması gereken, insanın içini korkuyla titreten gizli bir sevinç kaynağıydı. Derken günün birinde, kim bilir nereden bulup

çıkardıysa, hayvana duyulmamış bir ad yakıştırdı ve o andan sonra hayvan onun için bir tanrı, bir din oldu çıktı. Kadın, haftada bir kere yakınlardaki kilisede dini görevlerini yerine getiriyor, Conradin'i de yanında götürüyordu ama kilisede yapılan ayin, Asur tanrısı Rimmon'un tapınağındaki bir ayin kadar yabancıydı çocuğa. O, her perşembe alet kulübesinin karanlık ve rutubet kokulu sessizliğinde Yüce Gelincik Siredni Vaştar'ın ahşap kafesi önünde gizemli ve dört başı mamur bir ayin düzenleyerek tapınıyordu. Mevsiminde kırmızı renkli çiçekler, kışın da kızıl böğürtlenler koyuyordu sunağına, çünkü 'O' her şeyin ateşli, yırtıcı, coşkulu yanını önemseyen bir tanrıydı. Oysa Kadın'ın dini, Conradin'in görebildiği kadarıyla tam tersine veriyordu ağırlığı. Büyük bayramlarda Conradin, tanrının kafesinin önüne dövülmüş hindistancevizi serpiyordu. Bu sununun en önemli özelliği ise hindistancevizinin çalıntı olmasıydı. Bu bayramlar düzensiz aralıklarla ve belli bir olayı kutlamak için yapılıyordu. Bir keresinde, Mrs. De Ropp üç gün üç gece diş ağrısı çekmiş, Conradin de bayramı üç gün üç gece sürdürmüş, hatta neredeyse kendini, diş ağrısının Siredni Vaştar'ın marifeti olduğuna inandırmayı başarmıştı. Diş ağrısı illeti bir gün daha sürseydi, evdeki hindistancevizi stoku suyunu çekecekti.

Houdan tavuğu hiçbir zaman Siredni Vaştar dininin parçası olmamıştı. Conradin çoktandır onun bir 'Anabaptist'* olduğuna karar vermişti. 'Anabaptist'in ne demek olduğunu biliyormuş gibi yaptığı filan yoktu, ama için için bu sözcüğün gözü pek, çılgınca, saygın olmayan bir anlama geldiğini umuyordu. Her türlü 'saygınlığın' ana kaynağı ve nefret edilesi örneği Mrs. De Ropp'tan başkası değildi onun gözünde.

Bir süre sonra, Conradin'in alet kulübesine gösterdiği aşırı ilgi vasisinin dikkatini çekmeye başladı. "Yağmur ça-

mur demeden her gün orada oynaması sağlığına zararlı" diye kestirip attı. Bir sabah kahvaltıda Houdan tavuğunun satıldığını ve yeni sahibi tarafından dün gece alınıp götürüldüğünü bildirdi. Miyop gözlerini dikmiş Conradin'e bakıyor, onun üzülmesini, bir öfke nöbetine tutularak hırçınlaşmasını bekliyordu. Hemen araya girecek, karşı çıkılması imkânsız buyruklar ve akıl yürütmelerle oğlanı azarlayacaktı. Ama Conradin hiçbir şey demedi; söylenecek bir şey yoktu. Belki de Mrs. De Ropp bir an çocuğun bembeyaz, kıpırtısız yüzünde yakaladığı anlatımdan korktuğu için olacak, o akşamüstü çayda tost çıkarıldı. Oysa tost, çocuğa dokunduğu, ayrıca, orta sınıf kadınlarının gözünde bağışlanmaz bir kusur sayılan 'zahmetli' bir yiyecek olduğu gerekçesiyle yasaktı.

Çocuğun elini bile sürmediğini görünce, "Hani sen tost seviyordun," diye bağırdı gücenmiş bir sesle.

"Bazen," dedi çocuk.

O akşam kulübede kafes tanrısına tapınırken değişik bir şey yaptı Conradin. Her zamanki gibi ilahiler söyledikten sonra, o gece bir de dilekte bulundu.

"Benim için bir tek şey yap, Siredni Vaştar!"

Bu şeyin ne olduğunu söylemedi. Siredni Vaştar tanrı olduğuna göre bunu bilmesi gerekirdi. Kulübenin öteki, boş köşesine bakıp hıçkırıklarını bastırmaya çalışarak onca nefret ettiği dünyaya geri döndü Conradin.

Ondan sonraki her gece yatak odasının dost karanlığında, akşamları da alet kulübesinin alacakaranlığında şu acı yakarış yükseldi Conradin'den: "Benim için bir tek şey yap, Siredni Vaştar!"

Mrs. De Ropp çocuğun alet kulübesine gidiş gelişlerinin azalmadığını fark etmişti. Bir gün bir keşif yolculuğu daha

yaptı.

"O kilitli kafeste ne besliyorsun bakayım?" diye sordu. "Küçük kobaylardır mutlaka. Hepsini toplayıp attıracağım."

Conradin'in ağzından tek bir kelime bile çıkmadı ama Kadın çocuğun odasının altını üstüne getirip dikkatle sakladığı anahtarı buldu ve keşfini sonuçlandırmak üzere hemen kulübeye koştu. Soğuk bir akşamüstüydü, Conradin'e evden dışarı adım atmaması söylenmişti. Yemek odasının en ucundaki pencereden, fundalıkların ta dibindeki alet kulübesinin kapısı ancak seçilebiliyordu. Conradin pencerenin önünde durup baktı. Kadın'ın kulübeye girdiğini gördü, sonra onun kutsal kafesin kapısını açışını, eğilip miyop gözleriyle Conradin'in tanrısının gizlendiği saman yığınına bakışını getirdi gözlerinin önüne. Belki de o sabırsız, beceriksiz haliyle samanları da dürtüklerdi. Conradin son bir kere daha, hararetle mırıldandı duayı. Ama duada istediği şeyin gerçekleşmeyeceğini biliyordu. Çok iyi biliyordu ki, Kadın biraz sonra suratında o ölesiye nefret ettiği gülümsemeyle dudaklarını büzerek dışarıya çıkacak, bahçıvan bir iki saat sonra artık kafese kapatılmış kahverengi bir gelincikten başka bir şey olmayan o harikulade tanrıyı alıp götürecekti. Biliyordu ki, Kadın gene kazanacak, hep kazanacaktı; onun baskıcı, nefes aldırmayan, yüksekten bakan 'her şeyi ben bilirim' tavrı altında gittikçe hasta düşecek, sonunda günün birinde artık hiçbir şeyin önemi kalmayacak ve doktor haklı çıkacaktı. Yenilgisinin olanca acısı, olanca zavallılığı içinde ama inatla, tehlike altındaki tanrısına ettiği duayı yüksek sesle tekrarlamaya koyuldu.

Siredni Vaştar fırladı çıktı,
Düşünceleri kıpkızıl düşünceler, dişleri bembeyazdı.

Düşmanları barış istedi, O ise onlara, ölüm getirdi.
Siredni Vaştar, Güzel Siredni Vaştar.

Ansızın ilahi söylemeyi kesip, pencereye iyice yaklaştı Conradin. Alet kulübesinin kapısı hâlâ aralık duruyordu, on dakika geçmişti neredeyse. Upuzun dakikalardı bunlar, ama gene de bir bir geçmişlerdi işte.

Sığırcıkların küçük gruplar halinde koşuşturmalarını ve uçarak çayırı boydan boya geçmelerini seyretti; bir gözünü kulübenin iki tarafa açılır kapanır kapısından hiç ayırmadan tekrar tekrar saydı onları. Ekşi suratlı bir hizmetçi kız çay servisini hazırlamak üzere içeriye girdi, Conradin hiç yerinden kıpırdamadan durdu, bekledi ve gözledi. Umut azar azar sızmıştı yüreğine, yenilginin buruk sabrından başka hiçbir şeyi tanımayan gözlerinde bir zafer ışığı parlamaya başladı. Hırsızlama bir sevinçle dudaklarını oynatarak o zafer ve ilenç ilahisini yeniden söylemeye koyuldu. Sonunda gözlerindeki umudun boşa çıkmadığını gördü; o ince uzun gövdeli, kısa bacaklı, sarı-kahverengi renkli hayvan, fersizleşen gün ışığında gözlerini kırpıştırarak kapı aralığından dışarı süzüldü. Pençe kıllarında ve boynunda koyu renkli, ıslak lekeler vardı. Conradin dizlerinin üzerine çöktü. Yüce Gelincik bahçenin bitimindeki küçük dereye doğru ilerledi, bir an durup su içti sonra karşıdan karşıya uzatılmış, köprü görevi gören kalastan karşıya geçti, çalılıkların içinde gözden kayboldu. Bu, çocuğun Siredni Vaştar'ı son görüşü oldu.

"Çay hazır," dedi ekşi suratlı hizmetçi. "Hanım nerede?"

Conradin, "Biraz önce bahçedeki kulübeye indi," diye karşılık verdi.

Hizmetçi hanımı çağırmaya gidince, Conradin ekmek kızartmaya yarayan uzun çatalı büfenin gözünden çıkardı ve

kendine bir dilim ekmek kızartmaya koyuldu. Önce ekmeği kızartmanın sonra da bolca tereyağı sürüp yemenin keyfini ağır ağır çıkarırken bir yandan da yemek odası kapısının ardında nabız gibi atan seslere ve suskunluğa kulak kabarttı. Hizmetçinin kulak paralayan aptalca çığlığı, cevap olarak mutfaktan gelen şaşkın bağırışlar, sağa sola koşuşturanların ayak sesleri, yardım getirmek için aceleyle yola koyulanların çıkardığı gürültüler, bir anlık sessizlikten sonra eve ağır bir yük taşıyanların korkulu hıçkırıkları ve ayak sürüme sesleri.

"Zavallı yavrucağa kim söyleyecek peki? Ben dünyada söyleyemem!" diye bağırdı tiz bir ses. Dışardakiler konuyu kendi aralarında tartışırlarken Conradin kendine bir dilim ekmek daha kızarttı.

*Kilise öğretisine ters düşen bir ayrılıkçı grup. (ç.n.)

MASALCI AMCA

Sıcak bir akşamüstüydü, kompartımanın içi iyice boğucu bir hal almıştı; bir sonraki istasyon Templecombe'a daha bir saatlik yol vardı. Küçük bir kız, ondan daha küçük bir kız, bir de küçük bir oğlan kompartımanı ele geçirmişlerdi. Pencere kenarını çocukların teyzesi tutmuştu, karşı koltukta, pencere kenarında ise bu gruptan olmayan bekâr bir bey oturuyordu. İki küçük kızla küçük oğlan, kompartımanı ele geçirdiklerini belli etmekten bir an bile geri durmuyorlardı. Teyze de çocuklar da, insanın başından defolup gitmeyi reddeden bir karasineğin vızıltısını andıran sınırlı, sıkıcı bir sohbet tutturmuşlardı. Teyzenin kurduğu cümlelerin çoğu 'Yapma!', çocukların cümlelerinin hemen hepsi 'Neden?' sorusuyla başlıyordu. Bekâr bey içinden geçenleri yüksek sesle dile getirmedi.

Küçük oğlan her vuruşta bir toz bulutu kaldırarak tren koltuklarının yastıklarını dövmeye başlayınca, teyze, "Yapma, Cyril, yapma!" dedi. Ardından, "Gel de pencereden dışarıya bak," diye seslendi.

Çocuk isteksiz isteksiz pencereye doğru yürüdü.

"Bu koyunları neden bu çayırdan sürüyorlar?" diye sordu.

Teyze, "Otu daha bol bir çayıra götürüyorlardır herhalde," dedi cılız bir sesle.

Oğlan, "Ama bu çayırda bir sürü ot var," diye mızmızlan-

dı, "burada her yer ot dolu teyze, bu çayırın her yanı ot dolu!"

Teyze, aptal gibi, "Belki öbür çayırın otu daha iyidir," diyecek oldu.

"Neden daha iyidir?" sorusu kaçınılmaz biçimde şimşek hızıyla geliverdi.

"Aaa, bak bak şu ineklere bak!" diye bağırdı teyze.

Tren yolunun kenarındaki hemen bütün çayırlar inek ya da öküz doluydu ya, teyze gene de sanki çok ender rastlanan bir şey gösteriyormuş gibi konuşuyordu.

Cyril, "Öteki çayırın otu neden daha iyidir?" diye tutturdu.

Bekâr beyin çatık kaşlarının arasındaki çizgiler gitgide derinleşiyor, tehdit edici bir bakışa dönüşüyordu. Teyze onun sert ve sevimsiz bir adam olduğuna karar verdi. Kafasında, öteki çayırdaki ot konusunda hâlâ doyurucu bir karara varabilmiş değildi.

Kızlardan küçüğü değişiklik olsun diye, *Mandalay'a Giderken* şiirini ezberden yüksek sesle okumaya başladı. Sadece ilk dizeyi bilmesine karşın, sınırlı bilgisini ısrarlı bir biçimde kullanıyordu. Dizeyi, hülyalı ama kararlı bir sesle üstelik de bağıra bağıra tekrarlıyordu; bekâr bey, kızın aynı dizeyi yüksek sesle iki bin kere arka arkaya söyleyemeyeceğini iddia eden biriyle bahse tutuşmuş olup olamayacağını geçirdi aklından. Bu bahse kim girdiyse, kaybedeceğe benziyordu.

Bekâr bey iki kere teyzeye, bir kere de kondüktörü çağıran zile gözlerini dikip bakınca, teyze, "Gelin size masal anlatayım," dedi.

Çocuklar, en ufak bir sevinç belirtisi göstermeden teyzenin oturduğu tarafa yöneldiler. Onun masalcılığına pek de-

ğer vermedikleri anlaşılıyordu.

Teyze alçak, yumuşak bir sesle, dinleyicilerin yüksek sesle sordukları mızmız sorularla sık sık yarıda kesilen son derece iddiasız, insanın içine fenalık verecek kadar sıradan bir masal anlatmaya koyuldu. Masalda çok cici bir küçük kız vardı; cici olduğu için herkesle dost oluyor ve sonunda iyi huylarına pek hayran olan kişiler tarafından gözü dönmüş bir boğanın saldırısından kurtarılıyordu.

Kızların büyük olanı, "Peki, cici olmasa kurtarmazlar mıydı?" diye üsteledi. Bekâr bey de aynı soruyu geçirmişti aklından.

Teyze, yarın ağızla, "Şey, evet, tabii," dedi; "ama onu o kadar sevmeseler kurtarmak için o kadar hızlı koşar gelirler miydi bilmem."

Kızlardan büyük olanı, kendinden son derece emin, "Duyduğum en aptal masal," dedi.

"İlk başından sonra dinlemedim bile, öyle aptalcaydı ki," dedi Cyril.

Küçük kız, masal hakkında bir yorumda bulunmadı, çünkü o sevdiği dizeyi, bu sefer de mırıldanmakla meşguldü bir süredir.

Bekâr bey, ansızın, oturduğu köşeden, "Masalcı olarak pek başarılı olduğunuz söylenemez," dedi.

Teyze, bu beklenmedik saldırı karşısında hemen şöyle bir diklendi.

"Çocukların hem anlayıp hem de takdir edebilecekleri masallar anlatmak oldukça zor bir iş," dedi soğuk bir sesle.

"Aynı kanıda değilim," dedi bekâr bey.

Teyze, "Belki siz bir masal anlatmak istersiniz onlara," diye karşıladı bunu.

"Bize masal anlat," diye tutturdu kızlardan büyüğü.

"Bir varmış, bir yokmuş," diye başladı bekâr bey, "Bertha diye küçük bir kız varmış, olağanüstü cici bir kızmış bu Bertha."

Çocukların bir an için uyanan ilgisi hemen sönmeye yüz tuttu; anlatan kim olursa olsun bütün masalların birbirine benzemesi çok sıkıcıydı.

"Bu küçük kız bütün söylenenleri yerine getirir, hiç yalan söylemez, üstünü başını temiz tutar, sütlacını marmelatlı turtaymış gibi iştahla yer, derslerine eksiksiz çalışır, çok terbiyeli davranırmış."

Kızlardan büyüğü, "Güzel miymiş?" diye sordu.

"Sizin kadar değil," dedi bekâr bey; "ama korkunç ciciymiş."

Masala karşı aniden bir ilgi uyanmıştı; 'korkunç' kelimesinin 'cici'lik bağlamında kullanılması gözden kaçmayan bir yenilikti. Bu, masala, teyzenin çocukları konu edinen masallarında hiç görülmeyen bir gerçeklik duygusu sağlıyordu sanki.

Bekâr bey, "Öyle ciciymiş ki," diye sürdürdü sözünü, "birçok cicilik madalyası kazanmış, bunları her zaman elbisesinin üzerinde taşırmış. Bir 'söz dinleme' madalyası, bir 'her yere vaktinde gitme' madalyası, bir de 'usluluk' madalyası varmış. Bunlar büyük, madeni madalyalarmış ve küçük kız yolda yürürken, birbirlerine çarpıp tıngırdarlarmış. Oturduğu kentte hiçbir çocuğun üç madalyası yokmuş, bu nedenle de herkes onun çok, çok cici bir kız olduğundan eminmiş."

Cyril, "Korkunç cici," diye tekrarladı.

"Herkes onun ciciliğinden söz ediyormuş, sonunda o ülkenin prensinin de kulağına gitmiş küçük kızın ciciliği ve prens de, madem ki bu kadar cici bir kız, haftada bir kere

kentin hemen dışındaki parkımda gelip dolaşmasına izin veriyorum, demiş. Bu park çok güzelmiş ve çocukların burada dolaşması yasak olduğu için de Bertha'nın parka girmesine izin verilmesi gerçekten büyük bir onurmuş."

"Parkta koyunlar var mıymış?" diye sordu Cyril.

"Hayır," dedi bekâr bey, "yokmuş."

Bu cevabın doğal uzantısı olan, "Peki neden yokmuş?" sorusu hiç sektirmeden geliverdi.

Teyze şöyle bir gülümsedi, hatta 'sırıttı' bile denebilir.

"Parkta koyun yokmuş," dedi masalcı amca, "çünkü prensin annesi bir gece rüyasında oğlunun ölümü bir koyundan ya da kafasına düşecek bir çalar saatten olacak diye görmüşmüş. Bu nedenle, prens, parkında tek bir koyun bile bulundurmadığı gibi, sarayında da çalar saat bulundurmazmış."

Teyze, bir an için hayranlıktan soluğunun kesilmesini önleyemedi.

Cyril, "Peki, prensi koyun mu öldürmüş, çalar saat mi?" diye sordu.

Bekâr bey, hiç istifini bozmadan, "Hâlâ hayatta olduğuna göre, rüyanın doğru çıkıp çıkmayacağını bilemeyiz," dedi; "neyse, parkta koyun yokmuş ama sağda solda koşuşup duran küçük domuzcuklar varmış."

"Ne renklermiş?"

"Bazıları kara ve beyaz suratlıymış, bazıları beyaz üzerine kara benekliymiş, bazıları kapkaraymış, bazıları boz renkliymiş, üzerlerinde beyaz lekeler varmış, bazıları da bembeyazmış."

Masalcı amca, parktaki eşi görülmedik şeylerin çocukların hayal gücüne iyice bir sinmesini sağlamak için azıcık bekledi, sonra devam etti:

"Bertha parkta çiçek olmadığını görünce çok üzülmüş. Teyzelerine, prensin çiçeklerinden hiçbirini koparmayacağına ilişkin söz vermişmiş ve sözünü tutmak istiyormuş, tabii bu yüzden de parkta koparılacak çiçek olmadığını görünce, gözünde yaşlar, aptal yerine konulduğu duygusuna kapılmış."

"Neden parkta çiçek yokmuş?"

Bekâr bey, hiç duraksamadan, "Çünkü domuzlar hepsini yemiş de ondan," diye cevap verdi. "Bahçıvanlar prense domuzla çiçek, ikisi bir arada olmaz demişler, o da çiçek yerine domuzları seçmiş."

Çocuklardan, prensin seçiminin kusursuzluğunu hep bir ağızdan onaylayan bir mırıltı yükseldi; kim olsa tersini seçerdi.

"Parkta çok güzel başka şeyler de varmış. İçlerinde altın rengi, mavi ve yeşil balıkların yüzdüğü havuzlar, hiç düşünmeden akıllıca cevaplar veriveren güzel papağanların tünediği ağaçlar, günün bütün gözde şarkılarını mırıldanan arıkuşları varmış. Bertha büyük bir zevkle parkta bir aşağı bir yukarı dolaşır ve kendi kendine, 'Böylesine olağanüstü cici bir kız olmasam bu güzel parka girmeme, buradaki bu güzel şeyleri görmeme izin vermezlerdi,' diye düşünürken, üç madalyası birbirine çarparak tıngırdıyor, ona gerçekten de ne kadar cici olduğunu hatırlatıyormuş. Tam o sırada, koskocaman bir kurt, bakalım küçük, semiz bir domuz bulup da gövdeye indirebilir miyim, diye parka girmesin mi!"

Çocuklar hep bir ağızdan, "Ne renkmiş?" diye sordular. Birdenbire ilgilenmişlerdi.

"Baştan aşağı çamur rengindeymiş, kapkara bir dili ve anlatılmaz yırtıcılıkta açık gri gözleri varmış. Parkta ilk gördüğü şey Bertha olmuş; önlüğü o kadar beyaz ve pırıl pırılmış

ki, çok uzaklardan seçiliyormuş. Bertha kurdu görüp de kendisine doğru geldiğini anlayınca, keşke parka girmeme hiç izin verilmeseydi, diye geçirmiş içinden. Olabildiğince hızlı koşmaya başlamış, kurt da arkasından kocaman adımlarla koşarak geliyormuş. Bertha mersin fundalıklarına ulaşmayı ve fundalıkların en sık yerine gizlenmeyi başarmış. Kurt da arkasından yetişip mersin dallarını koklamaya başlamış; kara dili ağzından dışarı sarkmış, açık gri gözleri öfkeden parıl parıl parlıyormuş. Bertha çok korkmuş ve bu sefer de kendi kendine, 'Ah keşke o kadar olağanüstü cici olmasaydım, şu anda kentte güvenlik içinde olurdum,' diye düşünmüş. Neyse, mersinlerin kokusu öyle yoğunmuş ki, kurt Bertha'nın kokusunu alıp da nerede saklandığını bulamamış, fundalıklar da çok sık olduğu için, ne kadar arasam Bertha'yı bulamam, bari iyisi mi gideyim de küçük bir domuz yakalayayım, demiş. Bertha ise kurdun bu kadar yakınına gelip dolanmasından, sağı solu koklayıp durmasından öylesine korkmuş ki, korkudan titrerken 'söz dinleme' madalyası, 'usluluk' ve 'her yere vaktinde gitme' madalyaları birbirine çarpıp tıngırdamış. Kurt, tam uzaklaşmak üzereyken madalyaların tıngırtısını duyunca durmuş, dinlemiş; ses çok yakınındaki bir fundalıktan geliyormuş. Gözleri vahşet ve sevinçle parlayarak, fundalığa daldığı gibi Bertha'yı sürükleyip çıkarmış, oracıkta son lokmasına kadar yemiş. Bertha'dan geriye ayakkabısı, elbisesinin parçaları ve üç tane de cicilik madalyası kalmış."

"Küçük domuzlardan hiç ölen olmuş mu?"

"Hayır, hepsi kaçıp kurtulmuş."

Kızların küçüğü, "Masal kötü başladı," dedi, "ama sonu çok güzeldi."

Kızların büyüğü ise, "Duyduğum en güzel masal," dedi

büyük bir kararlılıkla.

"Duyduğum *tek* güzel masal," dedi Cyril.

Teyzeden hepsine karşı çıkan bir görüş geldi.

"Küçücük çocuklara anlatılmayacak kadar uygunsuz bir masal! Yıllar süren özenli bir eğitimi mahvettiniz!"

Bekâr bey, kompartımanı terk etmek üzere eşyalarını toplarken, "Hiç olmazsa onları on dakikalığına susturdum ya, sizin elinizden o kadarı da gelmiyor," dedi.

Templecombe istasyonunun platformundan aşağı doğru yürürken, "Zavallı kadın," diye düşünüyordu, "çocuklar altı yedi ay herkesin içinde 'bize uygunsuz masal anlat' diye tuttururlar artık!"

KÖTÜLÜK BAYRAMI

"Âşıklar Günü'nün gözden düşmesi iyi oldu," dedi Mrs. Thackenbury; "Noeldi, yılbaşıydı, Paskalyaydı yeterince bayram günü var zaten. Bu Noel bütün dostlarıma çiçek yollayıp işi kısa yoldan halledeyim dedim ama olmadı. Gertrude'nin on bir limonluğu, otuz kadar da bahçıvanı var, ona çiçek yollamak gülünç olacaktı; Milly desen yeni çiçekçi dükkânı açtı, ona da çiçek yollamak olmaz. Tam armağan işini hallettim, bu da aradan çıktı derken iki arada bir derede Gertrude ile Milly'e de armağan seçmek zorunda kalmanın telaşı Noel'imi berbat etti. Ya o teşekkür mektuplarının korkunç bir örnekliği: 'Yolladığın çiçeklere teşekkür ederim. Beni hatırladığın için son derece duygulandım.' Çiçek yolladıklarımın çoğunu hatırlamış filan değildim tabii. Adları 'ihmal edilmemesi gerekenler' listesindeydi o kadar. Hepsini aklımda tutacağım deyip belleğime güvensem kim bilir kimleri unutur, ne bağışlanmaz günahlar işlerdim."

"Sorun şu," dedi Clovis halasına, "her an, her yerde insanın karşısına dikilen bu anma günleri insan doğasının bir yanını didikleyip dururken başka bir yanını da tamamen görmezlikten geliyorlar; bu kadar zorlama birer görev haline gelmeleri de o yüzden. Âdet olmuş bir kere; normal zamanlarda konuklardan birisi son anda yüzünü kızartıp da gelemeyeceğini bildirmedikçe evine yemeğe çağırmayacağın birtakım insanlara Noel'de ve yılbaşında en iyimser mutlu-

luk dilekleriyle, en süfli sevgi sözcükleriyle dolu kartlar yollamaya teşvik ediliyorsun. Yılbaşı gecesi kazara bir lokantada yemek yiyecek olsan, önceden hiç görmediğin ve bir daha da katiyen görmek istemeyeceğin yedi kat yabancılarla el ele tutuşup şarkı söylemen şart oluyor, adeta bekleniyor. Ama öteki uca gitmeye izin yok."

"Öteki uca mı? Hangi öteki uca?" diye sordu Mrs. Thackenbury.

"Düpedüz nefret ettiğin insanlara beslediğin duyguları dışa vurmanın hiçbir yolu yok. Modern uygarlığın bu konudaki gereksinmesi ayyuka çıktı artık. Bir düşün, eski hesapları temizlemek, geçmişteki hınçları çıkarmak için belli bir gün ayrılsa ne eğlenceli olurdu kim bilir. İnsanın gözü gibi sakladığı bir 'ihmal edilmemesi gerekenler' listesindeki kişilerden son derece hoş intikamlar alabileceği bir gün... Hatırlıyorum, biz lisedeyken yılın bir günü, ders yılının son pazartesisi idi galiba, ödeşmelere ayrılmış kutsal bir gün sayılırdı. Biz bunun önemini kavrayamamıştık tabii, çünkü ne de olsa ders yılının her günü bu iş için kullanılabilirdi. Gene de, hani eğer küstahlık etti diye küçük sınıftaki oğlanlardan birini haftalar önce haşlamışsan, o gün onu bir kere daha haşlayarak küstahlığını hatırlatmanın hiçbir sakıncası yoktu. Fransızların 'suç teşkil eden olayı yeniden canlandırmak' dedikleri var ya, işte o..."

"Bana kalırsa cezayı yeniden canlandırmak oluyor senin dediğin," dedi Mrs. Thackenbury. "Hem zaten okul çocuklarının ilkel öç alma yöntemleri uygar yetişkinlerin dünyasına nasıl sokulacakmış anlayamadım. Zaaflarımızı, tutkularımızı aşamadığımız doğru ama bunları edep sınırları içinde halletmiş olmamız gerekmiyor mu?"

"Tabii canım, son derece sinsice ve kibarca olmalı her

şey," dedi Clovis. "İşin hoşluğu bunun ötekisi gibi yerine getirilmesi gereken bir görev olmamasında. Şimdi, mesela sen kendi kendine 'Webley'leri Noel'de unutmamalı, Bertie'yi Bournemouth'da pek güzel ağırlamışlardı,' diyor, sonra da kalkıp onlara armağan olarak bir takvim göndermiyor musun; takvimi aldıktan sonra da altı gün süreyle her gün erkek Webley dişi Webley'e sana takvim için teşekkür etmeyi unutup unutmadığını sormuyor mu? İşte aynı şeyi kişiliğinin öteki ve daha insani yanına uyarla ve kendi kendine de ki: 'Önümüzdeki perşembe Kötülük Günü. Benim Ping Yang'cık en küçük veletlerini ısırdığında ortalığı gereksiz yere ayağa kaldıran sevimsiz kapı komşularıma ne yapabilirim acaba?' Sonra perşembe günü geldiğinde sabahın köründe kalk, duvardan atlayıp onların bahçesine geç, eline iyi bir yaba al, tenis kortunda toprağın altında yetişen o mantarlardan ara! Tabii tenis kortunun defneliklerin iyice gözlerden gizlediği bir köşesini seçeceksin. Mantar bulamazsın ama huzur bulursun; sağa sola armağan dağıtmakla ulaşamayacağın bir iç huzuru...

Mrs. Thackenbury, "Yapamam," dedi. Karşı çıkışında belli bir zorlama sezilmiyor değildi. "Kendimi, ne bileyim bir solucan gibi hissederim."

"Yok canım! Eldeki kısıtlı zamanda solucanın da toprağın altını üstüne getirmekte pek fazla başarılı olacağını sanma," dedi Clovis; "şöyle iyi bir yabayla on dakika kadar canla başla çalışsan, bak göreceksin sonuç pek mahir bir köstebeğin ya da porsuğun marifetinden ayırt edilemeyecek."

"Ya komşular ayırt ederlerse?"

"Edecekler tabii," dedi Clovis. "İşin zevki yarı yarıya bu zaten. Tıpkı Noel'de armağan ya da kart yolladığın kişilerin kendilerine ne yollandığını bilmelerinden hoşlandığın gibi.

Hele sevmediklerinle görünürde çok iyi geçiniyorsan işin daha da kolaylaşır. Mesela, aklı yemek yemekten başka bir şeye işlemeyen şu küçük, obur Agnes Blaik'i ıssız bir korulukta pikniğe davet edip sonra da tam yiyecek sepetleri açılmadan önce 'kaybetmek' son derece kolay. Kızı tekrar bulduğunda da yiyecekler son kırıntısına kadar silinip süpürülmüş olabilir..."

"Agnes Blaik'i yemek saati yaklaşmaya yüz tuttuğu sırada kaybetmek öyle her babayiğidin harcı değildir; hiç kimsenin harcı değildir hatta."

"Peki o zaman sevmediğin kim varsa hepsini çağır ve yiyecekleri kaybet. Yanlışlıkla başka bir yere gönderilmiş olsunlar."

"Piknik değil cenaze olur o zaman," dedi Mrs. Thackenbury.

"Onlar için evet, ama senin için değil," dedi Clovis; "yola çıkmadan önce erkenden mükellef bir öğle yemeği yemiş olursun. Sonra kayıplara karışan ziyafet sepetinde neler bulunduğunu ayrıntılarıyla anlatarak olaya çeşni katarsın; Newburg usulü ıstakoz, mayonez, özel tavada ısıtılıp servis yapılması gereken baharlı Hint pilavı. Sen daha şarap listesine gelmeden Agnes Blaik cinnet getirmiş olur. Bu arada da henüz hiç kimsenin yiyeceklerin ortaya çıkmasından umut kesmediği o uzun bekleyiş sırasında, vakit geçsin diye şirin oyunlar oynatırsın. Şu 'Reis Beyin Öğle Yemeği' denen kuş beyinli oyun gibi mesela... Herkes bir yemek adı seçiyor, sıra kendisine gelince de çaresizlik belirten bir hareket yapıyor. Bu durumda her sırası gelen katıla katıla ağlar mutlaka. Düşünsene ne nefis bir piknik!"

Mrs. Thackenbury bir an sustu. Aklından böyle bir pikniğe çağıracağı kişilerin adlarını geçiriyordu büyük olasılık-

la. Sonra sordu: "Peki, şu Waldo Plubley denen sinir oğlan –hani hep kuruntulu olan, hep mırın kırın eden– ona ne yapılabileceğini düşündün mü hiç?" Anlaşılan Kötülük Günü'nün geniş imkânlarını kavramaya başlamıştı Mrs. Thackenbury.

"Eğer bu bayram herkes tarafından kutlanacaksa," dedi Clovis, "Waldo o kadar revaçta olacak ki, onunla haftalar öncesinden konuşup randevu almak gerekecek. Diyelim ki bunu başardın, kararlaştırılan günde rüzgâr sert esiyorsa ya da gökte bir iki bulut varsa evinden çıkmaktan o an vazgeçecek kadar canı kıymetlidir. En iyisi onu meyve ağaçlarının oradaki hamağa çekmek; tam eşek arılarının her yaz kovanlarını kurduğu yere... Ilık bir akşamüstü, rahat bir hamak; tam Waldo tembeline göre... Seninki uykuya dalmak üzereyken küçük bir çıra tutuşturup kovanın içine atıverdiğini düşün. Kızgın bir arı ordusu bir anda dışarı uğrar ve kovanları duman olan arılar Waldo'nun tombul bedeninde 'başlarını sokacak' bir yer bulurlar. Hamaktan hemen sıçrayıp kalkmak da kolay iş değil."

"Ya arı sokmasından ölürse," diye karşı çıktı Mrs. Thackenbury.

"Bazı insanlann ölüsü dirisinden daha sevimlidir; Waldo da bunlardan biri," dedi Clovis, "ama sen bu kadar ileri gitmek istemiyorsan, biraz ıslak saman bulursun, çırayı kovana attığın anda bunu da hamağın altında tutuşturursun; duman en gözü kara eşek arıları dışında bütün öteki arıları kaçırır. Waldo da ateşin koruyuculuğu altında olduğuna göre ciddi bir hasar görmez, şöyle baştan aşağı iyice bir tütsülenmiş, şurası burası şişmiş ama hâlâ tanınabilir bir Waldo olarak annesine teslim edilir."

Mrs. Thackenbury, "Annesi ömür boyu konuşmaz be-

nimle," dedi.

"Eh, böylece sen de Noel'de ona kart atmaktan kurtulmuş olursun," cevabını verdi Clovis.

LAURA

"Öleceğin, möleceğin yok, değil mi?" diye sordu Amanda.

"Doktor salı gününe kadar yaşamama izin verdi," dedi Laura.

"Ama bugün cumartesi; bu iş ciddi!" dedi Amanda, soluğu tıkanarak.

"Ciddi olup olmadığını bilmem; bugün günlerden cumartesi, orası doğru," dedi Laura.

"Ölüm her zaman ciddi bir iştir," dedi Amanda.

"Hiçbir zaman öleceğimi söylemedim ki. Herhalde Laura olarak yaşamayı bırakacağım ama başka bir şey olarak yaşamaya devam edeceğim. Bir tür hayvan olarak, herhalde. Bak şöyle söyleyeyim, insan yaşadığı hayatta çok uslu durmamışsa, alttürden bir canlı olarak yeniden doğar. Düşünecek olursan, benim de pek uslu durduğum söylenemez. Koşullar elverdiğince küçük hesapçı, hain, kinci falan filan olmaktan geri durmadım."

"Böyle konularda koşulların elvermesi diye bir şey olmaz," diye atıldı Amanda.

"Kusura bakmazsan, şunu söyleyeceğim," dedi Laura. "Egbert bütün bunlara bol bol elverecek bir 'koşul'dur. Sen onunla evlisin –bu farklı bir şey; onu sevmeye, saymaya ve ona katlanmaya yeminlisin. Ben değilim."

"Egbert'in ne kötülüğü varmış, anlayamadım," diyerek

karşı çıktı Amanda.

"A, yok, kötülük bende, bunu biliyorum," diye açıkladı Laura sakin bir sesle, "o sadece 'hafifletici koşul' sayılır. Örneğin, geçen gün, İskoç çoban köpeği yavrularını çiftlikten alıp dolaştırmaya çıkardığımda nasıl da huysuzlandı, mızmızlanıp durdu, olay çıkardı."

"Köpek yavruları da onun benekli Sussex tavuklarının civcivlerini kovaladılar, kuluçkaya yatmış iki tavuğunu korkuttular, çiçek tarhlarını altüst etmeleri de çabası. Kümesiyle bahçesine ne kadar düşkün olduğunu bilirsin."

"Gene de, bütün akşam dırdır edip durduktan sonra, üstelik de tam ben kavganın havasına girmeye başlamışken, 'Eh, artık bu konu burada kapansın,' demenin ne âlemi vardı? Benim de kinciliğim tuttu, intikam aldım," diye ekledi Laura kıs kıs gülerek, hiç pişman görünmüyordu. "Köpek olayından sonra ben de onun benekli tavuklarının topunu tohum ambarına kışkışladım."

"Nasıl yaparsın?" diye bir çığlık attı Amanda.

"Çok kolay oldu," dedi Laura. "Tavuklardan ikisi kuluçkaya yatmış numarası yapıyordu o sırada, ama ben yılmadım."

"Biz de kaza oldu sanmıştık!"

"Şöyle diyeyim," diye sözünü sürdürdü Laura, "ikinci gelişimde daha alttürden bir canlı olacağıma inanmak için sağlam nedenlerim var. Bir hayvan olacağım. Öte yandan kendimce iyi bir insan olduğum da söylenebilir, o halde iyi bir hayvan olacağımı da kestirebiliyorum, zarif, fıkır fıkır bir şey, eğlenceye bayılan bir hayvan. Belki de bir susamuru."

"Seni susamuru olarak düşünemiyorum," dedi Amanda.

"Beni melek olarak da düşünebileceğini hiç sanmam," dedi Laura.

Amanda ses çıkarmadı. Gerçekten de düşünemiyordu.

"Bana sorarsan, bir susamuru olarak yaşamak çok da zevkli olabilir," diye sürdürdü Laura; "yıl boyu som balığı yersin, sonra alabalıkları yuvasından çekip almanın vereceği doyumu düşün, lütfedip de burunlarının ucuna salladığın yeme uzanmalarını beklemek zorunda kalmayacaksın, sonra zarif, kıvrak bir beden –"

"Susamuru avında kullanılan tazıları düşün," diye araya girdi Amanda. "Peşine düşecekler, avlanacaksın, sonra da parçalanarak can vereceksin."

"Bütün konu komşu seyredecek, ne büyük eğlence, ayrıca cumartesiden salıya kadar taksit taksit ölmekten daha iyi; sonra başka bir canlının bedenine de girebilirim. Az çok uslu bir susamuru olarak yaşarsam, nasıl olursa olsun, bir insan bedenine geri döneceğimden kuşkum yok; ilkel bir insan olur bu, herhalde –küçük, esmer, çıplak bir Sudanlı velet örneğin."

"Biraz ciddi olabilsen," diye iç geçirdi Amanda. "Salı gününe kadar ömrün kaldıysa ciddi davranman yerinde olur."

Gelin görün ki, Laura pazartesi günü öldü.

"Ay, ne kadar korkunç can sıkıcı bir olay," diye yakındı Amanda kocasının amcası Sir Lulworth Quayne'e. "Golfe ve balığa bir sürü insan çağırdım, açalyaların da tam mevsimi."

"Laura her zaman düşüncesizdi," dedi Sir Lulworth, "yortu haftasında dünyaya gelmişti, evde de bebeklerden nefret eden bir büyükelçi kalıyordu."

"En saçma sapan fikirler onun aklına gelirdi," dedi Amanda; "ailesinde delilik var mıydı, biliyor musunuz?"

"Delilik mi? Hayır, hiç duymadım. Babası Batı Kensington'da oturuyor, ama bunun dışında her konuda aklı yerindedir."

"Susamuru olarak yeniden dünyaya geleceğim diye bir şeyler söylüyordu Laura," dedi Amanda.

"İnsan bu yeniden dünyaya gelme fikriyle Batıda bile o kadar sık karşılaşıyor ki," dedi Sir Lulworth, "buna inananlara deli deyip geçmek kolay iş değil. Üstelik Laura yaşarken bile öylesine ne yapacağı bilinmez biriydi ki, öldükten sonra ne işler karıştıracağını hiç bilemem."

"Gerçekten bir hayvan bedenine girmiş olabileceğini sanıyor musunuz?" diye sordu Amanda. Kendi yargılarını, çevrelerindeki insanların görüş açılarına dayanarak oluşturma kolaycılığını benimsemiş kişilerdendi.

O sırada Egbert kahvaltı odasına girdi. Sadece Laura'nın öbür dünyaya göçmüş olması gerçeğiyle açıklanamayacak kadar büyük bir yas içindeydi.

"Benekli Sussex'lerimden dördü boğazlanmış," diye bağırdı. "Cuma günkü panayıra gidecek olan dört tavuk hem de. Birini sürükleye sürükleye götürmüşler, o kadar masraf ve emekle yaptığım yeni karanfil tarhlarının ortasında parçalamışlar. Çiçek tarhlarımın en iyisiyle, kümes hayvanlarımın en iyi dört tanesi mahvedilmiş. Sanki, bunu yapan canavar en kısa zamanda en çok zararı nasıl verebileceğini önceden biliyormuş gibi."

"Tilki miydi dersin?" diye sordu Amanda.

"Daha çok sansar olabilir" dedi Sir Lulworth.

"Hayır," dedi Egbert, "her yerde izler var, hayvanın ayak parmaklarının arası derili, bahçenin altındaki dereye kadar gidiyor izler. Susamuru olduğu anlaşılıyor."

Amanda Sir Lulworth'a kaçamak bir bakış fırlattı.

Egbert kahvaltı edemeyecek kadar sinirliydi, kümeslerin bulunduğu yeri çevreleyen tel örgüleri kontrol etmek üzere dışarıya çıktı.

"Yani, hiç olmazsa cenazesinin kalkmasını bekleyebilirdi," dedi Amanda, çok kızmıştı.

"Biliyorsun, cenaze kendi cenazesi," dedi Sir Lulworth, "insan kendi ölüsüne ne ölçüde saygı göstermeli, işte görgü kurallarında güzel bir tartışma konusu."

Cenaze göreneklerine saygısızlık ertesi gün daha da ileriye götürüldü; aile cenaze töreni için evden uzaklaşmışken, benekli Sussex'lerin geri kalanları da katledildi. Talancı hayvanın koşturduğu alan, bahçedeki bütün çiçek tarhlarını da kapsamı içine almış, üstelik aşağı bahçedeki çilek tarhları da zarar görmüştü.

"Susamuru avcısı tazıları bir an önce buraya getirteceğim," dedi Egbert kana susamış bir sesle.

"Ah, katiyen! Böyle bir şeyi nasıl düşünebiliyorsun!" diye bağırdı Amanda. "Yani demek istiyorum ki, cenazeden bu kadar kısa bir süre sonra..."

"Gerekiyorsa yaparım," dedi Egbert; "susamurları bir dadandı mı bu işin sonu gelmez."

"Artık kümeste hayvan kalmadığına göre belki de başka yere gider," diye fikrini belirtti Amanda.

"Duyan da canavar hayvanı korumak istediğini sanacak," dedi Egbert.

"Son zamanlarda derede pek su kalmadı," diye karşı çıktı Amanda. "Saklanacak yeri olmayan bir hayvanı avlamak sportmenliğe sığmasa gerek."

"Hey, Tanrım," diye burnundan soludu Egbert. "Sportmenliği filan düşündüğüm yok. Hayvanın mümkün olduğu kadar çabuk öldürülmesini istiyorum."

Ertesi pazar, kilisedeki ayin sırasında, susamuru eve girip kilerden yarım som balığı çalarak pullu balık parçalarını Egbert'in işliğindeki Acem halısının üzerinde sağa sola da-

ğıttığında Amanda bile eskisi kadar karşı koymadı.

"Yatağımızın altına saklanacak ve çok geçmeden lokma lokma parmaklarımızı yiyecek," dedi Egbert. Amanda, söz konusu susamuru hakkındaki bilgisine dayanarak bunun hiç de uzak bir olasılık olmadığını aklından geçirdi.

Av için kararlaştırılan günden bir önceki akşam, Amanda dere kıyısında tek başına gezintiye çıkarak tazı sesi sandığı bazı sesler çıkardı. Bu gösteriye kulak misafiri olanlar, iyi niyetli bir varsayımla, onun yaklaşmakta olan köy şenliğinde yapacağı hayvan sesi taklitlerine çalıştığını düşündüler.

Av günü olup bitenlerin haberini dostu ve komşusu Aurora Burret getirdi ona.

"Yazık, gelmedin; çok güzel bir gün geçirdik. Bahçenizin hemen altındaki havuzda bulduk onu, hem de hemen."

"Öldür –öldürdünüz mü?" diye sordu Amanda.

"Sayılır. Güzel bir dişi susamuru. Kocanı fena ısırdı, onu yakalamaya çalışırken. Zavallı hayvan, içim cız etti. Öldürülürken insan gibi öyle bir bakışı vardı ki. Bana budala diyeceksin, ama kimi hatırlattı biliyor musun? Hayatım, neyin var senin?"

Amanda, onu yataklara düşüren sinir krizlerini bir ölçüde atlatınca, Egbert Amanda'yı dinlensin diye Nil vadisinde yolculuğa çıkardı. Ortam değişikliği istenilen sonucu vermiş, Amanda'nın sağlığı kadar akıl dengesi de yerine gelmişti. Değişik besinleri seven serüvenci bir susamurunun yaramazlıklarını doğru bir gözle değerlendirmeye başlamış, Amanda'nın aslında sakin kişiliği ağır basmıştı. Öyle ki, bir akşam, Kahire'deki bir otelde hiç acele etmeksizin makyajını yaparken, kocasının soyunma odasından gelen sağanak halindeki küfürlü haykırışları karşısında bile istifini bozma-

dı. Ses kocasının sesiydi ama kullanılan sözcükler onun sözcükleri olmaktan hayli uzaktı.

"Ne var? Ne oldu?" diye sordu neşeli bir merakla.

"Küçük canavar bütün temiz gömleklerimi banyo küvetine attı! Seni yakalayayım da gör, seni küçük –"

"Hangi küçük canavar?" diye sordu Amanda gülmesini tutarak. Egbert gözü dönmüşlüğünü dile getiremeyecek ölçüde çaresiz kalmıştı.

"Ne canavarı olacak! Esmer çıplak bir Sudanlı velet!" diye bağırdı ağzından tükürükler saçarak.

Şu sıralar Amanda ciddi olarak hasta.

KUMAR DELİSİ

"Ronnie'den neler çektiğimi bir bilsen," diye yakınıyordu Mrs. Attray. "Geçen şubat on sekizine bastı ama daha şimdiden azılı bir kumarbaz. Kime çekmiş bilmem ki; babası iskambil kâğıdına elini sürmezdi, benim ne kadar ender oyun oynadığımı da bilirsin. Kışın çarşamba akşamüstleri bir el briç, o kadar. O da üç beş kuruşuna; tek Edith kareyi tamamlamak için Jenkinham denen o korkunç kadını çağırmasın diye. Briç oynamaktansa oturup konuşmayı yeğlerim; kâğıt oyunu boşa zaman harcamaktan başka bir şey değildir benim için. Ama Ronnie'nin aklı fikri briçte, bakarada, pokerde, varsa yoksa bunlar. Önüne geçmek için az uğraşmadım; Norridrum'lara Ronnie geldiğinde kâğıt oyunu oynamasına izin vermemelerini rica ettim ama onlardan bir ana yüreğinin kaygılarına kulak vermelerini istemek Atlantik Okyanusuna durulmasını söylemek gibi bir şey."

Eleanor Saxelby, "Neden onlara gitmesine izin veriyorsun peki?" diye sordu.

"Ah, hayatım," dedi Mrs. Attray, "doğrusunu istersen onları darıltmaktan çekiniyorum. Buranın sahibi onlar biliyorsun, bu evle ilgili herhangi bir onarım işi için her an onlara başvurmam gerekebilir. Orkide serasına yapılan yeni çatı için ellerinden gelen yardımı yaptılar. Benim arabam çalışmadığı zaman arabalarını da ödünç veriyorlar; benimki ne kadar sık bozulur bilirsin."

"Ne kadar sık bozulur bilmem ama," dedi Eleanor, "çok sık bozulduğu kesin. Ne zaman beni arabayla bir yere götürmeni istesem, arabanın bir arızası olduğunu ya da şoförün nevraljiye yakalandığını, sokağa çıkmasını istemediğini söylüyorsun."

Mrs. Attray, "A, ama bizim şoförün nevraljiden çok çektiği bir gerçek," dedi aceleyle. "Her neyse, Norridrum'ları darıltmak istemeyişimin nedenlerini anlıyorsun herhalde. Ayrıca, aklıma gelmişken, ev hayatları pek düzensizmiş diyorlar, sofraya yemek ne zaman gelecek, gelse de neye benzeyecek, evde hiç kimsenin umurunda değilmiş."

Eleanor Saxelby şöyle bir ürperdi. Yemek saatlerinin düzenli olmasına, porsiyonların gelişigüzel olmamasına son derece önem verirdi.

Mrs. Attray, "Neyse," diye sürdürdü sözünü, "ev hayatları nasıl olursa olsun, ev sahibi ve komşu olarak son derece düşünceli ve cömert insanlar, bu nedenle de onlarla kavga etmek istemiyorum. Hem Ronnie onlarda kâğıt oynamasa gidip başka yerde oynamayacak mı?"

"Sen gevşek davranmazsan oynamaz," dedi Eleanor; "sıkı davranacaksın, ben onu bilir onu söylerim."

Mrs. Attray, "Sıkı mı dedin? Hem de nasıl sıkıyım bilsen," diye bağırdı. "Sıkıdan da öte –uzağı görüyorum ben. Ronnie'nin parayla kumar oynamasının önüne geçmek için aklıma gelen her şeyi denedim. Önümüzdeki aylarda alacağı bir yıllık harçlığı kestim, krediyle bile oynayamaz. Hatta, pazar günleri kilisenin yardım kutusuna attığı bir gümüşü eline vermeyeyim diye, kiliseye onun adına toplu bir bağışta bulundum. Ava çıktığında uşaklara vereceği bahşişi bile sonradan, posta havalesiyle gönderiyorum. Nasıl suratını astı bilsen; ama ben de ona Gençlik ve Atılım Derneği'nin *Nef-*

sine Hâkim Ol haftası için verdiğim on şilinin başına gelenleri hatırlattım."

"O on şiline ne oldu?"

"Ronnie gidip büyük yarışa yatırmış parayı; işte sana atılım! Dediğine göre şansı yaver gitseymiş, derneğe yirmi beş şilin verecekmiş, kendi cebine de bir şeyler kalacakmış tabii; on şilin uçup gidince nefsine hâkim olmak derneğe düştü haliyle. O günden beri bir kuruş vermiyorum eline."

"O bir yolunu bulur," dedi Eleanor büyük bir inançla. "Bir şeyler satar."

"Hayatım, o konuda elinden geleni ardına koymadı zaten. Saatini, av matarasını, sigara tabakalarının her ikisini de sattı bile. Rhoda teyzesinin on yedinci yaş gününde armağan ettiği altın kol düğmelerinin yerine sahtelerini takıyorsa hiç şaşmam. Giysilerini satamaz tabii, bir tek paltosu var satabileceği, onu da güve yemesin bahanesiyle naftalinleyip dolaba kaldırdım. Nereden para bulacak merak ediyorum doğrusu. Hem sıkıyım hem de uzağı görüyorum, daha ne olsun."

Eleanor, "Son günlerde Norridrum'lara gitti mi?" diye sordu.

"Dün öğleden sonra oradaydı, yemeğe kaldı, eve kaçta döndü bilemiyeceğim ama oldukça geçti."

"O zaman, hiç şüphen olmasın, kumar oynuyordu," dedi Eleanor. Kesinlikle emin oldukları üç beş doğrudan sonuna kadar yararlanan insanların güveni vardı üzerinde. "Taşrada geç vakitlere kadar uyanık kalındı mı, bil ki kumar oynanıyordur."

Mrs. Attray, "Parası olmadan nasıl oynar, para bulma şansı bile yok," diye karşı çıktı. "Az parayla bile oynasa kaybını karşılamanın bir yolu olduğunu kanıtlaması gerekir."

"Senin Amherst sülünlerinin yavrularından birkaçını sat-

mıştır belki de, tanesi on, yirmi şilin eder herhalde."

"Ronnie katiyen öyle şey yapmaz," dedi Mrs. Attray; "hem daha bu sabah saydım, eksik yoktu!" Nice büyük çabalar sonucunda imkânsız bir iş başarmış bir anne tavrıyla, "Yok, yok Ronnie dün gece kumar masasında sadece seyretti, bundan eminim," diye de ekledi.

Eleanor, "Şu saat doğru mu?" diye sordu. Kaç zamandır, gözü şöminenin üzerindeki saate kayıp duruyordu da; "öğle yemeği hiç gecikmezdi sizin evde, ne oldu?"

"Buçuğu üç geçiyor," diye bir çığlık attı Mrs. Attray; "ahçı bugün senin onuruna pek gösterişli bir şeyler hazırlıyor olmalı. İnan, ne olduğundan benim bile haberim yok, sabah evde değildim biliyorsun."

Eleanor bağışlarcasına gülümsedi. Mrs. Attray'ın ahçısı özel bir şeyler hazırlıyorsa bir iki dakika fazla beklemeye değerdi doğrusu.

Fakat, öğle yemeğinde sofraya gelen yemekler, ahçı kadının haklı ününe kesinlikle yakışmayacak şeylerdi. Sadece çorba bile bütün yemeği gölgelemeye yetebilirdi, kaldı ki ardından gelenler de çorbanın yarattığı izlenimi silecek gibi değildi. Eleanor pek az konuştu yemek boyunca, ama konuştuğunda, sesindeki burukluk ağzına geleni söylemesinden çok daha derin anlamlar taşıyordu. Öte yandan, Saltikoff usulü böbreği tadarken pişkin Ronnie bile yüzünü buruşturdu.

Tatlı getirilip de, son umutları da suya düşünce, "Evinizde yediğim en iyi öğle yemeği sayılmaz tabii," demekle yetindi Eleanor.

"Hayatım, ne diyorsun, son yıllarda yediğim en berbat yemek!" dedi ev sahibesi. "Hele şu sonuncusu, basmış kırmızıbiberi, ekmekler sosu çekmiş, süngere dönmüş... Çok,

çok özür dilerim. Pellin mutfakta neler olup bitiyor, söyler misin?" diye sordu servis yapan hizmetçiye.

Pellin, "Şeey madam, yeni ahçı mutfakta neyin nerede olduğunu bilmiyor da, o kadar ani oldu ki –" diye bir şeyler geveledi.

Mrs. Attray, "*Yeni ahçı* mı?" diye bir çığlık attı.

"Albay Norridrum'ın ahçısı madam," dedi Pellin.

"Sen ne dediğinin farkında mısın? Albay Norridrum'ın ahçısının benim mutfağımda ne işi var, üstelik *benim* ahçım nerede?"

Ronnie, "Şey, Pellin bir şey bilmiyor, ben açıklayayım istersen anne," diye atıldı; "şöyle oldu, dün Norridrum'larda yemekteydim ya, ah anneninki kadar iyi bir ahçımız olsa deyip duruyorlardı, sırf bugün ve yarın için, ağzının tadını bilen dostları geliyormuş da... Onların ahçıları beş para etmiyormuş. Hele bir de telaşlı olunca ne kadar berbat şeyler pişiriyor, sen de gördün. Ben de bizim ahçı karşılığında bakara oynamayı önerdim ve kaybettim, hepsi bu. Bu yıl bakarada şanssızlık yakamı bir türlü bırakmadı."

Açıklamasının geri kalanı, iki ahçıyı da bu konuda annesinin onayını aldığını söyleyip kandırışı, annesi yokken ikisine yer değiştirtmesi filan, bunların hepsi çileden çıkmış hanımların çığlıkları arasında kaynadı gitti.

Ronnie, sonradan, "Karıyı beyaz kadın tüccarlarına satsam bu kadar yaygara kopmazdı," diye içine dökecekti Bertie Norridrum'a. "Eleanor Saxelby annemden de çok bağırıp çağırdı, biliyor musun. Beş şiline karşılık üç Amherst sülününe bahse girerim ki, kroket yarışmasında eşi olmama karşı çıkacak. Kurada eş çıktık da."

Ronnie, bu sefer bahsi kazandı.

CEZA

Octavian Ruttle yüzlerinde 'iyi huylu' yazan o canlı, neşeli kişilerden biriydi. Bu kişilerin çoğunda olduğu gibi, onda da çevresindekilerin kayıtsız şartsız hoşnutluğunu kazanmak, iç huzuru açısından vazgeçilmezdi. İşte bu yüzden, küçük tekir kediyi öldürürken içi hiç rahat etmemiş, ancak bahçıvan kedinin ölüsünü hayvanın yakalanmadan önce can havliyle tırmandığı çayırdaki tek meşenin altına alelacele gömüverdiğinde rahat bir soluk almıştı. Tatsız ve görünürde acımasızca bir şeydi yapılan, ama koşullar yapılmasını gerektirmişti. Octavian tavuk besliyordu; ya da bir iki tavuğu vardı diyelim, çünkü ötekiler geride kanlı tüyler bırakarak bir bir kümesten kayboluyorlardı. Çayıra arkasını vermiş külrengi büyük evin tekir kedisinin kümese kaçamak ziyaretler yaptığı biliniyordu. Sonuçta evdekilerle görüşülmüş, ölüm fermanı imzalanmıştı; 'Çocuklar üzülecek ama onlara bir şey söylemeyiz olur biter,' denmiş, mesele kapanmıştı.

Söz konusu çocuklar Octavian için bir bilmeceydi. Birkaç ayda adlarını, yaşlarını, doğum günlerini, en sevdikleri oyuncakları öğrenirim sanmıştı. Ama çocuklar kendilerini çayırlıktan ayıran uzun, sağır duvar kadar sessizdiler, hiç beklenmedik zamanlarda başlarını bu duvarın üzerinden uzatıp bakmakla yetiniyorlardı sadece. Ana babaları Hindistan'daydı –Octavian komşulardan ancak bu kadarını öğrenebilmişti. Cinsiyetleri elbiselerinden ayırt edilebilen biri kız

ikisi oğlan bu üç çocuğun hayatlarına ilişkin başka hiçbir şey bilmiyordu. Şimdi de kalkmış onları üzeceği söylenen, bu yüzden de onlardan gizli tutulan bir şey yapmıştı.

Zavallı savunmasız tavuklar bir bir öldürülmüşlerdi, demek ki onları öldüren de ortadan kaldırılmayı hak etmişti, ama gene de Octavian'ın yüreği sızlamıştı bunu yaparken. Kedicik kovalanmış köşelere kıstırılmış ve sonu acı olmuştu. Octavian çayırın uzun otları arasından ayaklarını sürüye sürüye yürüyordu. Tam duvarın dibinden geçerken bir başını kaldırdı ki ne görsün, cinayeti tanıksız kalmamış! Bembeyaz kesilmiş üç surat gözlerini aşağıya dikmiş ona bakıyor; bir ressam insan suratına yerleşmiş çaresiz, içten içe kuduran ama dıştan taş gibi kıpırtısız bir nefretin resmini yapmaya kalkışacak olsa, gözleri Octavian'ın gözlerine mıhlanmış bu üçlüden daha iyi model bulamazdı.

"Özür dilerim ama başka çare kalmamıştı," dedi Octavian. Sesinde gerçek bir üzüntü vardı.

"Canavar!"

Bu canhıraş cevap üç gırtlaktan birden aynı anda yükseldi.

Octavian duvarın tepesinden kendisini süzen düşmanca bakışlara laf anlatmaktansa duvara laf anlatmanın daha kolay olacağını anladı; barışma çabalarını başka bir sefere bırakmaya karar verdi. Akıllılık etmişti.

İki gün sonra, komşu kasabanın çarşısındaki büyük şekercide, meşe ağacının altında yatan kabahatini bağışlatacak büyüklük ve zenginlikte bir kutu çikolata aramaya girişti. Gösterilen ilk iki kutuyu geri çevirdi; birincisinin üzerinde tavuk resimleri vardı, ikincisinin üzerinde ise tekir bir kedi... Üçüncü kutunun üzerine sadece gelincikler çizilmişti. Octavian, unutuşu simgeleyen bu çiçekleri uğur saydı. Gös-

terişli kutu, komşu eve gönderilip de, evden kutunun çocuklara verildiği haberi de gelince Octavian kendisini çevresiyle iyice barışık hissetmeye başladı. Ertesi sabah, çayırın öteki ucunda kümeslerle domuz ahırlarının bulunduğu yere giderken özellikle duvarın altından yürüdü. Çocukların üçü de her zamanki gözetleme noktalarına tünemişlerdi, fakat Octavian'ı görmüyor gibiydiler. Çocukların bakışlarındaki soğukluk giderek içine işlerken, ayağının altındaki otlarda da garip değişiklikler fark etti Octavian; çevredeki yeşilliğin hürmetlice bir bölümü çikolata rengi bir haleyle çevrelenmiş, bu halenin şurasına burasına da parlak renkli yaldız parçaları ya da menekşe şekerlemelerinin parlak moru serpiştirilmişti. Sanki obur bir veledin hayalindeki çikolatadan periler ülkesi otlarda çiçek açmış, dört bir yanı bürümüştü. Octavian'ın döktüğü kan karşılığında verdiği sus payını suratına çarpmışlardı çocuklar.

Bu arada Octavian'nın huzursuzluğunu daha da artıra - cak gelişmeler oluyordu. Gene tavuklar boğazlanıyor, bu da cezasını çoktan çekmiş bulunan zanlının aslında suçsuz olduğunu ortaya koyuyordu. Demek ki kedinin kümese dadanan fareleri avlamaktan başka bir niyeti yoktu. Hizmetçilerin evden eve haber taşımaları sonucu çocuklar bunu duydular ve Octavian çok geçmeden üzerine kargacık burgacık harflerle, 'Canavar, senin tavuklarını sıçanlar yedi!' cümlesi yazılmış bir defter kâğıdı aldı. İçine düştüğü utanç verici durumdan kurtulma isteği dayanılmaz bir hal almıştı; çocukların kendisine daha gurur duyulacak bir ad takmalarını istiyordu artık.

Derken bir gün aklına bir fikir geldi. İki yaşındaki kızı Olivia, mürebbiyesi saat on ikiden bire kadar öğle yemeği yer ve romanını okurken, vaktini babasının yanında bahçe-

de geçiriyordu. Üç küçük gözcü de tam o sıralarda tünüyorlardı duvarın üzerine. Octavian aklından geçenleri güya hiç çaktırmadan Olivia'yı duvarın üzerindekilerin görebileceği bir yere getirdi. O ana kadar düşmanca bakan gözlerde birden bir ilgi pırıltısı görünce içi gizlice hazla titredi. Demek ki uykulu gözlü, sallapati Olivia'cık babasının nice çabalarına rağmen başaramadığını başaracaktı sonunda! Octavian koştu, kocaman sarı bir yıldız çiçeği getirip Olivia'nın eline tutuşturdu; çocuk bunu önce elinde sıkı sıkı tuttu, sonra da genellikle hayır kurumu balolarındaki gösterilere yöneltilen iyi niyetli bir can sıkıntısıyla inceledi. Octavian bunları yaptıktan sonra utana sıkıla, duvara tünemiş gruba döndü, yapmacıklı bir kayıtsızlıkla, 'Çiçek sever misiniz çocuklar?' diye sordu. Bu soruyu üç küçük başın ciddi ciddi sallanarak cevaplaması onun için en büyük armağan olmuştu.

"En çok hangilerini seversiniz?" diye sordu.

Bu sefer sesindeki aceleci iyimserlik, niyetini düpedüz ele vermişti.

"Şuradaki rengârenk olanları." Üç tombul kol birden uzaktaki bir ıtırşahi öbeğini gösterdi. Çocuk değiller mi, kendilerinden en uzakta olanı istemişlerdi işte! Octavian gene de bu isteği yerine getirmek üzere sevinçle çiçeklerin oraya yöneldi. Bir tekini bile sakınmadan her renkten çiçek topladı. Koskoca bir demet yaptı. Ama aynı yolu geri dönüp de, demin durduğu yere gelince, duvarın üstünü bomboş buldu; bahçede duvarın önünde duran Olivia'dan da eser yoktu. Birden çayırın ta aşağılarında çocukların bir el arabasını son hızla domuz ahırlarının oraya doğru sürdüklerini fark etti; Olivia'nın el arabasıydı bu, Olivia da içindeydi. Hızdan biraz başı dönmüştü ama bunun dışında keyfi yerinde gibiydi. Octavian bir an hızla uzaklaşan küçük topluluğa baktı, sonra

kendisi de deliler gibi arkalarından koşturmaya başladı. Koşarken bir yandan da hâlâ elinde tuttuğu demetten çiçekler uçuşuyor, yerlere dökülüyordu. Ne kadar hızlı koşarsa koşsun, çocuklar domuz ahırına ondan önce varmışlardı. Octavian, şaşkın ama gıkı çıkmayan Olivia'nın çocuklarla birlikte, itilip kakılarak ahırlardan birinin damına çıkarıldığını gördü. Her yanı çürümüş eski yapılardı bunlar, kızının ve ötekilerin peşinden dama tırmanacak olsa Octavian'ı taşımayabilirdi.

"Ona ne yapacaksınız?" diye sordu soluk soluğa. Koşmaktan kızarmış ama son derece ciddi yüzlerdeki kötü niyeti görmemeye imkân yoktu.

"Zincire bağlayıp çevire çevire ateşte kızartacağız," dedi oğlanlardan biri. Anlaşılan İngiliz tarihinden haberleri vardı.

"Onu aşağı atıcaz, domuzlar yiycek, bir tek avuçları kalıcak," dedi öteki oğlan. İncil'deki Jezebel olayını okudukları da anlaşılıyordu.

Bu son olasılık Octavian'ın iyice ödünü patlattı, çünkü Olivia'yı istedikleri an atabilirlerdi aşağı; domuzların bebekleri diri diri yediği de görülmemiş şey değildi.

Acıklı bir sesle, "Zavallı Olivia'cığıma bunları yapacağınıza inanmıyorum," dedi.

Bunun üzerine, "Sen bizim küçük kedimizi öldürdün ama," dedi üçü bir ağızdan.

"Şimdi çok pişmanım," dedi Octavian. Bundan daha içten konuşmamıştı hayatında.

"Olivia'yı öldürdüğümüzde biz de pişman olacağız," dedi kız, "ama öldürmeden önce pişman olamayız."

Bu karşı konulmaz çocuk mantığı Octavian'nın korkulu yakarışlarının karşısına geçit vermez bir duvar gibi dikildi.

Ne var ki, daha yakarışlarını tekrarlamaya fırsat bulamadan ilgisini başka bir yere yöneltmek zorunda kaldı. Olivia damdan kaymış, yumuşak bir şapırtıyla balçık ve çürük hasır karışımı bir batağın içine düşmüştü. Octavian hemen domuz ahırının duvarından atlayıp onun yardımına koştuysa da, kendini de o batağa saplanmış buldu. Olivia, düşmenin verdiği ilk sersemlemeden sonra, önce çevresini saran bu yapışkan şeyin içinde yüzmekten hafif bir keyif almış, ama giderek pis bir balçığa gömüldüğünü görünce mutlu olması için pek bir neden olmadığını anlamış, iyi huylu çocukların o pes perdeden sesiyle ağlamaya koyulmuştu.

Octavian, "Ben ona ulaşamadan balçığa gömülecek," dedi soluk soluğa, "çamurda boğulacak. Yardım etmeyecek misiniz?"

Beklenen cevap, "Bizim kedimize kimse yardım etmedi," oldu.

"Size ne kadar pişman olduğumu kanıtlamak için ne isterseniz yapacağım," dedi Octavian. Çaresizlik içinde bir adım daha atmış, iki santim bile ilerleyememişti.

"Üzerinde beyaz bir gömlekle mezarının başında durur musun?"

"Evet," diye bağırdı Octavian.

"Elinde de bir mum tutacaksın ama."

"Mum mu?"

"Evet, bir yandan da durmadan 'Ben sefil bir canavarım' diyeceksin."

Octavian her iki koşulu da kabul etti.

"Çok, çok söyleyeceksin ama, tamam mı?"

"Yarım saat," dedi Octavian. Zaman verirken sesi kaygılı çıkıyordu; Alman krallarından biri bir Noel sırasında günlerce, gecelerce sırtında ince bir gömlekten başka bir şey ol-

maksızın Papa'nın kapılarında sürünüp bağışlanmayı dilememiş miydi? İyi ki çocuklar Alman tarihini okumamışlardı, yarım saat müthiş bir şey gibi görünüyordu gözlerine.

Üçü de aynı ciddiyetle, "Tamam," diye buyurdular damın oradan; Octavian'a bir merdiven uzatıldı, o da bunu domuz ahırının alçak duvarına dayadı, dikkatle tırmanarak gitgide daha çok çamura batmakta olan bebeciğini şişe mantarı gibi çekip çıkardı. Birkaç dakika sonra, mürebbiye bundan önce tanık olduğu yaramazlıkların hiçbirisine benzemeyen bu manzara karşısında çığlıklar atıyordu.

Aynı akşam, karanlık bastırırken cezasını çekmek üzere meşenin altındaki yerini aldı Octavian. Duruma uygun biçimde soyunmuştu. Efil efil bir gömlek giymiş (rüzgâr göz önünde tutulacak olursa son derece uygun bir sıfat) bir elinde mum, bir elinde saat bekliyordu. Ayaklarının dibinde bir kutu kibrit duruyor, mum rüzgârdan sık sık söndüğünde bunun yardımına başvuruluyordu. Ev az uzaktan göz kırpıp duruyordu gerçi ama, üç çift gözün kendisini gözetlediğinden kuşkusu olmayan Octavian söylemesi gereken cümleyi tekrarlamakta bir an bile kaytarmadı.

Ertesi sabah, duvarın kenarına bırakılmış defter kâğıdını okuyunca gözleri sevinçle parlayacaktı: 'Artık canavar değilsin.'

YEDİNCİ PİLİÇ

"Bütün gün uğraşıp didinmekten yorulmuyorum da," diye yakınıyordu Blenkinthrope, "iş saatleri dışındaki yaşamımın yavan, renksiz bir örnekliğinden sıkılıyorum. Başıma hiç ilginç, dikkate değer, olağandışı bir şeyler gelmiyor. Benim ilgilenmeye çalıştığım ufak tefek şeylere de başkaları dönüp bakmıyor bile. Örneğin bahçemde yetiştirdiğim sebzelere."

Arkadaşı Gorworth, "Ağırlığı iki kiloyu geçen patatese mi?" dedi.

"Sana o patatesten söz etmiş miydim?" dedi Blenkinthrope; "bu sabah trende ötekilere anlatıyordum. Sana da anlattığımı unutmuşum."

"Aslına bakarsan, tam iki kilo dememiştin ama ben bu gibi anormal bahçe sebzeleriyle havuz balıklarının her anlatışta büyüdüğünü çok duymuşumdur da, onu da hesaba katıyordum."

Blenkinthrope, "Sen de ötekiler gibisin," dedi küskün bir sesle, "sadece alay etmesini bilirsiniz."

"Suç senin patateste, bizde değil. İlgimizi çekmiyor, çünkü hiç mi hiç ilginç değil. Trende her gün birlikte yolculuk ettiğin adamlar da senin durumunda; onların da yaşamları kendilerine sıradan geliyor, öyle ilginç bir yanı yok, kalkıp da başkalarının yaşamındaki sıradan olaylara ayılıp bayılmalarını bekleyemezsin. Kendinin ya da ailendekilerden biri-

nin başından geçmiş irkiltici, garip, hınzırca bir olay anlat da bak o zaman nasıl hemen kulak kesilecekler. Bütün tanıdıklarına gururla senden söz edecekler. 'Şu bizim Blenkinthrope, yakın arkadaşım olur kendisi, bizden birkaç ev ötede oturuyor, akşam yemeği için ıstakoz almış eve götürüyormuş, hayvan yolda adamın iki parmağını birden kopartmış. Doktor bütün eli kesmek gerekebilir diyormuş.' İşte, sohbet konusu dediğin böyle olur. Düşün bir kere, giriyorsun tenis kulübüne, 'bizim bir arkadaş iki buçuk kiloluk patates yetiştirmiş,' diyorsun, olacak şey mi?"

"Yahu ben ne diyorum, sen ne diyorsun," dedi Blenkinthrope sabırsızca; "daha demin sana başımdan olağandışı hiçbir olay geçmez demedim mi?"

"Uydur bir şeyler," dedi Gorworth. İlkokulda, İncil bilgisi dersinde ödül aldığından bu yana bu gibi konularda dost çevresindeki herkesten daha hinoğluhin geçinirdi. Neyse, henüz çocuk yaşında Ahdi Atik'te sözü geçen on yedi ağacı ezbere sayan birinin pek de kusuruna bakılmasa gerek.

Blenkinthrope, "Ne uydurayım peki?" diye sordu hemen ters ters.

"Diyelim ki dün sabah kümesine bir yılan girmiş olsun; yedi pilicin altısını önce gözleriyle ipnotize ederek sokuyor, sonra da boğuyor. Yedinci piliç şu Fransız piliçlerinden mesela, hani gözlerinin üzeri tüylü tüylü olanlardan, bu yüzden ipnotize edilmekten kurtuluyor, yerde kıvranan yılanı gagalayarak paramparça ediyor."

"Eksik olma," dedi bizimki soğuk bir sesle, "çok akıllıca uydurulmuş bir masal. Benim kümesimde gerçekten böyle bir olay geçmiş olsaydı, başkalarına da anlatmaktan kuşkusuz gurur duyardım. Ama ben, ilginç olsun ya da olmasın gerçeklerden şaşmamak niyetindeyim." Bunları söylerken

bir yandan kafasında harıl harıl Yedinci Piliç hikâyesini evirip çeviriyordu. Trende hayretten ağızları bir karış açılmış dostlarına bunu anlatışı geldi gözlerinin önüne. Farkına varmadan türlü türlü ayrıntılar bulup çıkardı, çeşitlemeler geliştirdi.

Ertesi sabah kompartımandaki yerini alırken içi içine sığmıyordu. Tam karşısında, amcasının parlamentoda oylama sırasında şak diye düşüp ölmesi sonucu dostları arasında epeyce önem kazanmış bulunan Stevenham oturuyordu. Olay üç yıl önce olmuştu gerçi ama iç ve dış politika konularında hâlâ Stevenham'a danışılıyordu.

Blenkinthrope'u ise, "Merhaba yahu, o senin dev mantar mıydı neydi, o ne âlemde?" diye selamlamakla yetiniyordu herkes.

Şu anda bütün ilgi, Blenkinthrope'un sinirine dokunan genç Duckby'nin anlattığı orta halli bir felaket olayına yöneltilmişti.

"Dün nah şu büyüklükte bir sıçan dört yavru güvercinimi kaptı götürdü. Canavar gibi bir şeydi herhalde; duvarda açtığı delikten belli."

Aslında o yörede orta büyüklükte bir sıçanın bile pek iş tutmadığı düşünülürse sıçanın kendinden çok palavrasının büyük olduğu kolaylıkla anlaşılabilirdi.

Herkesin ilgisini ve saygısını kazandığını gören Duckby, "Amma da iş, değil mi," dedi, "bir pençede dört cikcik. Görünmez kaza diye buna derim işte."

Blenkinthrope, kendisinin de tanımakta güçlük çektiği bir sesle, "Dün benim kümesteki yedi piliçten altısını yılan boğdu," diye söze girdi.

"Yılan mı?" sorusu koro halinde yükseldi kompartımandakilerden.

"Pırıl pırıl katil gözleriyle birer birer bütün piliçleri büyülemiş, onlar çaresiz kıpırtısız kalınca da boğmuş. Polis çağıramayacak durumda olan yatalak hanım komşum da olaya pencereden tanık olmuş."

Korodakiler, "Eh, pes doğrusu!" ve benzeri cümlelerle hayranlıklarını belirttiler.

Blenkinthrope ağır hareketlerle bir sigara yakarak, "Asıl ilginç olanı yedinci piliç, boğulmaktan kurtulan yani," diye sözünü sürdürdü. Kendine güveni iyiden iyiye yerine gelmişti. İnsanda ahlak düşkünü olacak kadar cesaret oldu mu gerisi çok kolay, çok tehlikesizdi. "Boğulan tavuk Minorca cinsiydi; yedincisi ise gözlerinin üzeri tüylerle kaplı Houdan cinsi tavuklardandı. Yılanı göremiyordu, bu yüzden de ötekiler gibi ipnotize olması imkânsızdı. Sadece yerde kıvranan bir şey gördü herhalde, gitti gagalayarak paramparça etti."

"Şu işe bak, olacak şey mi!" diye ortak bir çığlık yükseldi korodan.

Bunu izleyen birkaç gün içinde, Blenkinthrope, bir kere dünyanın saygısını kazandıktan sonra insanın özsaygısını kaybetmesinin ne kadar önemsiz olduğunu keşfetti. Hikâyesi tavukçuluk dergilerinden birinde çıktı, oradan da herkesin ilgisini çekebilecek bir olay olarak günlük gazetelere geçti. İskoçya'nın kuzeyinden bir hanım, buna benzer bir olayın kendi başından geçtiğini, üstelik de olayın kahramanlarının bir gelincikle kör bir sülün olduğunu bildiren bir mektup yazdı. Yalana kılıf bulununca nasıl da çıkıveriyordu yalanlıktan.

Yedinci Piliç hikâyesinin uyarlayıcısı bir süre için saygı gördü, zamanında oldukça garip olaylara tanık olmuş, görmüş geçirmiş biri olarak el üstünde tutuldu. Derken küçük kızının bir müzikal yıldızının arabası altında can vermesine

ramak kalan Smith-Paddon'un önem kazanmasıyla renksiz ruhsuz yaşamının sıradanlığı yeniden iade edildi Blenkinthrope'a. Gerçi, söz konusu yıldız kaza sırasında arabada değildi ama kaza sonrasında Zoto Dobreen'in bütün resimli gazetelerinde yıldız hanımın sayın Edmund Smith-Paddon'ın kızı Maisie'nin sağlığı için kaygı duyduğunu gösteren boy boy fotoğrafları çıktı. Böyle yeni bir insanlık dramı söz konusuyken, Blenkintrope'un yılan ve atmacaları kümesinden uzak tutmak üzere geliştirdiği harika sistemi anlatmaya çalışması neredeyse kabalık sayıldı.

Blenkinthrope'un gizli gizli dertleştiği Gorworth, ona gene aynı öğüdü verdi.

"Uydur bir şeyler."

"Peki ama ne?"

Ağzından kolaylıkla çıkıveren bu 'peki'nin arkasından gelen soru, Blenkinthrope'un ahlaki açıdan iyiden iyiye kötülediğinin kanıtıydı.

Bir iki gün sonra, Blenkinthrope kompartıman yolcularına aile tarihinden bir sayfa sundu.

"Paris'teki teyzemin başına tuhaf bir şey geldi," diye söze başladı. Blenkintrope'un çok sayıda teyzesi olmakla birlikte, gerçekte bu teyzeler Londra'nın şurasına burasına dağılmış durumdaydılar.

"Geçen akşamüstü Romanya Elçiliğindeki yemekten sonra, Bois de Boulogne'de oturuyormuş."

Belki başta 'diplomatik' atmosferi dolayısıyla ilgi çekmişti hikâye ama gündelik ayrıntılar giderek önemsizleşmiş, herkes şimdiden merakla sonunu beklemeye başlamıştı.

"Gün ortasında şampanya içmeye pek alışık olmadığı için biraz da başı dönüyormuş."

Bir hayranlık mırıltısı sardı kompartımandakileri. Oysa

ki, Blenkinthrope'un teyzeleri bir Noel ve yılbaşı aksesuarı saydıkları şampanyayı yıl ortasında bile içme alışkanlığında değillerdi.

"Derken oturduğu sıranın yanından geçmekte olan kerliferli bir bey, purosunu yakmak için bir an durmuş. Tam o sırada bu beyin arkasına gençten bir adam yanaşmış, bastonunun içine gizlenmiş bıçağı çekerek ona defalarca saplayıp delik deşik etmiş. 'Düzenbaz,' diye bağırmış kurbanına, 'sen beni tanımazsın, benim adım Henri Leturc.' Yaşlı adam elbiselerinin üzerine boşanan kanın bir kısmını eliyle silerek, 'Cinayet girişimi ne zamandan beri kendini takdim vesilesi oluyor?' diye sormuş. Sonra purosunu yakmış, yürümüş gitmiş. Teyzem bağırmak, polis çağırmak istemiş ama olayın kahramanının başına gelenleri ne kadar büyük bir kayıtsızlıkla karşıladığını görünce densizlik ederim korkusuyla sesini çıkarmamış. Söylemeye gerek yok, bütün bu olanları akşamüstünün sıcağı ile elçilikteki şampanyaya yormuş teyzem. Olayın asıl şaşırtıcı kısmı bundan sonra. Olaydan on beş gün sonra, Bois de Boulogne'da, aynı yerde bir banka müdürü bastondan çıkan bıçakla öldürüldü. Katil o sırada bankada çalışan ve durmadan terslik ettiği için müdür tarafından işten atılan bir temizlikçi kadının oğluymuş. Adı da neymiş dersiniz? Henri Leturc."

O andan itibaren Blenkintrope, grubun palavracı Baron Münchhausen'i unvanını almış bulunuyordu. Arkadaşları Blenkinthrope'u kışkırtmak için ellerinden geleni yapıyor, o da doymak bilmez dinleyicilerinin sağladığı yalancı güven içinde birbiri ardınca durmadan eşi duyulmadık harikalar uyduruyordu. Öyle ki, Duckby'nin bahçede kendisine ayrılan su deposunda yüzen, yüzerken de su alçaldığında acı acı ağlayan evcil susamuru hikâyesi Blenkinthrope'un son dere-

ce çılgın hikâyelerinin oldukça insaflı bir parodisi sayılabilirdi. Derken bir gün korkunç bir şey oldu.

Bir gece eve döndüğünde, Blenkinthrope karısını oturmuş önündeki iskambil kâğıdı destesine gözlerini dikmiş bakar buldu.

"Gene pasyans mı?" dedi laf olsun diye.

"Yok, hayatım; bu Kurukafa falı, iskambil fallarının en zor olanı. Bu fal şimdiye kadar hiç açılmadı, açılacak diye de ödüm kopuyor doğrusu. Annem bunu hayatta ancak bir kere çıkarabildi; o da çok korkardı, büyük teyzesi de bir kere açmış, açtığı an heyecandan düşmüş ölmüş. Annem de açtığı an öleceğini düşünürdü. Nitekim açtığı günün gecesi sizlere ömür. O sırada sağlık durumu iyi değildi ama ne olursa olsun, gene de kötü bir rastlantı."

Blenkinthrope odadan çıkarken, "Korkuyorsan deneme," diye pratik bir çözüm önerdi. Birkaç dakika sonra seslendi karısı.

"John, yüreğim ağzıma geldi. Sonunda bir tek şu karo beşlisi kaldı. Az daha çıkıyordu."

Odaya dönen Blenkinthorpe, "Yoo, gene de çıkar," dedi; "bak şu sinek sekizlisini şurada açık duran dokuzlunun üzerine kaydırırsan beşli de altılının üzerine gelir."

Karısı bu öneriyi aceleci, titreyen parmaklarla yerine getirdi, kartları toplayıp paketlerine yerleştirdi, sonra da annesiyle büyük-büyük teyzesinin yanına yollandı.

Blenkinthrope karısını gerçekten severdi ama cenaze sonrası, henüz matemi sürerken kafasında yavaş yavaş bir düşünce belirdi. İşte, sonunda akıllara durgunluk verecek, gerçek bir olay olmuştu yaşamında; yaşamı renksiz, yavan değildi artık. Kendi evinde meydana gelen faciayı özetleyen gazete başlıkları şimdiden zihninde biçimlenmeye başlamış-

tı bile: "Aile Mirası Kehanet Doğru Çıktı!" ya da "Kurukafa Falı: Korkunç Adını Üç Kuşaktan Beri Haklı Çıkaran İskambil Oyunu." Yazı işleri müdürünü yakından tanıdığı *Essex Vedette* gazetesi için ölümcül kazanın hikâyesini ayrıntılı olarak kaleme aldı, başka bir arkadaşına da ucuz gündelik gazetelerden birine ulaştırması için aynı yazının bir özetini verdi. Ne var ki, her iki girişiminde de palavracılık konusundaki ünü ayağına dolandı. Arkadaşlarının hepsi, "böyle üzücü bir olaya palavra karıştırmak ayıptır" görüşünde birleştiler. Böylece Blenkinthrope'un dört bir yana ün salma hayalleri, arkadaşlarının yerel gazetelerden birine verdikleri, 'Çok sayın komşumuz Mr. John Blenkinthrope'un eşinin geçirdiği kalp krizi sonucunda aramızdan ayrıldığını üzüntüyle öğrenmiş bulunuyoruz,' diyen kısa bir ölüm ilanından öteye gidemedi.

Blenkinthrope bir zamanlar yol arkadaşlığı ettiği dostlarından uzaklaştı, işe gitmek için daha erken bir trene biner oldu. Zaman zaman, kanaryalarının en şahanesinin şakıma rekorları kırdığından ya da bahçesindeki dev pancarın boyutlarından söz ederek şurada burada tanıştığı kimselerin ilgisini çekmeye çalıştığı olmuyor değil; ama çoktandır, bir zamanlar Yedinci Piliç'in sahibi olarak parmakla gösterilip dedikodusu edilen o eski Blenkinthrope değil artık.

PASKALYA YUMURTASI

Ünlü savaşçılar yetiştirmiş bir aileden gelen ve kendi kuşağının en yürekli kadınlarından Lady Barbara için oğlunun apaçık korkak olması kolay hazmedilecek bir şey değildi. Olumlu özellikleri ne olursa olsun –ki birçok bakımdan oldukça hoş ve zarif bir delikanlı sayılabilirdi– Lester Slaggby'e 'cesur' demeye kimsenin dili varmazdı. Çocukluğunda çocukça çekingen, yeniyetmeliğinde yaşının hiç gerektirmediği ölçüde ödlek olmuş, delikanlılığında ise küçük yaşlarındaki nedensiz korkuların yerini inceden inceye düşünülerek bulunmuş başka korkular almıştı. Hayvanlardan düpedüz korkar, ateşli silahlardan sinirleri bozulur, Kıta Avrupası ile İngiltere arasındaki her yolculuğunda can yeleklerinin sayısıyla yolcu sayısını kıyaslamadan edemezdi. At sırtında bir Hindu tanrısı kadar çok sayıda ele gereksinim duyardı; dizginlere sıkı sıkı yapışmak için en az dört el, hayvanın boynunu okşayıp yatıştırmak için ayrıca iki el... Lady Barbara, oğlunun korkaklığını görmezden gelmekten epeydir vazgeçmişti; kendine özgü cesaretiyle bu gerçekle de apaçık yüzleşmiş ama ana değil mi, gene de oğlunu sevmekten geri durmamıştı.

Lady Barbara boş zamanlarını Kıta Avrupasının geleneksel turist kalabalığından uzak köşelerini gezip görerek değerlendirir, Lester de fırsat buldukça ona eşlik ederdi. Onları hemen her paskalya mevsiminde, Orta Avrupa haritasın-

da pek gösterişsiz lekeler oluşturan o ufak prensliklerden birinin dağ kasabası Knobaltheim'da bulmak mümkündü.

Kral ailesiyle kıdemli dostluğu eski dostu olan Belediye Başkanı'nın gözünde önemli bir kişi kılıyordu Lady Barbara'yı. Bu nedenle Prens, kasaba dışındaki sanatoryumun açılışını yapmak üzere şahsen geleceğini bildirdiğinde Belediye Başkanı hemen Lady Barbara'ya koştu. Bir karşılama programında yer alabilecek bazıları ahmakça ve sıradan, bazılarıysa pek hoş, pek cicili bicili türlü numaralar hazırlanmıştı ama, Belediye Başkanı, bu marifetli İngiliz hanımının prensin şanına yakışacak zevkli yeni bir şeyler önereceğini ummaktaydı. Prens, ülkesinin dışında modası geçmiş bir tutucu, çağdaş ilerlemelerle –deyim yerindeyse– tahta kılıçla savaşan bir kişi olarak tanınıyor, kendi halkı ise onu burnu büyüklükle ilgisi olmayan görkemli, iyi yürekli bir yaşlı beyefendi olarak görüyordu. Knobaltheim'lılar, Prensi en iyi biçimde ağırlamayı akıllarına koymuşlardı. Lady Barbara konuyu Lester'e ve oteldeki bir iki kişiye de danıştı, ama kimsenin aklına yeni bir şey gelmiyordu.

"Gnaedige Frau'ya bir öneride bulunabilir miyiz?" Bu soruyu soran, Lady Barbara'nın bir iki kere görüştüğü ve büyük olasılıkla Güneyli bir Slav olduğuna karar verdiği koyu tenli, soluk benizli, iyice çıkık elmacık kemikli bir kadındı.

Kadın çekingen ama ısrarlı bir sesle, "Karşılama töreni için bir öneride bulunmama izin verir misiniz?" diye tekrarladı. "Bu bizim küçük oğlumuz, bebeciğimiz, ona minicik beyaz bir manto giydirip sırtına küçücük kanatlar takacak, paskalya meleği kılığına sokacağız; elinde büyük beyaz bir paskalya yumurtası olacak, yumurtanın içine de Prensin çok sevdiği yağmur kuşu yumurtalarıyla dolu bir sepet koyacağız. Oğlumuz bunu paskalya armağanı olarak Majestelerine

sunacak. Çok şirin bir fikir değil mi? Bir keresinde görmüştük, Styria prensliğinde de böyle yapıyorlar."

Lady Barbara kendisine paskalya meleği olarak önerilen dört yaşlarındaki açık tenli, bön bakışlı çocuğu kuşkuyla süzdü. Çocuğu ilk olarak önceki gün otelde görmüş ve böyle sarışın bir çocuğun nasıl olup da bu adamla bu kadın kadar esmer bir çiftin çocuğu olabileceğine şaşmıştı. Sonradan çiftin genç olmadığını hesaba katarak herhalde evlat edinmişler, diye düşünmüştü.

"Tabii, Prensin yanına varıncaya kadar küçüğe Gnaedige Frau eşlik edeceklerdir mutlaka," diye ekledi kadın; "ama küçüğümüz çok usludur, söylenenden dışarı çıkmaz."

Kocası da, "Viyana'dan derhal taze taze yahmuf kuşu yumuftalahından getifteheceğiz hamffendi," dedi.

Bu 'şirin fikir' çocuğu da Lady Barbara'yı da pek heyecanlandırmışa benzemiyordu. Lester açıkça karşı çıktı, ama Belediye Başkanı bu buluş karşısında zevkten erimişti adeta. Duygusallıkla yağmur kuşu yumurtalarının bağdaşımı onun Alman zevkini pek okşamış olmalıydı.

Olaylı gün geldiğinde, gerçekten de pek şirin, pek cicili bicili bir kılığa sokulan paskalya meleği, Majestelerini karşılamaya giden şenlik alayının minik gözdesi durumundaydı. Anne, çoğu annenin benzeri durumlarda gösterebileceği telaş ve işgüzarlıktan özellikle kaçınıyordu. Bir tek koşulu vardı; değerli yükü nasıl taşıyacağı uzun uzadıya gösterilip öğretilmiş olan o minik kollara paskalya yumurtasını kendisi yerleştirecekti. Sırası gelince Lady Barbara karşılama alayının başına geçti, çocuk da somurtuk yüzünde amansız bir kararlılıkla onun ayaklarının dibinden put gibi yürümeye koyuldu. Paskalya yumurtasını, hiç şaşırmadan, elinden düşürmeden o yaşlı iyi beye verirse kendisine bir sürü çikola-

ta, şekerleme vaat edilmişti. Lester de çocuğu bir kenara çekmiş, eğer görevinde en ufak bir yanlışlık yaparsa esaslı bir sopa yiyeceğini anlatmaya çalışmıştı ama herhalde Almancası çocuğun kulaklarını tırmalamaktan başka işe yaramamıştı. Lady Barbara ise daha düşünceli davranmış, acil bir durumda işe yarar düşüncesiyle yanına çikolatalı kurabiyeler almıştı. Çocukların çoğu, zaman konusunda sabırlıdır ama, bazen bir şey fazla uzadı mı, canları sıkılır, yarıda bırakıverirler. Prensin bulunduğu yüksekçe yere yaklaştıklarında Lady Barbara yavaşça kenara çekildi ve durdu. Çocuk ise aynı suratsızlıkla, büyüklerin övgü dolu mırıltılarından da cesaret alarak iki yana sallana sallana hiç duraklamadan yoluna devam etti. Seyirci kalabalığının en önünde duran Lester, arkasına döndü ve mutlu ana babanın ağzı kulaklarına vararak yavrularını nasıl seyrettiklerini görmek istedi. Tam o sırada tren istasyonuna çıkan yan sokaklardan birinde bir fayton ilişti gözüne; alelacele faytona binenler 'şirin fikri' kabul ettirmek için ellerinden geleni yapan çiftten başkası değildi. Oldukça keskin korkaklık dürtüsü kafasında birden bir şimşek çaktırdı, durumu o an kavradı Lester. Aynı anda sanki damarlarında binlerce küçük kapak açılmış, beyni bütün sellerin boşaldığı ortak bir havuzmuş gibi, kan uğultusuyla yükselmiş, tepesine dolmuştu. Bir an çevresinde sadece birtakım karaltılar gördü. Sonra kan ansızın hızla çekilen dalgalar halinde boşaldı; kalbinde bir damla kan bile kalmamış, bütün kanı çekilmişti sanki. Eli ayağı bağlanmış gibiydi; olduğu yerde çaresizlik içinde kalakaldı. Çocuğun, elinde belalı armağanla, koyun gibi bekleşen gruba doğru ağır, acımasız adımlarla ilerleyişini sersem sersem seyretmeye koyuldu. Büyülenmişti adeta, karşı koyamadığı bir merakla yeniden arkasına baktı; fayton son hızla istasyona doğru uzak-

laşıyordu.

Lester bir anda koşmaya başladı; oradakilerden hiçbirinin hayatta görmedikleri kadar hızlı koşuyordu, üstelik de –evet üstelik de kaçmak üzere yağlamamıştı tabanları. Hayatının o minicik anı içerisinde, beklenmedik bir dürtünün etkisiyle damarlarında atalarının kanı şahlanmış, gözünü bile kırpmadan tehlikenin olduğu yöne atılmıştı. Eğildi, rugby oyununda top kapmak istermişçesine yapıştı paskalya yumurtasına. Yumurtayı ne yapacağını bildiği yoktu, tek bildiği onu bir an önce çocuğun elinden çekip alması gerektiğiydi. Oysa çocuğa yumurtayı yaşlı sevimli beye sapasağlam verirse kurabiyeler, tatlılar yiyeceği söylenmişti; çocuk bağırmadı ama elindeki emanete sülük gibi yapıştı, bırakmadı. Lester, dizlerinin üzerine çöktü, çocuğun sıkı sıkı göğsüne bastırdığı belalı yumurtayı koparıp almaya çalıştı; utançtan ne yapacaklarını şaşıran seyircilerden öfke dolu çığlıklar yükseldi. Lester'ın çevresini bir anda hesap soran, tehditler savuran bir kalabalık sardı; ne var ki, Lester o meşum sözcüğü haykırdığı an bu kalabalık çil yavrusu gibi dağıldı. O sözcüğü Lady Barbara da duydu, kalabalığın ürkmüş bir koyun sürüsü gibi dört bir yana kaçıştığını, Prens'in yaverleri tarafından zorla çekilip götürüldüğünü gördü. Aynı anda, oğlunun bir an için kapıldığı cesaret krizinin küçük çocuğun beklenmedik direnci karşısında tuzla buz olduğunu, oğlunun dehşet içinde yüzükoyun yere yattığını da gördü; Lester, tehlike mahalline mıhlanmıştı sanki, tek kurtuluş çaresiymiş gibi yumurtanın üzerindeki beyaz saten kurdelelere çılgınca yapışmış, haykırıyor, haykırıyor, haykırıyordu. Lady Barbara şu anda oğlunu pençesine alan rezilce utançla, onu soylu ve çılgınca bir cesaretle tehlikenin ortasına atılmaya iten gözü kara davranışı zihninde belli belirsiz tarttı ya

da tartmaya çalıştı. Birbirine yapışmış gibi duran o iki karaltıyı, inatla karşı koyan çocuğun duygusuz suratıyla direnen gergin bedenini, çığlıklarını boğan bir dehşet içinde eli ayağı boşalan, korkudan yarı yarıya ölü kendi oğlunu ve ikisinin üstünde gün ışığında neşeyle uçuşan renkli bayrakları bir arada görmesi göz açıp kapayıncaya kadar sürdü. Bu sahneyi hiç unutmadı; hayatı boyunca görüp göreceği son sahneydi zaten.

Lady Barbara görmeyen gözlerini, yaralı yüzünü, olabildiğince gururla taşıyor insan içine çıktığında; ama paskalya mevsimi geldi mi dostları arkadaşları onun yanında çocukların pek sevdiği o paskalya sembolünün adını anmamaya büyük özen gösteriyorlar.

BİZANS USULÜ OMLET

Sophie Chattel-Monkheim'ın kendisi sosyalistti, evlenince de Chattel-Monkheim olmuştu. Bu varlıklı aileden koca olarak seçtiği erkek, zengin akrabalarına bile parmak ısırtacak kadar zengindi. Para dağılımı konusunda çok ilerici, çok kesin görüşleri vardı Sophie'nin; üstüne üstlük bir de para sahibi olması talihin çok hoş, çok yerinde bir cilvesiydi. Özel toplantılarda ve Fabian grubunun konferanslarında, kapitalizmin kötülüklerine amansızca sövüp sayarken, bir yandan da bunca eşitsizlik ve kötülüğün anası olan bu sistemin kendinden sonra da sürüp gideceğini aklından geçirdikçe, yüreği yağ bağlıyordu. Orta yaşlı reformcuların avuntularından biri de budur. Zorla kabul ettirdikleri fikirler kendileri ölüp gittikten sonra da yaşayacak ortam bulmalıdır ki gerçekten canlılıklarını korudukları söylenebilsin.

Bir bahar akşamı, yemek saatine doğru, Sophie aynayla oda hizmetçisinin arasına rahatça kurulmuş, saçının o günün modasını yansıtan gösterişli bir biçime sokulmasını izlemeye bırakmıştı kendini. Büyük bir huzur içindeydi. Nice çabalar sonucu istediğini elde eden, üstelik elde ettiğini elde ettikten sonra bile hâlâ ilginç bulan bir insanın huzuruydu bu. Suriye Dükü konuk olarak onun çatısı altına gelmeyi kabul etmişti, hatta şu anda çatısı altında bulunuyordu ve biraz sonra da masasında oturacaktı. Sophie iyi bir sosyalist olarak, toplumsal ayrıcalıklardan nefret eder, bir prens sını-

fının olması gerçeğini şiddetle kınardı ama mademki rütbe ve saygınlık denen bu yapay ölçütler sürüp gidecekti, evinde verdiği hafta sonu partisinde yüksek bir ailenin yüksek bir üyesinin bulunmasını pekâlâ da ister, bundan hoşnut olurdu. Günahtan nefret ederken günahkârı bağışlayacak kadar geniş görüşlüydü. Yoo, tamamen yabancısı olan Suriye Dükü'ne kişisel bir yakınlık duyduğundan falan değil, ama gene de 'Suriye Dükü' olarak her zaman başının üstünde yeri vardı bu zatın. Neden diye sorsanız Sophie de bilemezdi ya, kimsenin ona böyle bir şey soracağı olmadığı gibi, birçok ev sahibesi de kıskançlıktan çatlıyordu.

Bir yandan mutluluktan uçarken bir yandan da, "Bu gece harikalar yaratmalısın Richardson," diyordu hizmetçisine; "çok çok güzel olmalıyım. Hepimiz harikalar yaratmalıyız."

Kız bir şey demedi, ama bakışlarındaki ciddiyetle ellerinin olanca hamaratlıkla gidip gelmesinden onun da harikalar yaratmaya kesin kararlı olduğu anlaşılıyordu.

Tam o sırada kapı hafifçe tıklatıldı. Belli ki inatçı biriydi kapıyı vuran, bekletilmeye sabrı yoktu.

"Git bak bakalım kimmiş," dedi Sophie; "şarap için geldiler galiba."

Richardson kapıdaki haberci ile fısır fısır bir şeyler konuştu. Geri döndüğünde deminki telaşlı davranışlarının yerini garip bir ağır kanlılığa bıraktığı görülüyordu.

"Neymiş?" diye sordu Sophie.

"Evin çalışanları 'alet bırakımı'na geçtiler madam," dedi Richardson.

Sophie, "Alet bırakımı mı!" diye bir çığlık attı. "Yani greve mi gidiyorlar demek istiyorsun?"

"Evet madam," dedi Richardson ve ekledi: "Nedeni de

Gaspare."

"Gaspare mı?" dedi Sophie şaşkınlıkla; "yedek ahçı! Omlet uzmanı!"

"Evet madam, Gaspare omlet uzmanı olmadan önce uşaktı ve iki yıl önce Lord Grimford'lardaki büyük grevde grev kırıcılığı yaptı. Buradaki çalışanlar onu işe aldığınızı öğrenir öğrenmez bunu protesto etmek üzere 'alet bırakımı'na gitmeye karar verdiler. Sizinle kişisel bir sorunları yok ama Gaspare'a bir an önce yol verilmesini istiyorlar."

"Ama," diye karşı çıktı Sophie, "İngiltere'de Bizans usulü omlet yapmayı bilen tek adam o. Onu özel olarak Suriye Dükü gelecek diye tuttum, ha deyince başkasını bulamam ki yerine. Paris'e haber yollayıp adam aratmam gerekir; Dük Bizans usulü omlete bayılıyor çünkü. İstasyondan buraya gelinceye kadar dilinden düşürmedi."

Richardson, "Gaspare, Lord Grimford grevinde grev kırıcılığı yaptı," diye inatla üsteledi.

"Ah, ne korkunç," dedi Sophie; "tam da evimde Suriye Dükü'nü ağırlarken hizmetçiler greve gidiyor. Hemen bir şeyler yapmalıyız. Çabuk şu saçımı bitir de gidip bakayım onları razı edebilecek miyim."

Richardson, "Saçınızı bitiremem madam," dedi sakin ama kararlı bir sesle. "Sendikalıyım, grev anlaşmayla sonuçlanmadan yarım dakika önce bile parmağımı kıpırdatamam. Emrinizi yerine getiremeyeceğim, kusura bakmayın."

"Ama bu insanlık dışı bir şey!" diye acıklı bir çığlık attı Sophie; "her zaman örnek bir işveren oldum, sadece sendikalı hizmetçi tuttum, başıma bunlar mı gelecekti. Saçımı kendim bitiremem ki; nasıl yapılacağını bilmiyorum. Ne yapacağım ben şimdi? Ne acımasızlık!"

"Ağzınıza sağlık," dedi Richardson, "bendeniz iyi bir tu-

tucuyum ve hani affedersiniz, bu sosyalizm palavralarına da hiç gelemiyorum. Baştan aşağı zorbalık, başka hiçbir şey değil, ama ne yapalım ki herkes gibi benim de ekmeğimi kazanmam gerek, onun için de sendikalıyım. Aylığımı iki katına da çıkarsanız grev komitesinden izin çıkmadan elime firkete bile alamam."

Kapı yıkılırcasına açıldı, Catherine Malsom kasırga gibi daldı odaya.

"Pek güzel doğrusu!" diye bas bas bağırıyordu, "evdeki hizmetçiler önceden haber vermeden grev yapıyor, ben de dımdızlak kalakalıyorum ortada! Bu kılıkla dünyada insan içine çıkamam!"

Onu şöyle bir yukarıdan aşağı süzen Sophie de bu görüşe katıldı.

"*Hepsi de mi* grevde?" diye sordu oda, hizmetçisine.

"Mutfaktakiler değil," dedi Richardson, "onlar başka sendikadan."

"Hiç değilse akşam yemeği yiyebileceğiz," dedi Sophie; "buna da şükür!"

"Akşam yemeği mi!" diye homurdandı Catherine, "hiçbirimiz akşam yemeğine inemeyecek durumda olduktan sonra akşam yemeğinden ne anladım ben? Kendi saçına bak –sonra dön de bana bak!– ya da bakma daha iyi."

Sophie, "Oda hizmetçisi olmadan çok zor, biliyorum –kocan yardımcı olamaz mı?" diye sordu çaresizlik içinde.

"Henry mi? O bizden de kötü durumda. Onun uşağı, her yere yanında taşımakta ısrar ettiği son moda portatif Türk hamamından tek anlayan adam."

"Bir akşam da Türk hamamsız oluversin," dedi Sophie; "ben saçsız insan içine çıkamam ama Türk hamamı lüks sayılır."

"Canımın içi," dedi Catherine, iyice burnundan soluyarak; "grev başladığında Henry *hamamdaydı*. Hamamın *içinde*, anladın mı? Hâlâ da orada."

"Çıkamıyor mu peki?"

"Nasıl çıkılacağını bilmiyor ki. 'Çıkılır' yazan kolu her indirişinde sadece sıcak buhar çıkartabiliyor. Hamamda iki tip buhar var, 'katlanılabilir' ve 'ancak katlanılabilir'; ikisini de açtı. Şu sıralarda dul kalmış olmam gerekir."

Sophie, "Gaspare'ı kovmam söz konusu olamaz," diye inledi, "başka omlet uzmanı bulmama imkân yok."

Catherine, "Benim başka koca bulmam mümkün mü değil mi, onu soran yok bakıyorum," dedi acı acı.

Sophie kararını vermişti. "Git," dedi Richardson'a, "grev komitesine ya da bu işi düzenleyen her kimse ona söyle, şu an Gaspare'a yol vermiş bulunuyorum. Gaspare'a da söyle, kütüphaneye gelsin parasını vereyim, bir de –artık nasıl yapacaksam– özür dileyeyim; sonra da hemen yetiş saçımı bitir."

Yarım saat kadar sonra, Sophie konuklarını yemek odasına buyur etmeden önce Büyük Salon'da toplamıştı. Henry Malsom'un amatör tiyatrocuların makyajını andıran koyu böğürtlen pembesi ten rengi dışında, salonda toplananların hiçbiri demin ortaya çıkan ve hemen atlatılan kriz konusunda pek renk vermiyordu. Öte yandan gerilimin zihinlere belli bir tutukluk getirmediği de söylenemezdi. Sophie ünlü konuklarıyla havadan sudan konuşmaya çalışırken gözleri sık sık kapıya kayıyor, onları biraz sonra yemeğe çağıracak olan uşağın davetini geciktirmemesine dua ediyordu. Ara sıra, aynaya dönüp korkunç bir fırtına öncesi geciken geminin sağ salim limana girdiğini gören bir sigortacının duyacağı iç ferahlığı ile harika saç tuvaletini hayranlıkla seyretmekten

de geri durmuyordu. Derken kapılar açıldı ve uşak göründü neyse ki. Fakat 'yemek hazır' diye bir laf çıkmadı ağzından; kapıyı kapatıp içeri girdi. Söyleyecekleri Sophie'yi ilgilendiriyordu yalnızca.

"Akşam yemeği hazırlanmadı, madam," dedi ciddi bir sesle; "bu sefer de mutfak çalışanları 'alet bırakımı'na geçtiler. Gaspare, Ahçılar ve Mutfak İşçileri Sendikasına üyedir, onun işten atıldığını duyar duymaz, o an işi bıraktılar. Hemen yeniden işe alınmasını ve sendikadan özür dilenmesini istiyorlar. Çok kararlı olduklarını da ekleyeyim, madam; yemek masasına önceden konan küçük francalaları bile geri vermeye zorladılar beni."

Aradan on sekiz ay geçti. Sophie Chattel-Monkheim'ın eski tanıdıklarıyla bir zamanlar girip çıktığı yerlere yeniden uğramaya başladığı söyleniyor ama henüz kendine çok dikkat etmesi gerekiyor. Doktorlar onun politik toplantılara ya da Fabian konferanslarına gitmesine kesinlikle izin vermiyorlar. Kendisinin de gitmek istediği şüpheli ya.

DİŞİ KURT

Leonard Bilsiter, bu dünyayı çekici ve ilginç bulmakta yaya kaldıkları için kendi bildikleri, hayal ettikleri ya da düpedüz uydurdukları 'görünmeyen bir dünya'ya sığınan kişilerdendi. Çocuklar da böyle yapar, ama çocuklar kendi kendilerini inandırmakla yetinir, başkalarını da inandırmaya çalışarak hayallerini bayağılaştırmazlar. Leonard Bilsiter ise inançlarını ancak bir 'azınlığa' açmakla övünürdü; başka bir deyişle, ona kulak vermeye katlanacak birkaç kişiye...

Rastlantılar karşısına mistik bilgi sermayesini artıracak bazı olaylar çıkarmamış olsaydı, onun öbür dünyayla ilişkileri salon medyumluğunun ucuzluklarından ileri gitmeyecekti belki de. Leonard, Rus demiryolu grevinin ciddi bir tehlikeden bir gerçeklik haline dönüşmeye yüz tuttuğu günlerde, Ural'lardaki maden ocaklarıyla ilgilenen bir dostuyla Doğu Avrupa'da yolculuğa çıkmıştı. Grev onu tam Perm kentinin dışında yakaladı. İşte, bu gergin ortamda, ücra bir istasyonda mahsur kaldığı sırada deri koşum ve madeni eşya ticareti yapan biriyle tanışmış, bu kişi onu gezici Balkan satıcılarıyla yerli halktan öğrendiği yarım yamalak efsaneler anlatarak oyalamış, kendisi de oyalanmıştı. Leonard İngiltere'ye döndüğünde dost çevresinde bir yandan grev serüvenlerini bire bin katarak anlatıp dururken bir yandan da Sibirya Büyüsü diye gösterişli bir ad yakıştırdığı karanlık güçler hakkında insanı bunaltacak kadar gizemli imalarda bulun-

muş, sanki daha söylemediği çok şey varmış gibi davranmıştı. Bir iki hafta sonra genel ilgisizlik sonucunda ne ima ne giz kalmış, Leonard, az sayıda seçilmiş kişiye olağanüstü güçler sağlayan bu gizli gücün kullanımıyla ilgili ayrıntılı açıklamalarda bulunmaya koyulmuştu. Ortalığı ayağa kaldırmaya pek meraklı bir hanım olan teyzesi Cecilia Hoops da bedava reklamını yapmaktan geri durmamış, Leonard'ın kendi gözlerinin önünde bir sakızkabağını güvercine çevirdiğine yeminler etmişti. Bunun üzerine bazı kişiler Mrs. Hoops'un uydurma gücünün Leonard'ın doğaüstü güçlerinden çok daha fazla olduğunu söyleyerek olaya kapanmış gözüyle bakmışlardı.

Leonard'ın gizli güçlerin sahibi mi yoksa şarlatan mı olduğu konusunda tartışmalar süredursun, bizimki Mary Hampton'ın hafta sonu partisine bu iki mesleğin birinde ün salınış bir kişi edasıyla gelmiş, eline geçen hiçbir gösteriş fırsatını da kaçırmamıştı. Kendisinin ya da teyzesinin söz aldığı her konuşmada bu karanlık ve gizli güçlerden bahsedilmiş, Leonard'ın geçmişteki ve gelecekteki bütün gösterileri gizemli imalara ve hayret nidalarına konu olmuştu.

Geldiğinin ertesi günü öğle yemeği yenirken ev sahibesi, "Beni kurt yapmanızı ne kadar isterdim bilseniz, Mr. Bilsiter," dedi.

"Sevgili Mary," dedi Albay Hampton, "böyle eğilimlerin olduğunu bilmiyordum doğrusu."

"Tabii *dişi* kurt canım," dedi Mrs. Hampton; "durup dururken insandan hayvana geçmek yeterince yorucu, bir de cinsiyet değiştirmeyi kim ister."

"Bu konuların hafife alınmaması gerekir görüşündeyim," dedi Leonard.

"Hafife almıyorum, emin olun son derece ciddiyim. Yal-

nız bugün olmasın; sadece sekiz briç oyuncumuz var, karelerden biri bozulsun istemem. Yarın sayımız artacak. Yarın akşam, yemekten sonra –"

"Hakkında pek az şey bildiğimiz gizli güçlerle ilgili konularla alay etmek yerine onlara saygıyla yaklaşmalıyız kanımca," dedi Leonard. Sesinde öyle bir hiddet vardı ki, konu hemen kapatıldı.

Clovis Sangrail, Sibirya Büyüsü'nün imkânları tartışılırken kendisinden beklenmeyecek kadar sessiz kalmıştı; yemekten sonra Lord Pabham'ın ardından bilardo salonuna gitti ve, "Vahşi hayvan koleksiyonunuzda dişi kurda benzer bir hayvan var mı? Az çok uysal bir dişi kurt?" diye sordu.

Lord Pabham şöyle bir düşündü. "Louisa var," dedi. "Oldukça iyi bir kurttur. İki yıl önce birkaç Antarktika tilkisi karşılığında almıştım. Benim yanımda bütün hayvanlar çok geçmeden uysallaşır; Louisa için melek kadar uysal bir dişi kurt diyebilirim. Neden sordun?"

"Yarın akşam için ödünç verir misiniz diyecektim," dedi Clovis. Sesinde ödünç kol düğmesi ya da tenis raketi isteyen birinin rahatlığı vardı.

"Yarın akşam mı?"

"Evet, kurtlar gece yaşar, onun için geç saatlere kadar uyanık kalmasında bir sakınca yok herhalde," dedi Clovis, her şeyi inceden inceye hesaplamış bir adam tavrıyla; "hava kararduktan sonra adamlarınızdan biri onu Pabham şatosundan alıp buraya getirir, Mary Hampton kimsenin dikkatini çekmeden ortadan kaybolduğu bir anda biz de Louisa'yı gizlice limonluğa salıveririz."

Lord Pabham bir an son derece bağışlanabilir bir şaşkınlıkla baktı Clovis'e; sonra yüzü kahkahadan kırışıncaya kadar uzun uzun güldü.

"Anladıım –seni gidi seni, demek böyle ha? Sen de Sibirya Büyüsü'ne kalkıştın anlaşılan. Peki Mrs. Hampton ne diyor bu işe?"

"Siz Louisa'nın uslu duracağına söz verirseniz Mary de sonuna kadar yardımcı olacağına yemin etti bana."

"Louisa'yı bana bırak sen," dedi Lord Pabham.

Ertesi gün konukların sayısı epeyce kabarmış, seyirci artışına koşut olarak Bilsiter'ın gösteriş merakı da iyice çığırından çıkmıştı. O akşam yemekte görünmeyen varlıklar ve sınanmamış güçler üzerine bir konferans çekti. Çenebazlığının etkisi, oyun odasına geçmeden önce kahve içmek üzere oturma odasına geçildiğinde bile hâlâ sürmekteydi. Teyzesi onun yumurtladıklarını derin bir saygı içinde dinliyor ama bir yandan da olay meraklısı olduğundan sırf laf kalabalığının ötesinde, daha etkileyici bir şeyler de olsun istiyordu.

"Leonard, bir şeyler yap da ne müthiş güçlere sahip olduğunu anlasın herkes!" diye yalvarıyordu." "Bir şeyin biçimini değiştir. Biliyor musunuz, istese öyle bir yapar ki!" diyordu çevresindekilere bir yandan da.

"N'olur yapın," dedi Mavis Pellington ciddi ciddi, yanındakiler de bu ricaya katıldılar. Büyüye inanmaya niyetli olmayanlar bile hiç değilse amatör bir sihirbazın numaralarını seyrederiz diye seviniyorlardı.

Leonard kendisinden dişe dokunur bir kanıt istendiğini anlamıştı sonunda.

"İçinizden birinde üç kuruşluk bozuk para ya da buna benzer değersiz bir şey var mı?" diye sordu.

"Para kaybetmek filan gibi ilkel bir numara yapmayacaksınız herhalde?" dedi Clovis küçümseyici bir tavırla.

Mary Hampton, "Beni kurt yapmamakta ısrar etmekle kabalık ediyorsunuz ama," dedi. Yerinden kalkmış, papa-

ğanlara yemek artıklarından vermek üzere limonluğa doğru yönelmişti.

"Bu gibi güçlerle alay etmenin tehlikeleri konusunda önceden de uyarmıştım sizi," dedi Leonard olanca ciddiyetiyle.

Mary, "Anlaşıldı yapamayacaksınız," dedi ve kışkırtıcı bir kahkaha salıverdi limonluktan. "Haydi, yapın da görelim. Beni kurt yapın da görelim."

Bu sözleri söyler söylemez de açalyaların ardında gözden kayboldu.

Leonard, "Mrs. Hampton –" diye söze başladı, daha da artan bir ciddiyetle, ama gerisini getiremedi. Sanki odada ansızın iliklere işleyen bir serinlik çıkmıştı; aynı anda papağanlar da kulakları sağır eden çığlıklar atmaya başladılar.

Albay Hampton, "Bu kahrolası kuşlara da ne oluyor Mary?" diye bağırdı. Tam o anda Mavis Pellington'dan yükselen çok daha korkunç bir çığlık herkesi yerinden sıçrattı. Açalyalarla eğrelti otlarının arasından kendilerine bakmakta olan hain görünüşlü boz rengi hayvanı görenlerin kimi dehşetten ne yapacağını şaşırmış kimi ise hemen savunma durumuna geçmişti.

Herkesi bir anda saran korku ve şaşkınlıktan silkinip toparlanan ilk kişi Mrs. Hoops oldu.

Yeğenine dönerek, "Leonard!" diye tiz bir çığlık attı; "o kurdu hemen Mrs. Hampton haline getir bakayım! Her an üzerimize saldırabilir. Çabuk aslına döndür, çabuk!"

"Na –nasıl yapılacağını bilmiyorum," diye kekeledi Leonard. Herkesten daha çok korkmuştu, ödü patlamıştı adeta.

Albay Hampton, "Nee!" diye haykırdı, "hem karımı kurt yapmak gibi bir terbiyesizlikte bulundun hem de orada durmuş sakin sakin eski haline getiremeyeceğini söylüyorsun ha!"

Leonard'ın da hakkını vermek gerek, o anda sakinlikle uzaktan yakından bir ilişkisi yoktu.

"Emin olun, kurt yapmadım Mrs. Hampton'ı, aklımın köşesinden bile geçirmedim," diye karşı çıktı.

Albay, "Peki o halde karım nerede ve bu hayvan limonluğa nasıl girdi?" diye hesap sordu.

"Mrs. Hampton'u kurt yapmadığınıza tabii ki inanmak isteriz," dedi Clovis kibar kibar, "ama gözümüzün önünde olup bitenler sizi yalancı çıkarıyor."

Sabrı taşan Mavis, "Şu hayvan şurada durmuş hepimizi paramparça etmeye hazırlanırken bu adamın savunmasını mı dinleyeceğiz?" diye mızmızlandı.

Albay Hampton, "Lord Pabham, siz vahşi hayvanlardan anlarsınız –" diye atıldı.

"Benim alışık olduğum vahşi hayvanlar," dedi Lord Pabham, "tanınmış satıcılardan alınma, şeceresi düzgün hayvanlardır ya da benim özel çiftliklerimde yetiştirilmişlerdir. Öyle açalyaların arasından çıkagelip de bizi hepimizin pek çok sevdiği tatlı ev sahibemiz nereye gitti diye düşündürten hayvanlarla hiç karşılaşmadım bundan önce. Fakat *görünüşe* bakılacak olursa," diye sürdürdü sözünü, "oldukça iri bir Kuzey Amerika kurdu bu, dişi; Latince adıyla söylemek gerekirse bir *canis lupus*."

Kurt odanın içine doğru bir iki adım daha atınca, "Latince adı eksik olsun!" diye bir çığlık attı Mavis. "Yiyecek göstererek uzaklaştırıp sonra da kimseye zarar veremeyeceği bir yere kapatamaz mısınız şunu?"

"Eğer gerçekten Mrs. Hampton ise daha demin mükellef bir yemek yediğini unutmayın; yiyeceğe pek kulak asacağını sanmam," dedi Clovis.

Mrs. Hoops, "Leonard," diye yalvarmaya başladı gözyaş-

ları içinde, "diyelim ki, bu senin marifetin değil. Gene de o olağanüstü yeteneklerini kullanıp şu korkunç hayvanı hepimizi ısırmadan önce zararsız bir yaratık yapamaz mısın –tavşan filan gibi?"

Clovis, "Karısının oyuncak gibi bir hayvandan ötekine çevrilip durmasından Albay Hampton pek hoşlanmayacaktır sanırım," diye söze karıştı.

"Kesinlikle izin vermem böyle bir şeye," diye gürledi Albay.

"Rastladığım kurtların çoğu müthiş şeker düşkünüdür," dedi Lord Pabham, "isterseniz bunu da bir deneyelim."

Kahve fincanının tabağından bir kesme şeker alıp Louisa'ya fırlattı, kurt şekeri havada kaptı. Konuklar bunun üzerine rahat bir nefes aldılar; en azından papağanları parçalaması beklenebilecek bir kurdun şeker yediğini görmek korkunçluğunu alıp götürüyordu biraz. Hele Lord Pabham şeker konusunda yalancı bir eli açıklık göstererek hayvanı odadan dışarı çıkarmayı başardığında konuklar derin bir nefes aldılar. O an limonluğa doğru bir koşuşturma oldu. Üzerinde papağanların yiyeceği duran tabak dışında Mrs. Hampton'dan hiçbir iz yoktu.

"Kapı içeriden kilitli!" diye bağırdı Clovis. Deniyormuş gibi yaparken o anda kendisi kilitlemişti oysa.

Herkes Bilsiter'a döndü.

"Karımı kurt yapmadınızsa," dedi Albay Hampton, "kilitli bir kapıdan geçemeyeceğine göre nereye kaybolduğunu açıklar mısınız lütfen? Sizden bir Kuzey Amerika kurdunun limonlukta nasıl birdenbire boy gösterdiğini soracak değilim ama Mrs. Hampton'a ne olduğunu sorma hakkına sahibim sanıyorum."

Bilsiter'ın bir kere daha bilmediğini söylemesi yeniden

konukların sabırsızca inanmazlığı ile karşılandı.

"Bu evde bir saat daha duramam," dedi Mrs. Hoops, "buradaki hanımların başına neler geleceği hiç bilinmez. Bir kurtla baş başa kalmaya da hiç niyetim yok."

Clovis, "*Dişi kurt*," dedi yatıştırıcı bir sesle.

Bu olağandışı durum karşısında ne gibi nezaket kurallarına uyulması gerektiği tartışmasına girişilmedi. Zaten Mary Hampton'ın ansızın ortaya çıkıp odaya dalıvermesiyle birlikte böyle bir tartışma nedeni de kalmamış oluyordu.

"Biri beni uyuttu," diye bağırdı küskün bir sesle; "kendimi nerede bulsam beğenirsiniz, kilerde; üstelik de Lord Pabham'ın avcundan şeker yerken. Uyutulmaktan nefret ederim, ayrıca doktor şekeri kesinlikle yasak etti."

Durum elden geldiğince açıklandı Mrs. Hampton'a –tabii buna ne kadar açıklama denebilirse...

Mary, "Demek beni *gerçekten* kurt yaptınız!" diye heyecan dolu bir çığlık attı.

Oysa Leonard zafer fırsatını kendi elleriyle berbat etmiş bulunuyordu. Bitkin bir halde başını sallamakla yetindi.

"O cüreti ben gösterdim," dedi Clovis, "şöyle söyleyeyim, şahsen birkaç yıl Rusya'nın Kuzey Doğu bölgelerinde bulunmuşluğum vardır; o yörenin büyüleri hakkında sıradan bir turistin bilebileceğinden fazlasını biliyorum. Bu güçlerimden söz etmeyi pek sevmem ama insan bu konuda bir sürü saçma sapan laf edildiğini duyunca dayanamıyor, gerçekten bu işlerden anlayan birinin elinde Sibirya Büyüsü neler başarabilir, onu göstermek istiyor doğrusu. Şeytana uydum, ne yaparsınız. Biraz *brandy* rica etsem; pek yorgun düştüm de."

Leonard Bilsiter o anda Clovis'i bir hamamböceğine çevirip de ayağıyla ezebilse, ezerdi herhalde.

AÇIK PENCERE

On beş yaşlarında pek bilmiş bir küçükhanım, "Teyzem biraz sonra aşağıya inecek," dedi; "bu arada benimle yetinmek zorunda kalacaksınız."

Framton Nuttel, teyzenin birazdan aşağıya ineceğini hesaba katarak yeğenin hoşuna gidecek bir şeyler geveledi ağzında. İçinden, hiç tanımadığı insanların evlerine yaptığı bu nezaket ziyaretlerinin, devam ettiği sinir bozukluğu kürüne iyi gelip gelmeyeceğini düşünüyordu.

Framton, bu kırsal yerde inzivaya çekilme hazırlıklarına girişti̇ğinde, kız kardeşi, "Neler olacak, bak sana söyleyeyim," demişti, "kendini oralarda diri diri mezara gömeceksin, tek bir insanla iki çift laf edemeyeceksin, kukumav kuşu gibi düşünüp durmaktan sinirlerin daha da bozulacak. Oradaki tanıdıklarıma senden söz eden birer mektup yazıp sana vereceğim. Bazıları, hatırladığım kadarıyla, oldukça sevimli insanlardı."

Framton, mektuplardan birini vermeye hazırlandığı Mrs. Sappleton'ın, 'sevimli' sınıfına girip girmediğini merak ediyordu.

Aralarındaki sessizliğin yeterince uzadığı kanısına varınca, Mrs. Sapletton'ın yeğeni, "Burada çok tanıdığınız var mı?" diye sordu.

"Kimseyi tanımıyorum," dedi Framton. "Kız kardeşim dört yıl önce burada, rahibin evinde kalmıştı da, beni bura-

daki bazı kişilere tanıtmak için mektup yazdı."

Bu son sözleri belirgin bir pişmanlıkla söylemişti. Çok bilmiş küçükhanım, "O halde teyzem hakkında hiçbir şey bilmiyorsunuz?" diye sürdürdü. Konuk, "Sadece adıyla adresini," diye açıkladı. Mrs. Sappleton'ın evli mi bekâr mı olduğunu merak etmişti birden. Odadaki havada belli belirsiz de olsa bir erkeğin varlığı seziliyordu.

Çocuk, "O büyük felaket teyzemin başına tam üç yıl önce geldi," dedi. "Demek ki, kız kardeşinizden sonraya rastlıyor."

Framton, "Ne felaketi?" diye sordu. Felaketler, bu sakin köy köşesine uğramazmış gibi geliyordu insana.

Yeğen, çimenlik bahçeye açılan büyük camlı kapıları göstererek, "Ekim ayında olmamıza rağmen şu pencereyi neden ardına kadar açık tuttuğumuzu merak ediyorsunuzdur herhalde," dedi.

"Mevsime göre oldukça sıcak bir hava," dedi Framton; "peki, pencerenin felaketle bir ilgisi mi var?"

"Bundan tam üç yıl önce, teyzemin kocasıyla iki genç erkek kardeşi bu pencereden çıkıp ava gittiler. Bir daha da geri dönmediler. Çulluk avlamak için en sevdikleri avlağa gitmek üzere sazlıklardan geçerken hain bataklık üçünü de yuttu. O yaz korkunç yağmur yağmıştı hatırlarsanız, bu yüzden önceki yıllarda sağlam olan yerler bile beklenmedik bir anda çöküveriyordu. Cesetleri hiç bulunamadı, işin en korkunç yanı da bu ya." Sözün burasında ses, çokbilmişliğini kaybetti ve çocuk göz yaşartıcı bir biçimde kekelemeye başladı. "Zavallı teyzem bir gün geri döneceklerini sanıyor. Onlar ve onlarla birlikte kaybolan küçük, kahverengi spanyel cinsi köpek geri gelip her zamanki gibi şu pencereden içeriye gireceklermiş. Her akşam karanlık iyice çökünceye kadar

pencereyi açık bırakmamızın nedeni de bu işte. Zavallı teyzeciğim, nasıl çıkıp gittiklerini daha dünmüş gibi anlatır, kocasının kolunda su geçirmez beyaz yağmurluğu varmış, küçük kardeşi Ronnie ise, her zaman olduğu gibi teyzemi kızdırmak için onun pek sinirine dokunan 'Nerelere yolculuk, söylesene Bertiecik' türküsünü söylüyormuş. Biliyor musunuz, bazen bunun gibi sessiz, yaprak kımıldamayan akşamlarda tüylerim ürperir, neredeyse şu pencereden içeriye..."

Gerçekten de birden ürperdi ve sustu. Teyze, geç kaldığı için telaşla özür üstüne özür dileyerek odaya daldığında Framton rahat bir soluk aldı. "Vera sizi oyalamıştır herhalde?"

"Çok ilginç şeyler anlattı," dedi Framton.

Mrs. Sappleton şuh bir sesle, "Umarım pencerenin açık oluşundan rahatsız olmuyorsunuzdur," dedi. "Kocamla erkek kardeşlerim biraz sonra avdan dönecekler de. İçeriye hep pencereden girerler. Sazlıkların orada çulluk avlamaya gittiler bugün, zavallı halılarımı yine batıracaklar demektir. Siz erkekler hepiniz aynısınız, ne yapalım!"

Mrs. Sappleton, neşeli bir sesle avdan, av kuşlarının azlığından, kışın ördek bulunup bulunmayacağından dem vurarak çene çalmayı sürdürdü. Framton dehşetten donakalmıştı. Konuşmayı daha az ürkünç konulara çekmekte direttiyse de pek başarılı olamadı. Ev sahibesinin kendisini yarım kulakla dinlediğini, gözlerinin sürekli açık pencereye, pencerenin ardındaki çimenliğe kaydığını fark ediyordu. Ziyaretinin bu üzücü olayın yıldönümüne rastlamış olması gerçekten talihsizlikti.

"Doktorlar kesin olarak dinlenmemi, zihnimi fazla yormamamı öğütlediler," diye söze girdi Framton. O da pek

çokları gibi, hiç tanımadığı yabancılarla yeni tanıştığı kimselerin, karşılarındakilerin hastalıkları ve halsizlikleri, bunların nedenleri ve tedavileri gibi konularla yakından ilgili olduklarını sanmak yanılgısına düşmüştü. "Yalnız, yemek rejimi konusunda anlaşamıyorlar bir türlü," diye de ekledi.

Mrs. Sappleton, "Öyle mi?" dedi; esnemesini son anda bastırarak. Sonra birden kulak kesildi –ama Framton'un söylediklerine değil.

"İşte geldiler!" diye bağırdı. "Tam da çay vakti, ah canlarım, burunlarına kadar da çamura batmışlar!"

Framton azıcık ürpererek, anladığını ve çok üzüldüğünü belirten bakışlarını yeğene çevirdi. Çocuk gözlerinde buz gibi bir dehşetle açık pencereye bakakalmıştı. Framton, adını koyamadığı tüyler ürpertici bir korkunun şoku içinde koltuğunda döndü ve onun baktığı yere baktı.

Giderek koyulaşan alacakaranlıkta, üç kişi çimenlikten eve doğru yaklaşıyordu; üçü de kollarının altına birer tüfek sıkıştırmıştı, biri beyaz bir yağmurluğu omuzuna atmıştı. Kahverengi, spanyel cinsi yorgun bir köpek ayaklarının dibinden yürüyordu. Sessizce eve yaklaştılar, tam o sırada karanlığın içinden sıtma görmemiş genç bir erkek sesi, "Yahu, nerelere yolculuk, söylesene Bertiecik" türküsüne başladı.

Framton, o an deli gibi bastonuyla şapkasına yapıştı; şimşek hızıyla kaçıp giderken koridora açılan kapıyı, çakıl döşeli yolu, bahçe kapısını hayal meyal fark etti. Yoldan geçen bir bisikletli onunla çarpışmamak için yol kenarındaki çalılığa bindirmek zorunda kaldı.

Beyaz yağmurluğun sahibi, "İşte geldik hayatım," dedi pencereden içeriye girerken; "çok çamurlu ama çoğu kuru çamur. Biz gelirken şimşek gibi çıkıp giden de kimdi?"

Mrs. Sappleton, "Pek tuhaf bir adam, Mr. Nuttel diye bi-

ri," dedi. "Sadece hastalıklarından söz etti sonra da siz geldiğinizde veda etmeden, özür bile dilemeden, kaçıp gitti. Hortlak gördü sanırsınız."

Yeğen, "Spanyel yüzünden galiba," dedi sakin bir sesle. "Köpeklerden dehşetli korkuyormuş, bana öyle söyledi. Bir keresinde Ganj nehri kıyısında başıboş bir köpek sürüsü onu mezarlıklara kadar kovalamış, o da geceyi yeni kazılmış bir mezarda, tepesinde hırlayıp dişlerini gösteren, ağzından köpükler saçan köpeklerle geçirmek zorunda kalmış. Kim olsa sinirleri yerinden oynar."

Ayaküstü masal uydurmakta üstüne yoktu da.

SCHARTZ-METTERKLUME YÖNTEMİ

Lady Carlotta, yol kenarındaki küçük istasyonda trenden indi. Trenin keyfi gelip de yeniden hareket edinceye kadar, platformda şöyle iki üç kere bir aşağı bir yukarı gidip gelmek istiyordu canı. Tam o sırada, aşağıdaki yolda, taşıyabileceğinden çok daha fazlasını sürüklemeye çalışan zavallı bir atla, kendisine ekmek parası kazandıran hayvana korkunç bir nefret duyuyormuşçasına davranan bir arabacı ilişti gözüne. Lady Carlotta, bir anda yola indiği gibi, duruma el koyarak olayın gidişini değiştirdi. Dostları, bu gibi olaylara 'üzerine vazife olmadığı' gerekçesiyle karışmamasını öğütler dururlardı her zaman. Lady Carlotta 'karışmama' ilkesini o güne kadar sadece bir kere, o da 'karışmama' öğretisinin en ateşli savunucularından biri olan bir hanım, küçük ve son derece rahatsız bir ağacın üzerinde, aşağıdaki azgın yabandomuzu tarafından üç saatliğine tutsak edildiğinde benimsemişti. Çitin öteki yanında bulunan Lady Carlotta elindeki suluboya resme devam etmiş, yabandomuzuyla tutsağının arasına girmek üzere hiçbir harekette bulunmamıştı. Lady Carlotta'nın sonunda esenliğe çıkarılan hanımın dostluğunu kaybettiğini söylemeye gerek yok. Şu sırada ise, bütün yolculuk boyunca ilk defa bir sabırsızlık belirtisi göstererek dumanlar saça saça onu bırakıp giden trenini kaçırmış bulunuyordu sadece. Yol ortasında bırakılmayı feylesofça bir kayıt-

sızlıkla kabullendi Lady Carlotta; dostları ve akrabaları onun bagajının yerine sahipsiz ulaşmasına çoktandır alışmışlardı. Gideceği yere 'başka bir trenle' geleceğini bildiren üstünkörü bir telgraf çekti. Henüz ne yapması gerektiğini düşünmeye vakit bulamamıştı ki, gösterişli giysiler içindeki bir hanımın kendi üzerindekileri uzun uzun süzerek kafasında birtakım sonuçlara varmakta olduğunu fark etti.

Birdenbire ortaya çıkan bu hanım, "Siz karşılamaya geldiğim mürebbiye Miss Hope olmalısınız," dedi. Sesinden, herhangi bir tartışma açmaya niyetli olmadığı anlaşılıyordu.

Lady Carlotta, (tehlikeli bir yumuşak başlılıkla), "Ey, öyle diyorsan öyle olalım," diye mırıldandı kendi kendine.

Öteki hanım, "Ben Mrs. Quabarl'ım," diye sözünü sürdürdü; "peki, bagajınız nerede reca ederim?"

"Aldı başını gitti," dedi yalancı mürebbiye. En önce, kendini savunacak durumda olmayanlara saldırmayı öngören o pek yerinde hayat felsefesine sığınıvermişti hemen; oysaki zavallı bagaj son derece uslu davranmıştı. Gerçeğe biraz daha yaklaşarak, "Biraz önce telgraf çektim," diye de ekledi.

"Ne terslik," dedi Mrs. Quabarl; "bu tren şirketleri de çok dikkatsiz oluyor. Neyse, hizmetçim size bu gecelik giyecek bir şeyler verir." Birlikte Mrs. Quabarl'ın arabasına yöneldiler.

Quabarl'ların evine doğru yol alırlarken Lady Carlotta ellerine emanet edilecek küçüklerin huyu suyu hakkında enine boyuna bir söylev dinledi. Claude ile Wilfred narin, duyarlı çocuklardı, Irene'de çok gelişkin bir sanatçı ruhu vardı, Viola ise –eh, o da günümüzün tipik çocuklarından biriydi işte.

"Sadece *öğrenmekle* kalmasınlar," dedi Mrs. Ouabarl, "aynı zamanda öğrendikleriyle *ilgilensinler* istiyorum. Örneğin

tarih derslerinde onlara bir yığın ad ve tarih ezberletmek yerine, geçmişte yaşamış kadın ve erkek kahramanların hayat hikâyelerine girmelerini sağlamalısınız. Tabii, haftanın birkaç günü yemeklerde Fransızca konuşmanızı istiyorum. Bunu söylemeye bile gerek yok."

"Haftanın dört günü Fransızca, kalan üç günü de Rusça konuşacağım."

"Rusça mı? Aman Miss Hope, evde Rusça bilen ya da konuşan hiç kimse yok ki."

Lady Carlotta, "Ben rahatsız olmam, merak etmeyin," dedi soğuk bir sesle.

Mrs. Quabarl, kaba tabiriyle söylemek gerekirse, eşekten düşmüş karpuza dönmüştü. Ancak kendilerine ciddi olarak karşı çıkılmadığı sürece görkemli ve buyurgan bir eda takınmayı becerebilen kişilerdendi çünkü. En ufak bir direnme gördüler mi hemen siner, özür dilemeye başlar bu tipler. Yeni mürebbiye kısa süre önce alınan, büyük, pahalı arabaya pek hayran olmadığı gibi kalkıp piyasaya yeni çıkan başka bir iki modelin avantajlarından söz etmeye başlayınca işverenin huzursuzluğu son kerteye vardı.

O akşam yemekte, yanında görüşlerini papağan gibi tekrarlayarak kendisine moral veren kocası da olduğu halde, gene de bir üstünlük sağlayamadı Mrs. Quabarl. Mürebbiye bol bol şarap içmekle kalmıyor, Quabarl'ların pek bilmedikleri bir konuda, üzüm mahsulü ve şarap rekoltesi konusunda da eleştiriler yaparak bilgisini gösteriyordu. İş Quabarl'lara kazıklanmayacaklarından emin olabilecekleri bir şarap firması önermeye kadar varınca, Mrs. Quabarl sohbeti daha alışılmış konulara döndürmenin zamanı geldiğine karar verdi.

"Kilise kurul üyesi Mr. Teep'den sizin hakkınızda çok

olumlu referanslar aldık," diye araya girdi; "Mr. Teep pek saygıdeğer bir bey bence, ne dersiniz?"

Mürebbiye, "Küfelik oluncaya kadar içer, karısını da döver, ama onun dışında çok sevimli adamdır," dedi hiç istifini bozmadan.

"Aman Miss Hope! Biraz abartmıyor musunuz Tanrı aşkına?!" diye bağırdı Qubarl'lar bir ağızdan.

"Doğrusunu söylemek gerekirse kadın da aranmıyor değil," diye sürdürdü sözü uydurukçu hanım. "Mrs. Teep insanı çileden çıkaran bir briç oyuncusudur; elini bağıra bağıra ilan ederken karşısındakinde hatırı sayılır sadistçe duygular uyandırabilir, ama onu, evdeki tek soda sifonuyla dövmek de olacak şey değil. Üstelik de cumartesi akşamüstü, başka soda sifonu bulmanın imkânsız olduğu bir sırada... Başkalarını hiçe saymanın bu kadarına göz yumamam doğrusu. Kararlarımda aceleci davrandığımı düşünebilirsiniz ama bu soda sifonu meselesi yüzünden çıktım işten."

"Bundan başka bir zaman söz edelim isterseniz," dedi Mrs. Quabarl aceleyle.

Mürebbiye, "Bu konuyu bir daha açacak değilim," dedi kararlı bir sesle.

Mr. Quabarl, öğretmen hanımın yarın hangi dersleri vereceğini sorarak Mrs. Quabarl'a rahat bir soluk aldırdı.

"Önce tarih," dedi mürebbiye.

Mr. Quabarl, "A, evet, tarih," dedi bilgiç bilgiç; "bakın çocuklara tarih öğretirken onların öğrendikleriyle *ilgilenmelerine* özen göstermelisiniz. Onların geçmişte yaşamış kadın ve erkek kahramanların hayat hikâyelerine girmelerini sağlamalı –"

Mrs. Quabarl, "Bütün bunları konuştuk," diyerek kocasının sözünü kesti.

Mürebbiye, "Ben tarihi Schartz-Metterklume yöntemiyle öğretiyorum," dedi mağrur bir sesle.

Karıkoca, "A, evet," dediler. En azından bu adın yabancısı değilmiş gibi davranmayı gerekli buluyorlardı.

Ertesi sabah, Irene'in asık suratla merdivenin başında oturmuş, kız kardeşinin de üzerini tamamen örten bir kurt postuyla, son derece sıkıntılı bir pozda pencerenin girintisine tünemiş olduğunu gören Mrs. Quabarl, "Çocuklar ne yapıyorsunuz orada?" diye sordu.

"Tarih dersi yapıyoruz," diye beklenmedik bir cevap geldi. "Ben Roma oluyorum, Viola da dişi kurt; sahici kurt değil, Romalıların kutsal saydıkları kurt –neden bilmiyorum. Claude'la Wilfred de sabun kadınlarını almaya gittiler."

"Sabun kadınlarını mı?"

"Evet, o kadınları kaçıracaklarmış. Gitmek istemediler ama Miss Hope babamın hentbol sopalarından birini aldı, gitmezlerse bir güzel sopa çekeceğini söyledi, onlar da gittiler."

Bahçe yönünden canhıraş, öfke dolu bir çığlık geldiğini duyan Mrs. Quabarl söz konusu cezanın hemen o anda yerine getirilmekte olduğu korkusuyla o yöne doğru seyirtti. Oysa, çığlıkların asıl kaynağı bahçıvanın iki küçük kızıydı. Üstü başı yırtılmış, soluk soluğa kalmış Claude ile Wilfred küçük kızları sürükleyerek eve doğru getiriyorlar, kaçırılan kızların küçük erkek kardeşi de pek bir sonuç alamasa da, durmadan üzerlerine saldırarak işlerini zorlaştırmaktan geri durmuyordu. Mürebbiye, elinde hentbol sopası, taş basamakların korkuluklarından birine ilişmiş, olup bitenleri bir savaş tanrıçası yansızlığı içinde, kılı bile kıpırdamadan seyrediyordu. Bahçıvanın çocukları kızgın bir koro halinde, 'anneme söyliyceeem!' cümlesini tekrarlıyorlarsa da kulağı

ağır işiten bahçıvanın karısı o sırada çamaşır yıkamakla meşgul olduğu için onları duymuyordu. Mrs. Quabarl, bahçıvan kulübesine şöyle yan gözle bir baktıktan sonra (Tanrı iyiliğini versin bahçıvanın karısı kimi zaman, ancak sağırlara tanınan bir ayrıcalığa başvurarak ortalığı kasıp kavuran bir öfkeye kapılma eğilimindeydi de) hemen, debelenmekte olan esir kızların imdadına koştu.

"Wilfrid! Claude! O çocukları hemen bırakın bakayım. Miss Hope, neler olup bitiyor burada, söyler misiniz lütfen?"

"Erken dönem Roma tarihi! Sabin kadınlarını biliyorsunuz herhalde. Schartz-Metterklume yöntemi çocukların tarihi kendileri canlandırarak öğrenmelerini amaçlar; akılda daha iyi kalıyor, bilmem anlatabiliyor muyum. Tabii, eksik olmayasınız şu anda dersi yarıda kestiğiniz için oğullarınız hayatları boyu Sabin kadınlarının Romalı erkeklerin elinden kaçıp kurtulduklarını sanacaklar. Benden günah gitti."

"Siz çok akıllı ve modern bir hanım olabilirsiniz Miss Hope," dedi Mrs. Quabarl kararlı bir sesle; "ne yazık ki ilk trenle burayı terk etmenizi isteyeceğim. Bagajınız gelir gelmez adresinize yollanacak."

Sıcağı sıcağına kovulmuş bulunan eğitmen, "Önümüzdeki birkaç gün içinde nerede olacağımı bilmiyorum," dedi; "telgrafla adresimi bildirinceye kadar sizde dursun bagajım. Zaten bir iki sandık, birkaç golf sopası, bir de yavru leopar topu topu."

"Yavru leopar mı!" dedi Mrs. Quabarl soluğu tıkanarak. Bu garip hanım evden ayrılırken bile ardındakileri sersemletmenin bir yolunu buluyordu.

"Şey, yavruluktan çıktı sayılır; epeyce büyüdü aslında. Günde bir tavuk, pazarları da tavşan yer genellikle. Et çiğ

olursa saldırganlaşır. Benim için araba falan çağırmayın. Şöyle bir yürümek istiyordum zaten."

Lady Carlotta bunları söyleyerek Quabarl'ların hayatından çıktı gitti.

Geleceği günü şaşırmaktan başka bir kabahati bulunmayan gerçek Miss Hope'un ortaya çıkışı evde zavallı mürebbiyenin hiç alışık olmadığı çalkantılara yol açtı. Anlaşılan biri aptal yerine koymuştu Quabarl'ları; eh, hiç değilse böyle olduğunu biliyorlardı ya, bu da rahatlatıyordu insanı.

Uzun süre geciken konuğu nihayet geldiğinde, "Ne yorucu, sevgili Carlotta'cığım," dedi ev sahibesi; "treni kaçırıp da garip yerlerde konaklamak ne kadar yorucu bir şey!"

"Hayır canımın içi, hayır," dedi Lady Carlotta; "hiç de yorucu değil –en azından benim için."

SAKİ KİMDİR?

'Saki' (Hector Hugh Munro) 1870'de Burma'da doğdu. İkisi erkek biri kız üç kardeşin en küçüğüydü. Babası Burma polisinde genel müfettişlik görevinde bulunuyordu. Munro'lar İngiliz sömürgeciliğinin 'onurlu' geleneğini sürdüren bir aileydi. Hector'un baba tarafından dedesi Hindistan ordusunda albaylık, anne tarafından dedesi ise tuğamirallik yapmışlardı. Ailenin bu konudaki çeşitli başarılarının ta 1700'lere dayanan bir tarihi vardı.

Sonra, nedense Viktorya döneminde iyi aile çocuklarının başlarına –edebiyatta ve gerçek hayatta– sıkça gelen bir olay oldu: Hector iki yaşındayken annesi öldü. Üç küçük Munro, İngiltere'de Devonshire'a gönderildi. Orada, sürekli birbirleriyle çekişen Charlotte ve Augusta adında iki kızkurusu halanın gözetiminde özel öğretmenlerle, mürebbiyelerle yetiştirildiler. Saki'nin yaşamöyküsünü yazanlardan E.V. Knox'un deyimiyle, 'açık havadan nefret eden', aşırı evhamlı bu iki hala, çocukları evden dışarı çıkarmadıkları, başka çocuklarla görüşmelerine ender olarak izin verdikleri için, başta Hector olmak üzere çocukların türlü muzırlıklarına hedef oldular. Hector küçük yaşta her türlü evcil hayvanı ve çiftlik hayvanını sevmeyi öğrendi. Sayısız kedisi, köpeği, hatta çok sevdiği, nereye gitse peşinden ayrılmayan bir horozu bile vardı. Saki'nin İngiliz edebiyatının en ayrıksı mizahi örnekleri arasında yer alacak olan kısa öykülerinde, bu iki halanın ve hayvan dostlarının önemli yeri vardır. Daha açık söylersek, bu öykülerde hayvanlar küçük Hector'un

kasvetli çocukluğunun acısını Charlotte ve Augusta halaları andıran orta yaşlı hanımlardan türlü yollarla çıkarırlar!

Ücra bir taşra evinde kapalı bir çocukluk geçiren duyarlı bir çocuk evcil hayvanlar kadar kitaplara da merak saracaktı tabii. Hector, küçük yaşta resme, karikatüre, tarihe, tabiat bilgisine, politikaya ilgi gösterdi. Acem şiirini ve Doğu masallarını İngilizce çevirilerinden okuyarak sevdi. Hayyam'ın *Rubailer*'ini de okumuştu. (Bazı edebiyat tarihçileri 'Saki' takma adının Hayyam'ın 'sâki'sinden esinlenme olup olmadığına hâlâ karar verememişlerdir.) Hector, hastalıklı ve 'halalı' bir çocukluk dönemi geçirdikten sonra[1] okula ancak on beş yaşında gidebildi. Okula başladıktan iki yıl sonra babası Burma'daki görevinden ayrıldı ve küçük Munro'lar babalarıyla birlikte Avrupa'da yolculuklara çıktılar; Normandiya, Potsdam, Berlin, Münih, Innsbruck ve Davos'a gittiler. Bu arada baba Munro, Bernstaple yakınlarındaki Heanton'da bir ev satın almıştı. Kıta Avrupası ile Heanton arasında geçen yeniyetmelik yıllarında Hector kendi ülkesini, taşrayı, İngiltere'nin kırsal bölgelerini yakından tanıdı ve sevdi.

Hector'da babasının serüvenci ruhu da vardı. 1893'te babasının ayarladığı bir görevle bu sefer de o gitti Burma'ya. Arka arkaya sıtma nöbetleri geçirdi, yavru kaplanlar besledi, vahşi doğanın ortasında çok mutlu günler geçirdi. İlk olarak bu dönemde, eve yazdığı mektuplarda çocukluktan beri vazgeçemediği muzırlıklarının gerçek bir mizah duygusuna dönüştüğü, Hector'un hınzırca gözlemlerle, eğlenceli gündelik olayları son derece alaycı bir üslupla bağdaştıran sayfalar doldurduğu görülür.

[1] Bu konuda söylenen ve yazılanlara bakılırsa 'hala' ve 'teyze'lerin İngiliz yazarları üzerindeki etkileri bir araştırma konusu olabilecek kadar ciddiymiş.

Hector H. Munro 1896'da Londra'ya döndü. Önce *Westminster Gazette*'de 'Alice Westminster'de' başlığı altında politik taşlamalar yazdı, bunları *The Westminster Alice* (Westminster'li Alice) adlı bir kitapta topladı. Bunlarda kabine üyeleri *Alice Harikalar Ülkesi*'ndeki kişilere benzetilerek alaya alınıyordu. Ardından gene bir politik taşlamalar derlemesi olan *Not So Stories*[2] ('Hiç de Öyle Değil Öyküleri') çıktı. Bu arada, tarih merakı ağır basmış, tek 'ciddi' kitabı olan *The Rise of the Russian Empire*'ı (Rus Çarlığının Yükselişi) yazmış, kitap 1900'de yayımlanmıştı. Biçim olarak Gibbon'ın *Roma İmparatorluğunun Yükselişi ve Çöküşü*'nden esinlenen oldukça kanlı bir Rus tarihiydi bu. Karanlık ve yer yer kötücül bir mizahla dolu bölümler içeren kitap zamanında tarih yazarlığı açısından pek önemli sayılmadı.

Gene aynı dönemde, tutucu *The Morning Post* gazetesinin muhabiri olarak Balkanlar'a, Varşova'ya, İstanbul'a yolculuklar yaptı, gözlemlerini yazdı H. H. Munro.

Hector Hugh 'Saki' Munro'ya asıl ününü kazandıran ilk kısa öykü kitabı *Reginald* 1904'te yayımlandı. Reginald, İngiliz edebiyatındaki en parlak örneklerini önce Oscar Wilde'da, Saki'den sonraki dönemde ise Nöel Coward gibi oyun yazarlarında gördüğümüz 'snob' İngiliz delikanlılarından biriydi. Çevresindeki ikiyüzlülüklere, saygınlık numaralarına keskin, alaycı bir neşter vuruveriyor, ateşli politik nutuklara anında bir kova soğuk su boşaltıveriyordu. Bu arada dedikoduya, insanları birbirine düşürmeye de bayılıyor, dilinden bir uçanla bir de kaçan kurtuluyordu. Daha sonraki öykülerinde Clovis Sangrail tipinde iyice olgunlaşacak olan Reginald tipi çok tutuldu, H.H. Munro 1910'da *Reginald in Russia* (Reginald Rusya'da) adlı öykü kitabını gene Saki takma adıyla yayınladı.

[2] Rudyard Kipling'in *Just So Stories*'ini (Tam da Öyle Öyküleri) hicvetmiş Saki burada.

Saki bu arada Londra'ya yerleşmiş, tipik bir İngiliz centilmeni yaşamı sürdürmekteydi. Cocoa Tree Club adlı özel kulübe 'devam ediyor', briç oynuyor, edebiyat çevrelerinden uzakta, hiçbir ilginçliği olmayan bir arkadaş çevresi içinde sessiz sedasız yaşıyordu. Çeşitli kaynaklardan öğrendiğimize göre, gençliğinde Lady Rosalind Northcote adlı bir hanıma evlenme önerisinde bulunmuş ama yeterince parası olmadığı için bu evlilik gerçekleşmemiş. Saki yaşamı boyunca bir müzmin bekâr olarak kalmıştır. *When William Came*'deki (William Geldiğinde) kendi ifadesine bakılacak olursa, *çocuklara ve hayvanlara bayılır, kadınlarla bitkileri ise biraz baş belası sayarmış; 'kadınsız, gülsüz ve kuşkonmazsız bir dünya çekiciliğinden çok şey yitirirdi mutlaka, ama bütün çekiciliklerine rağmen usandırıcı, dikenli ve kolay çatala gelmez yaratıklardır bunlar; hele ilk ikisinin istenmedikleri yerlere tırmanıp burunlarını sokma, istendikleri yerde ise o an boyunlarını büküp solup gitme gibi sinir bozucu huyları vardır. Oysa hayvanlar dünyayı olduğu gibi kabul eder, tadını çıkarırlar; çocuklar, en azından yetişkinlerin zararlı etkilerinden uzak kalmış iyi huylu çocuklar ise kendi dünyalarında yaşarlar.'*

Saki'nin bu sözleri öyküleri konusunda oldukça açıklayıcıdır. Gerçekten de onun en nefis öykülerinde işgüzar (ve halalarına çok benzeyen) sosyete hanımlarıyla ev kadınlarının anlamsız gösteriş meraklarının, budalaca titizliklerinin hayvanlar ve çocuklar tarafından nasıl eğlenceli bir biçimde sekteye uğratıldığını görürüz.

Saki'yi Saki yapan en karakteristik öykülerinin yer aldığı *The Chronicles of Clovis* (Clovis'in Günlükleri) 1911'de, öykücülüğünün doruk noktası sayılabilecek *Beasts and Super-Beasts* (Yırtıcı Hayvanlar ve En Yırtıcı Hayvanlar) ise 1914'te çıktı. Ölümünden sonra, 1919'da ilk iki öykü kitabına girmeyen öyküleri *The Toys of Peace* (Barış Oyuncakları), denemeleri ise 1924'te *The Square Egg* (Dört Köşeli Yumurta) adlı kitaplarda

toplanmıştır. Arada romanlar da yazdı Saki; 1913 tarihli, Alman işgali altındaki İngiltere fantezisi *When William Came* (William Geldiğinde), 1912'deki *The Unbearable Bassington* (Çekilmez Bassington) bunlar arasındadır. Gene de, Saki'nin ünü ve mizah edebiyatındaki yeri kısa öykülerinden gelmektedir. Romanlarının zorlama ve biraz da iddialı olduğu görüşünde birleşiyor birçok eleştirmen.

Bütün alaycılığını öykülerine saklayan bu sessiz sedasız, yumuşak başlı, gösterişten uzak adam aynı zamanda bir romantikti de. 1914'te I. Dünya Savaşı çıktığında, o dönemin çoğu idealist İngiliz aydını gibi hemen gönüllü yazıldı. Kırk dört yaşındaydı, buna rağmen cephe gerisi görevi istemedi. Yararlık üstüne yararlık gösterdi, nişanlar aldı; türlü hastalıklar geçirdiyse de en ön saflarda savaşmaktan vazgeçmedi. 1916'da Fransa'da Beaumont-Hummel'de öldü. Bu kara mizah ustasının ölümü de bir kara mizah örneğidir; 14 Kasım günü şafak sökerken, Hector Hugh 'Saki' Munro'nun vaziyet aldığı siperde, yanındakine, «Söndür şu uğursuz sigarayı!» diye haykırdığı duyuldu. Aradan bir saniye geçmeden başına yediği kurşunla cansız yere yığıldı 'Saki'.

Kimileri –belki de haklı olarak– Saki'nin I. Dünya Savaşı'na katılmak istemesini, her türlü tehlikeye ısrarla atılmasını bir çeşit gizli ölüm isteği, düpedüz intihar olarak görürler.

Olabilir. Saki'nin öykülerinde, temelde bütün büyük taşlamacılarda görülen o müthiş karamsarlık vardır çünkü. Saki'nin 'insan denen iflah olmaz hayvan'a bakarken benimsediği umarsız alayın insanlık durumuna ilişkin bir karamsarlıktan kaynaklandığı çok açıktır. Ne var ki, bütün büyük mizahçılar gibi o da 'gözyaşlarının ardından gülümsemeyi' seçer. Kendini, yaşamı ve içinde yaşadığı toplumun değer yargılarını ciddiye almamak, ama I. Dünya savaşında can vermeye hazır olmak, bu karşıtlık romantik kötümserliğin âlâsı olsa gerektir...

Saki'nin, çoğu Kral Edward döneminin İngiltere'sinde geçen öykülerindeki hayvan, çocuk, kadın tipleri, sömürge albayları Reginald, Clovis ve Comus, Bassington gibi kahramanlar bu öykülerin sadece bir tarihsel dönemi taşlamaktan da öte, düşsel, bazen de ürkünç prototipler içeren nefis birer fantezi boyutuna erişmelerini mümkün kılar. Konuşan kediler, kurt çocuklar, düpedüz hain kurtlar, aksi geyikler, yumuşak başlı kaplancıklar, hınzır susamurları, bu arada hayal gücü oldukça gelişmiş küçük kız ve oğlan çocukları bir bütün olarak görüldüklerinde, bizde sahte değerlerle dolu bir dünyanın karşısına çıkarılan bir çeşit 'alternatif' dünya izlenimini uyandırırlar. Yetişkinler dünyasını böylesine sistemli biçimde taşlayan bu masalsı öykülerin 'çocuk klasikleri' arasına girmemesine şaşmamak gerek. (Yazar Tom Sharpe, Saki'nin öykülerini sınıfta okuyan öğretmenini gönül borcuyla anıyor; Saki'yi öğrencilerine tanıtmak her öğretmenin yapacağı iş değil çünkü.) Tabii, özellikle Batı'da her tür mizahın boy attığı günümüzde Saki'nin sivri dilinin aynı sivriliği koruyamadığını söyleyenler çıkabilir. Ama televizyon, çizgi roman, reklam gibi endüstrilerin el ele vererek yarattıkları kitlelerce tüketilen bir örnek, tekdüze, sonuç olarak uyuşturucu, modern alay/mizah ideolojisini düşünürsek, Saki'nin özgünlüğünü daha iyi değerlendirmek mümkün olabilir.

İsterseniz Saki'yi yaşadığı dönemin toplumsal ve kültürel bağlamına oturtmayı onun bir kuşak sonraki hayranlarından biri olan ünlü oyun yazarı Nöel Coward'a bırakalım:

"... Beni Saki'de ilk çeken onun mizahındaki parlaklık, kusursuzluk olmuştur. Genç zihinleri hayranlığın doruğuna çıkaran nice yazar vardır ki bunları orta yaşın soğuk, acımasız gözleri ile okuduğumuzda başta bizi öylesine büyüleyen niteliklerinin çoğunu kaybetmiş olduklarını görürüz. Esprileri zorlama, dilleri eski moda gelir. Saki bu kategoriye girmez. Onun öykü-

leri bugün de ilk yazıldıkları günkü kadar zevkle okunan ve şu iyice ayağa düşmüş sözcükle söylemek gerekirse, 'sofistike' öykülerdir... Türlü politik avanaklıklara sahne olmasına ve özellikle ikinci yarısında zeki kişilerin gözünden kaçmayan çok yakındaki uğursuz günleri sezdirmesine karşın, Kral Edward dönemi, en azından sosyal yaşam düzleminde çok hoş bir dönemdi herhalde. Saki'nin öykülerinde hiç zahmetsizce yakalayıverdiği şey de Edward Çağı'nın sabun köpüğünü andıran hoşluğu, çekiciliğidir işte. Bir yandan da William Gelince'nin hafif taşlamaya kaçan şakacılığının gerisinde, kehaneti andıran bir uyarıda bulunur Saki; bu da onun Avrupa ulusları arasında artmakta olan gerginliğe hiç de duyarsız kalmadığının kanıtıdır. İngiltere'nin Almanlar tarafından işgali düşüncesi romanın yayımlandığı 1912 yılında, büyük burjuvalara oldukça irkiltici gelmiş olsa gerek. Saki daha geniş bir okuyucu kitlesi bulmuş olsaydı romanın etkisi daha da geniş olabilirdi ama ne yazık ki onun tiryakileri, büyük olasılıkla zamanının çok ilerisinde bir yazar olduğu için sadece belirli bir kesimle sınırlıydı. Bu da kolay bir açıklama tarzı aslında. Saki yazarlığının her döneminde kendisini bir best-seller yazarı yapmaya yarayacak unsurlardan yoksun olmuştur. Duygusal olmaktan inatla kaçındı, densizliği ise hep geçici ve yüzeyde kaldı... Kuşkusuz, Saki'nin en yetenekli olduğu alan 'ince alay'dı. "Siredni Vaştar", "Schartz-Metterklume Yöntemi", "Tobermory", "Açık Pencere" öyküleri birer başyapıttır... Onun taşlama anlayışı her şeyden önce yerleşik bir toplumsal 'status quo'nun öngörülmesini gerektirir. Bu 'status quo' Saki'nin öykülerini yazdığı sırada belki biraz sallantıdaydı, ama en azından görünürde, çok yakında yıkılacağına ilişkin belirtiler yok denecek kadar azdı. Saki'nin kusursuz biçilmiş çimenli bahçelerde Çin çaylarını yudumlayan çenesi düşük düşesleri, Reginald, Clovis Sangrail, Comus Bassington gibi sivri dilli, genç dekadan kahramanları 1914'lerin barut dumanları

arasında kaybolup gittiler sonunda... Çağdaş ideolojilerin, belki de haklı olarak estetizme tahammülleri yok. Dünya demokrasileri yeşil karanfillerin boy atmasına yarayacak zemini sağlamaktan çok uzak ama bugün çoktan solup giden o yeşil karanfiller pek kısa süren saltanatlı devirlerinde, çoğunluğu hapşırtsa da, incelmiş bir azınlığa çok büyük zevkler veren hoş bir koku yaymışlardı. Bu ikinci grupta her zaman anısını canlı tutmaya yetecek kadar hayranı olacaktır Saki'nin. Onun gözünün de daha yükseklerde olduğunu hiç sanmıyorum."

Fatih Özgüven, 1984

Yararlanılan kaynaklar

[1] *The Bodley Head Saki*, (Seçen ve önsözü yazan: J.W. Lambert), The Bodley Head, Londra 1963

[2] *76 Short Stories by Saki*, (Önsöz: E.V. Knox), Collins, Londra 1956

[3] *Best of Saki*, (Önsöz: Tom Sharpe), Piccador, Londra 1981

[4] *The Penguin Complete Saki*, (Önsöz: Nöel Coward), Penguin Books, 1983

SAKİ

İNSANLAR, HAYVANLAR VE YIRTICI HAYVANLAR

Çeviren **Fatih Özgüven**

Öykü

Edgar Allan Poe kadar zengin bir düşgücü, Andersen'den daha gerçekçi, O. Henry'den daha eğlenceli...

"SAKİ, İngiliz edebiyatının en komik, en iğneli öykülerini yazdı."

Alberto Manguel

"I. Dünya Savaşı'nda bütün askerler siperlerde SAKİ okuyordu..."

William Drake

"Kıs kıs gülen, kezzap gibi bir mizah, çok eğlenceli öyküler. SAKİ'nin hicvi, I. Dünya Savaşı öncesi İngiliz toplumunun kaymak tabakasına bıçak gibi dalıyor... SAKİ'de İngiliz evlerinin korunaklı dünyasından çıktınız mı, keçi ayaklı tanrı Pan'ın ülkesinde bulursunuz kendinizi; SAKİ'nin dünyasında zafer, zeki hayvanlarındır... kurt-çocuklar, konuşan kediler, hain susamurları, aksi geyikler, zavallı kaplancıklar, hınzır çocuklar, zeki genç kadınlar, sivri dilli delikanlılar; çimleri özenle kırpılmış bahçelerinde Çin çaylarını yudumlayan düşeslere dünyayı dar ediyor, burnu büyüklüklerini misliyle ödetiyor.

Tom Sharpe

"Mizahtan anlayan bir dosta en büyük iltifat SAKİ'nin öykülerini armağan etmektir."

Christopher Morley

ISBN 978-605-0017-03-8

13 YTL

NOTOS KİTAP
EDEBİYAT Öykü